

**UCHWAŁA NR XLVIII/332/23
RADY POWIATU TATRZAŃSKIEGO**

z dnia 28 września 2023 r.

w sprawie: przyjęcia „Strategii Rozwoju Powiatu Tatrzańskiego do roku 2027 (z perspektywą roku 2030)”

Na podstawie art. 4 ust. 1, art. 12 pkt 4 Ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2022, poz. 1526 z późn. zm.) **RADA POWIATU TATRZAŃSKIEGO** uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwoju Powiatu Tatrzańskiego do roku 2027 (z perspektywą roku 2030) w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc Uchwała Nr XX/157/12 Rady Powiatu Tatrzańskiego z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Tatrzańskiego na lata 2012-2020.

§ 3.

Wykonanie uchwały zleca się Zarządowi Powiatu.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Zakopanem oraz na tablicach ogłoszeń Urzędów Gmin wchodzących w skład Powiatu.

Przewodniczący Rady
Powiatu Tatrzańskiego

mgr inż. Edward Tybor

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XLVIII/332/23
Rady Powiatu Tatrzańskiego
z dnia 28 września 2023 r.

Strategia Rozwoju Powiatu Tatrzańskiego do roku 2027 (z perspektywą roku 2030)

Spis treści

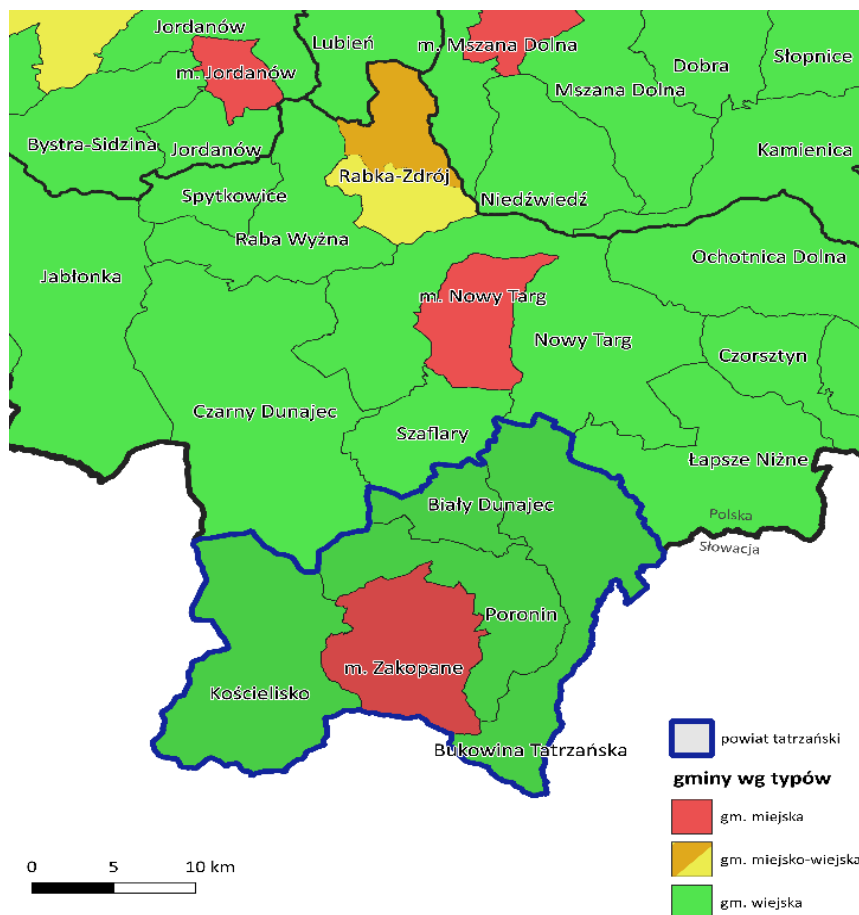
Diagnoza	3
Demografia.....	4
Rynek pracy.....	10
Przedsiębiorczość	17
Turystyka.....	27
Zdrowie, pomoc społeczna i bezpieczeństwo.....	29
Edukacja	31
Kapitał społeczny	37
Środowisko naturalne.....	39
Komunikacja	43
Współpraca transgraniczna	47
Zarządzanie rozwojem.....	47
Obszary strategicznej interwencji	50
Kluczowe wyzwania	51
Potencjały powiatu.....	54
Zasoby i produkty.....	54
Funkcje Powiatu Tatrzańskiego	56
Analiza SWOT.....	57
Strategia rozwoju.....	61
System wartości.....	62
Wizja rozwoju Powiatu Tatrzańskiego.....	64
Cele strategiczne i szczegółowe	65
Projekty strategiczne	79
Wdrażanie strategii.....	97

Diagnoza

Powiat Tatrzański obejmuje obszar **Tatr**, **Skalnego Podhala** oraz fragment **polskiego Spiszu**. Zajmując powierzchnię 472 km² jest jednym z mniejszych powiatów ziemskich województwa małopolskiego (3% jego powierzchni). W skład Powiatu wchodzi pięć gmin: **Biały Dunajec**, **Bukowina Tatrzańska**, **Kościelisko**, **Poronin** oraz **miasto Zakopane**.

Powiat **zamieszkuje 66 556 osób** (stan na koniec 2022 r.), z czego niemal 40% stanowią mieszkańcy stolicy powiatu – miasta Zakopane (25 389 mieszkańców). Najmniej osób mieszka w gminach: Biały Dunajec (6 830) i Kościelisko (9 062). Mieszkańcy Powiatu stanowią ok. 2% populacji Małopolski. W roku 2021 gęstość zaludnienia wynosiła 144 osoby na km² (dla województwa małopolskiego było to 225 osób na km²).

Rysunek 1. Mapa administracyjna Powiatu Tatrzańskiego

Źródło: opracowanie własne.

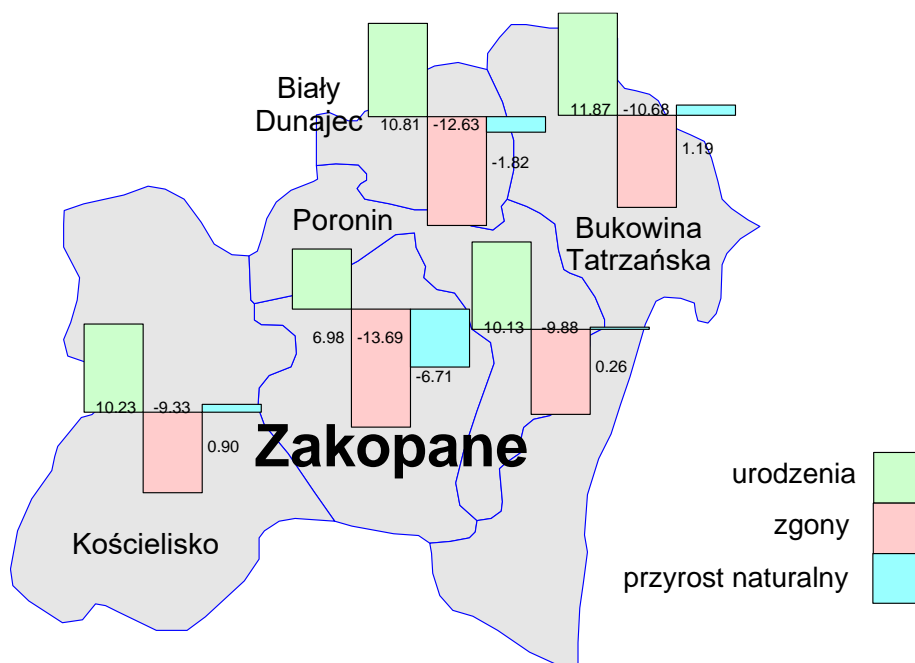
Powiat Tatrzański został formalnie powołany do życia 1 stycznia 1999 r., w wyniku wprowadzonej reformy administracyjnej. Od początku istnienia państwa polskiego obszar ten wchodził w skład

Małopolski (jako historycznej dzielnicy), a administracyjnie należał do województwa krakowskiego. W średniowieczu tereny dzisiejszego Powiatu Tatrzańskiego nazywano „terytorium Ludźmierz”¹. Przez ponad 400 lat (od ok. 1337 do 1773 r.) obszar Podhala był starostwem niegrodowym, jednym z dwudziestu kilku w województwie krakowskim. Początki osadnictwa na tym terenie sięgają X stulecia, przy czym początkowo były prowadzone na prawie polskim, potem niemieckim i wołoskim. Najstarsze lokacje miast to Jurgów, osadzony na prawie wołoskim w 1546 r. oraz Biały Dunajec, który istniał już w 1564 r. (przywilej lokacyjny – 1579 r.). Obszar dzisiejszego Powiatu Tatrzańskiego został szerzej „odkryty” przez mieszkańców innych regionów kraju dopiero w pierwszej połowie XIX wieku i w ciągu zaledwie kilku dziesięcioleci stał się jednym z głównych ośrodków polskiego życia duchowego i kulturalnego, Tatry stały się „kwintesencją polskości” a Zakopane - „stolicą narodu bez państwa”. Powszechna moda na góralszczyznę i Zakopane, szczególnie w czasach Młodej Polski, w tym artystyczny kult Tatr, widoczny zwłaszcza w literaturze, sprawiły, że obszar ten stał się inspiracją i mekką najwybitniejszych polskich artystów i przyczółkiem Polski niepodległej.

Demografia

Wskaźniki demograficzne dla Powiatu przedstawiają się niezbyt korzystnie. Wskaźnik przyrostu naturalnego w 2021 r. wyniósł -2,4‰ (przy wskaźniku dla województwa wynoszącym -2,2‰) i w ostatnich latach systematycznie spadał (2017 r.: 2,1‰, 2018: 1,7‰, 2019: 0,0‰, 2020: -1,09‰). Przyczyną tego był zarówno spadek narodzin dzieci (11,4 na 1000 ludności w roku 2017 r., 9,6‰ w 2019 r., 9,3‰ w 2021 r.), jak również wzrost zgonów (9,3‰ w 2017 r., 9,6‰ w 2019 r., 11,8 ‰ w 2021 r.).

Rysunek 2. Ruch naturalny na 1000 mieszkańców w 2021 r.

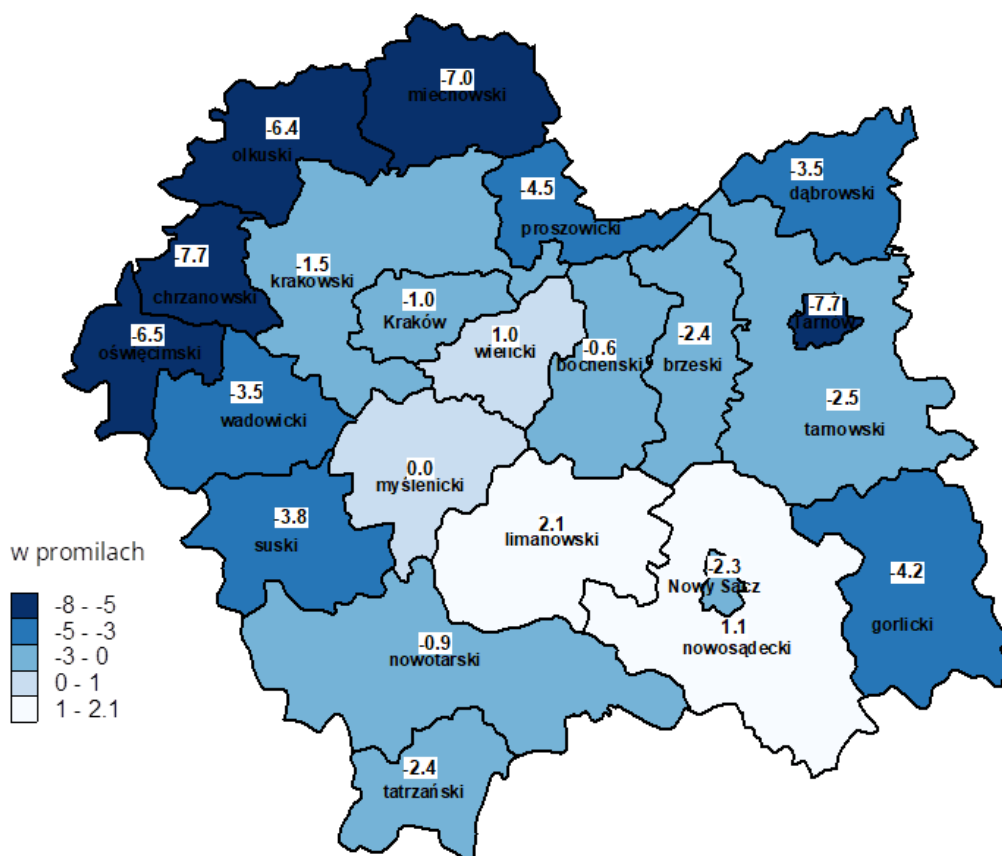

Źródło: opracowanie własne.

¹ P. Bąk, W. Skupień (red.), *Tatry i Podtatrze. Monografia dla szkół*, Zakopane 2004

Ujemny przyrost naturalny odnotowano po raz pierwszy w Małopolsce (jako całości) w 2020 roku. W Powiecie Tatrzańskim nastąpiło to już rok wcześniej, natomiast w mieście Zakopane ujemny przyrost notowany był już od ponad 10 lat, przy czym w skali Powiatu sytuacje poprawiały dodatnie wskaźniki w pozostałych gminach. Niestety, również i w ich przypadku wartość ta z roku na rok maleje. W 2021r. ujemny przyrost naturalny został odnotowany także w Białym Dunajcu.

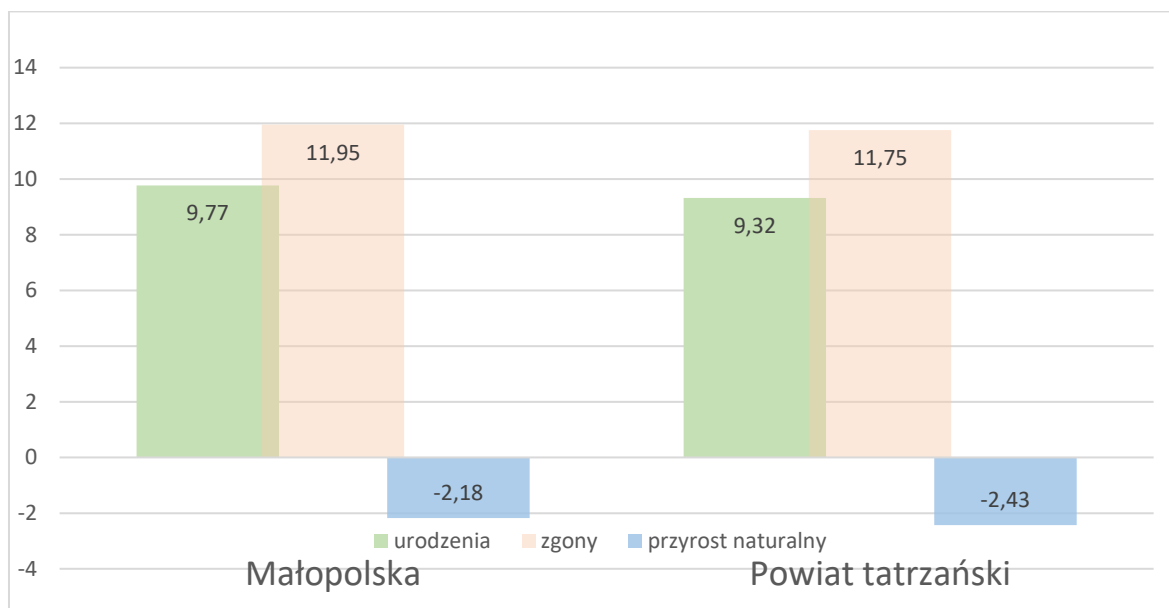
Rysunek 3. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Małopolsce w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne.

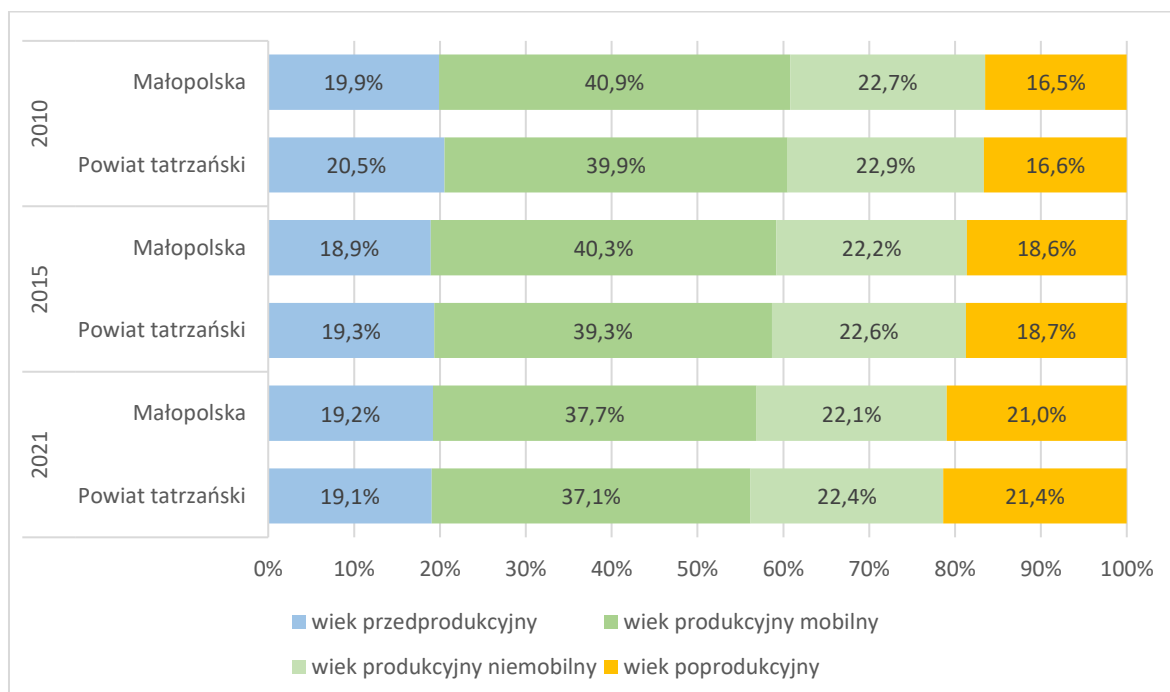
Zauważalnym problemem w Powiecie Tatrzańskim jest zjawisko starzenia się społeczeństwa, co obrazuje wskaźnik obciążania demograficznego (stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym). W latach 2010-2021 wartość wskaźnika ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła z 26,5 do 35,9, a odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem wzrósł z 13,7 w 2010 r. do 17,6 w 2020 r. i 17,9 w 2021 r.

Rysunek 4. Ruch naturalny w Powiecie Tatrzańskim i w Małopolsce w 2021 r.

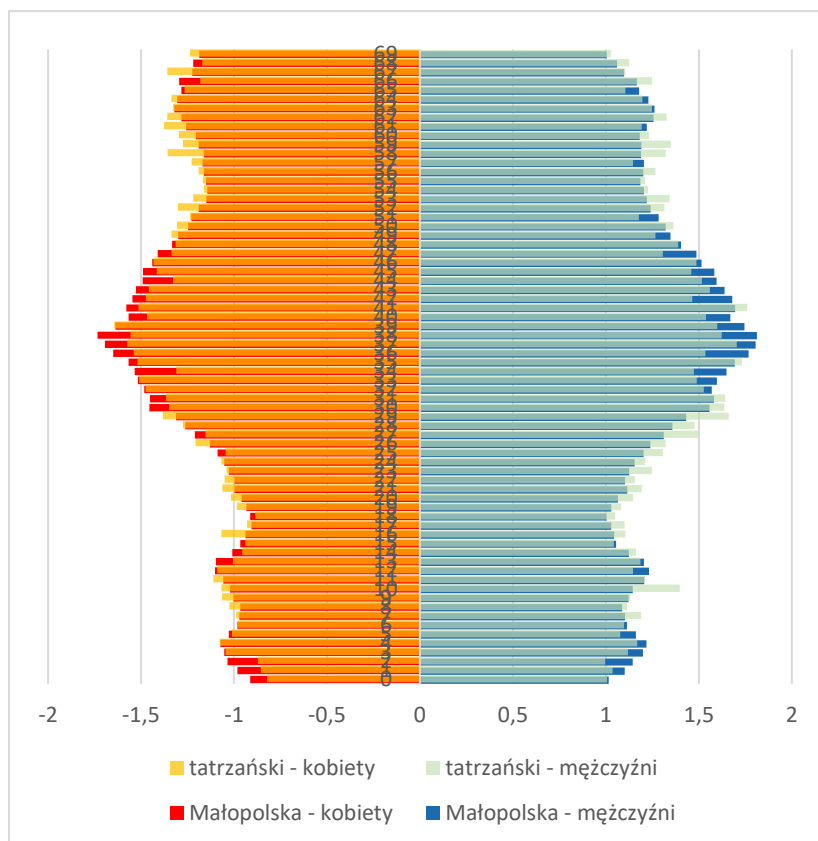
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 5. Struktura ludności wg grup wiekowych w Powiecie Tatrzańskim i w Małopolsce

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 6. Struktura ludności w wieku 0-69 lat w Małopolsce i Powiecie Tatrzańskim wg wieku, stan na 31.12.2021 r.

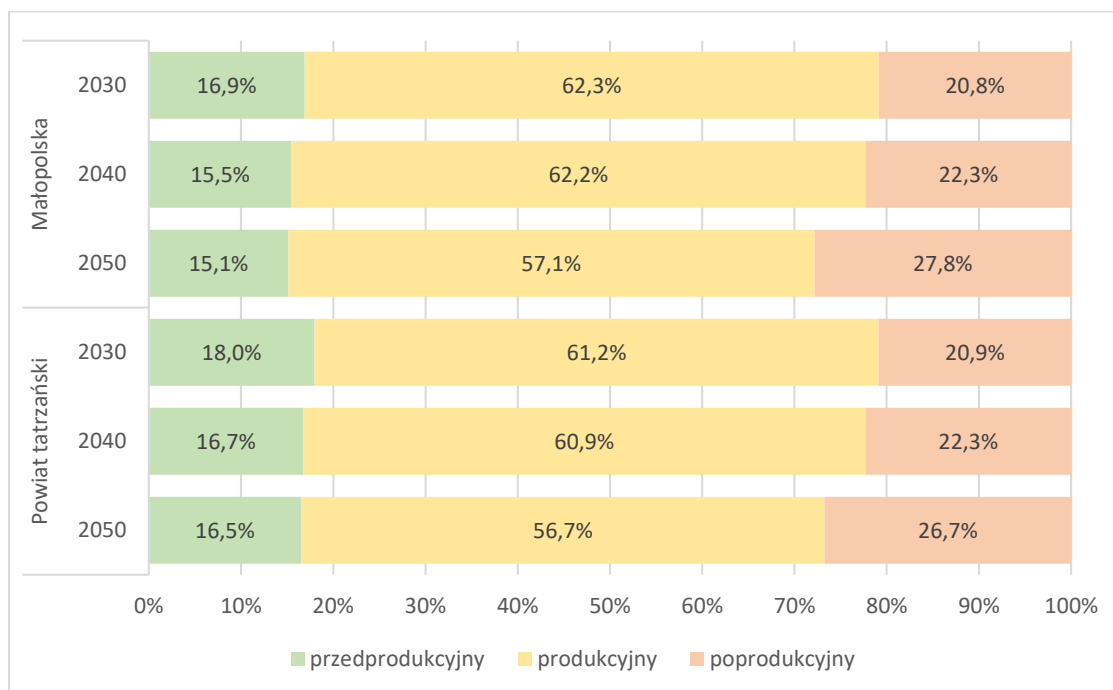
Źródło: opracowanie własne.

Struktura wieku w Powiecie Tatrzańskim, na tle Małopolski, wskazuje na niedobór ludności najmłodszej (do 5 r.ż.) oraz ludności w wieku produkcyjnym (od ok. 30 do 49 roku życia). Proporcjonalnie natomiast więcej jest osób starszych. Niepokojące jest zjawisko zważania się piramidy wieku u podstawy, oznacza to bowiem brak zastępowalności pokoleń. W piramidzie wieku mieszkańców Powiatu wzrost liczby ludności (większy odsetek) w wieku ponad 60 lat jest efektem wyżu lat pięćdziesiątych (wyż powojenny nie został ujęty na wykresie), większy odsetek ludności w wieku ok. 40 r.ż. - wyżu lat osiemdziesiątych. Niewielki wzrost odsetka ludności w wieku ok. 10-12 lat jest pochodną wyżu lat osiemdziesiątych, niestety bardzo słabo zarysowaną.

Należy przyjąć, że niekorzystne zjawiska demograficzne będą się pogłębiać. **Prognoza Głównego Urzędu Statystycznego**² zakłada najpierw przyrost a potem spadek liczby ludności Powiatu. Zgodnie z nią, w 2025 r. ludność Powiatu ma zwiększyć się o 5,6%, w 2030 r. pozostanie bez zmian, natomiast w 2040 będzie to -2,8%, w 2050 r. -5,6%.

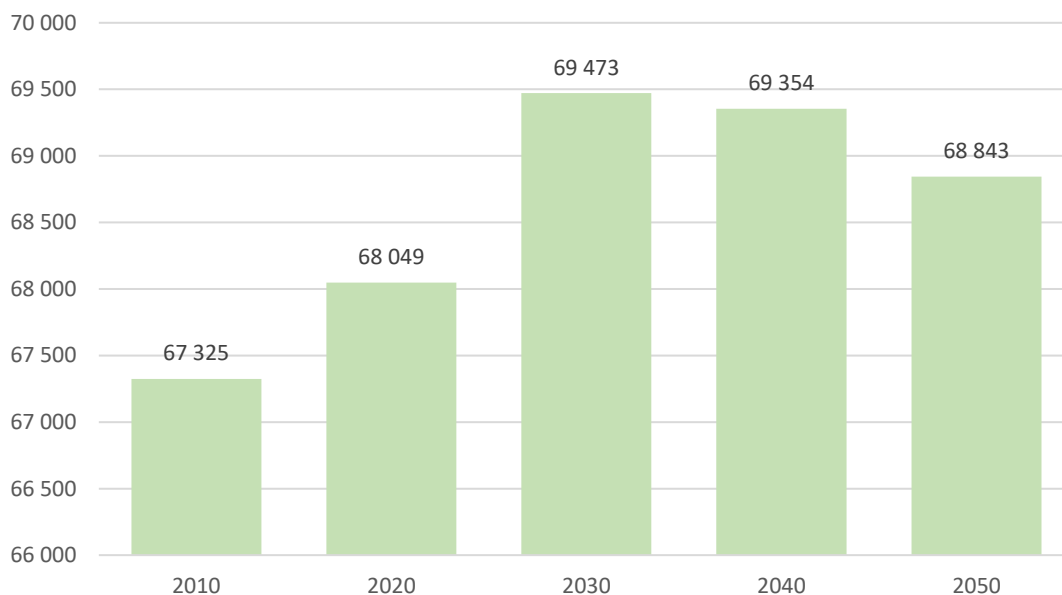
² <https://krakow.stat.gov.pl/dane-o-województwie/powiaty-1020/>

Rysunek 7. Prognoza GUS struktury ludności do 2050 roku

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 8. Prognoza GUS liczby ludności Powiatu Tatrzańskiego do 2050 roku

Źródło: opracowanie własne.

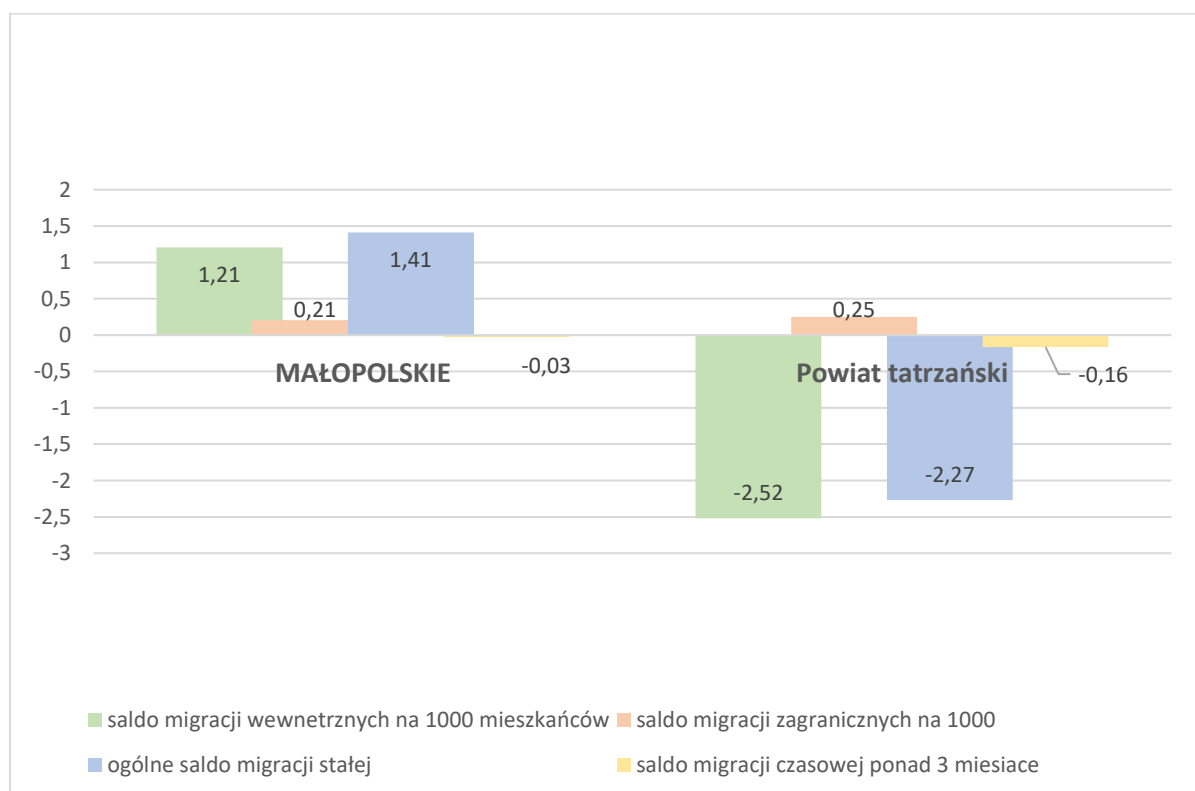
Prognoza GUS opiera się na danych z 2014 roku jako danych wyjściowych. Ruch naturalny wyliczony został w oparciu o prawdopodobny rozkład urodzeń i zgonów wynikający ze struktury ludności w 2014 r., ruch migracyjny w oparciu o dotychczasowe, wieloletnie trendy (które jednak uległy w Polsce zasadniczej zmianie po 2020 roku).

Inne czynniki, które wpływają na stan ludności, poza przyrostem naturalnym, to:

- migracje wewnętrzne,
- migracje zewnętrzne (zagraniczne) oraz
- migracje czasowe, trwające ponad 3 miesiące (osoby zameldowane na pobyt czasowy ponad 3 miesiące traktowane są jako mieszkańcy danej jednostki administracyjnej).

O ile w przypadku całego województwa małopolskiego zjawisko ma charakter pozytywny, tj. całkowite saldo migracji jest dodatnie, o tyle w przypadku Powiatu Tatrzańskiego saldo jest ujemne, co przyczynia się do pogłębiania kryzysu demograficznego na tym obszarze.

Rysunek 9. Saldo migracji stałej i czasowej na 1000 mieszkańców w Powiecie Tatrzańskim i w Małopolsce w 2021 r.

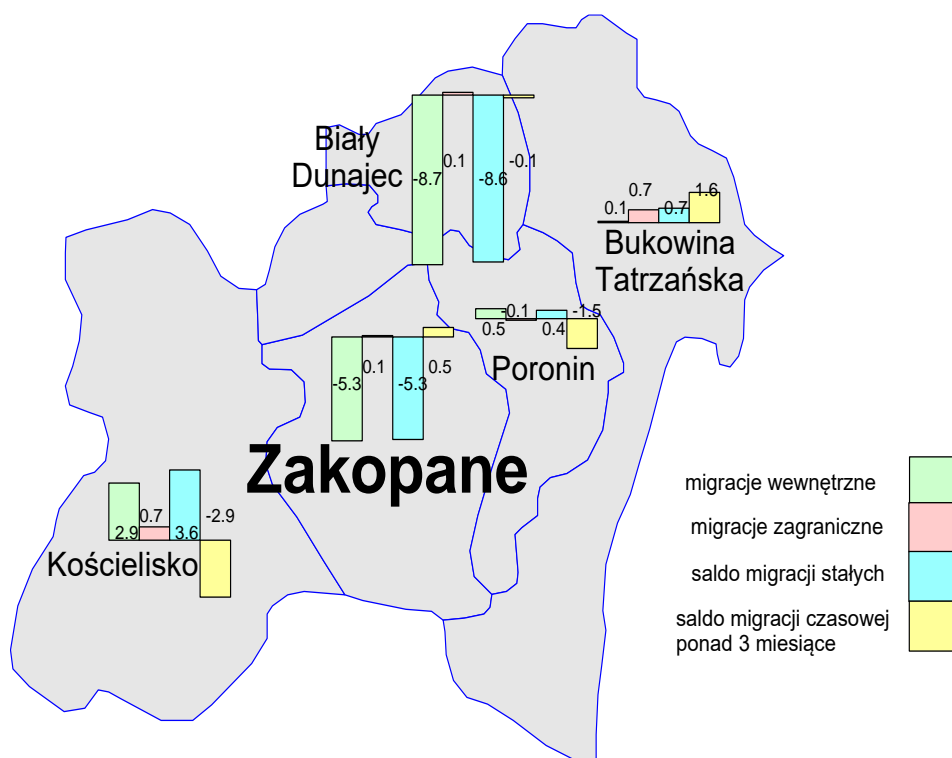

Źródło: opracowanie własne.

Problemy z odpływem mieszkańców z Powiatu Tatrzańskiego zaczęły się już w 2013 roku, przy czym dotyczy to głównie miasta Zakopane i Białego Dunajca. Wyjeżdżają przede wszystkim ludzie młodzi, stąd niedobór tej grupy widoczny na piramidzie wieku, co w efekcie przyniesie znaczące starzenie się społeczeństwa. W dłuższej perspektywie czasowej możliwe będą również niedobory pracowników w wieku produkcyjnym, a więc konieczne jest już teraz wprowadzenie w coraz szerszym zakresie polityk aktywizujących zawodowo grupy senioralne.

Zasygnalizowane wyżej procesy, w ujęciu poszczególnych gmin, ilustruje Rys. 10.

Rysunek 10. Salda migracji na 1000 mieszkańców w Powiecie Tatrzańskim

Źródło: opracowanie własne.

Rynek pracy

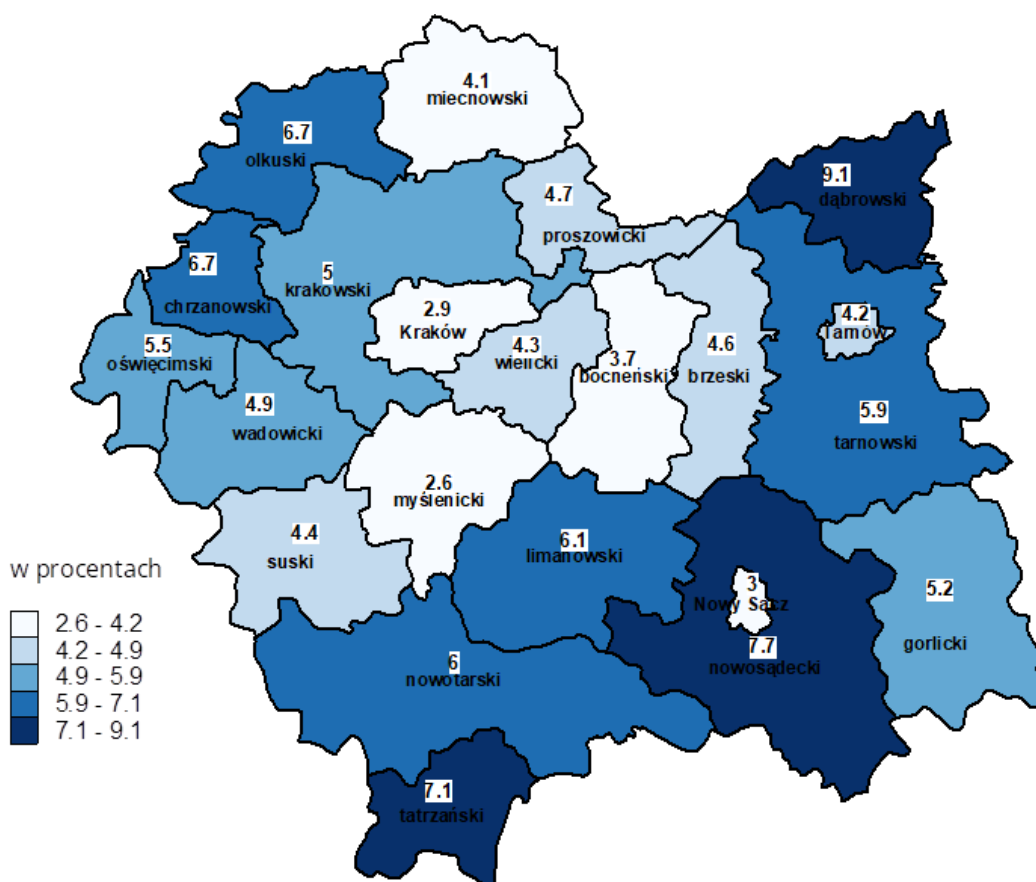
Bezrobocie

W Polsce, od roku 2013 do dziś, bezrobocie nie jest istotnym problemem rynku pracy. Jednak, na tle Małopolski, Powiat Tatrzański zalicza się do 3 powiatów z relatywnie najwyższą stopą bezrobocia.

Jak wskazuje „Barometr zawodów” na rok 2022³ (prognoza zapotrzebowania na pracowników w danym roku), w Powiecie Tatrzańskim zawody deficytowe, czyli takie, w których brakuje pracowników to m.in.: lekarze, pielęgniarki i położne, kelnerzy i barmani, kierowcy (autobusów i samochodów ciężarowych, sprzedawcy, księgowi i recepcjoniści. Z drugiej strony, zawody, w których trudno znaleźć pracę ze względu na nadpodaż pracowników to m.in.: przedstawiciele handlowi oraz krawcy i pracownicy produkcji odzieży. Generalnie jednak, znakomita większość zawodów charakteryzuje równowagą popytu i podaży.

³ <https://barometrzwodow.pl/>

Rysunek 11. Stopa bezrobocia rejestrowanego, stan na 31.12.2021 r.

Źródło: opracowanie własne.

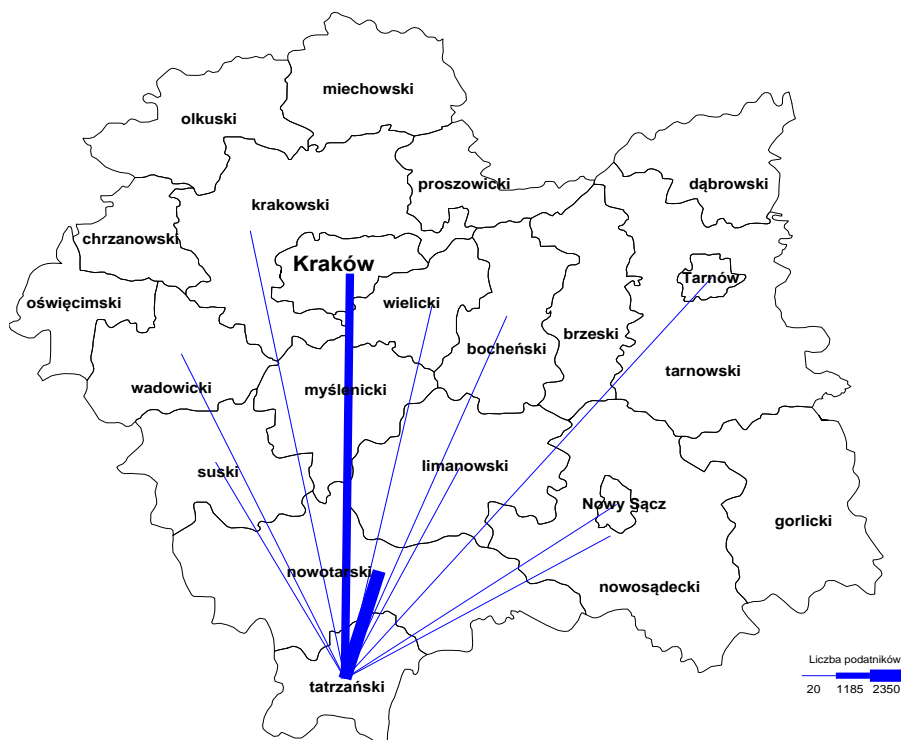
Miejsca pracy mieszkańców Powiatu

Dla 84,3% zatrudnionych (podatników) z Powiatu Tatrzańskiego (czyli ok. 18,5 tys. osób), pracę zapewniają firmy mające siedzibę na terenie województwa małopolskiego, w tym dla 13,9 tys. osób – firmy zlokalizowane w Powiecie Tatrzańskim. Oznacza to, że firmy (płatnicy) z Powiatu zapewniają zatrudnienie dla 68,0% zatrudnionych (podatników) z tego samego obszaru.

Zatrudnienie w firmie spoza województwa niekoniecznie jednak wiąże się z potrzebą odległych dojazdów do pracy. Warto podkreślić, że **pracę w miejscu zamieszkania wykazało aż 76,1% podatników, co jest najwyższym wynikiem wśród powiatów ziemskich Małopolski**. Wielkość ta jest niemal stała od kilku lat. W praktyce, zdecydowana większość dojazdów pracowników do i z pracy zamyka się więc w granicach Powiatu, z silną koncentracją w mieście Zakopane. Jedyne, relatywnie większe potoki dojeżdżających do pracy występują w kierunku Nowego Targu oraz Krakowa.

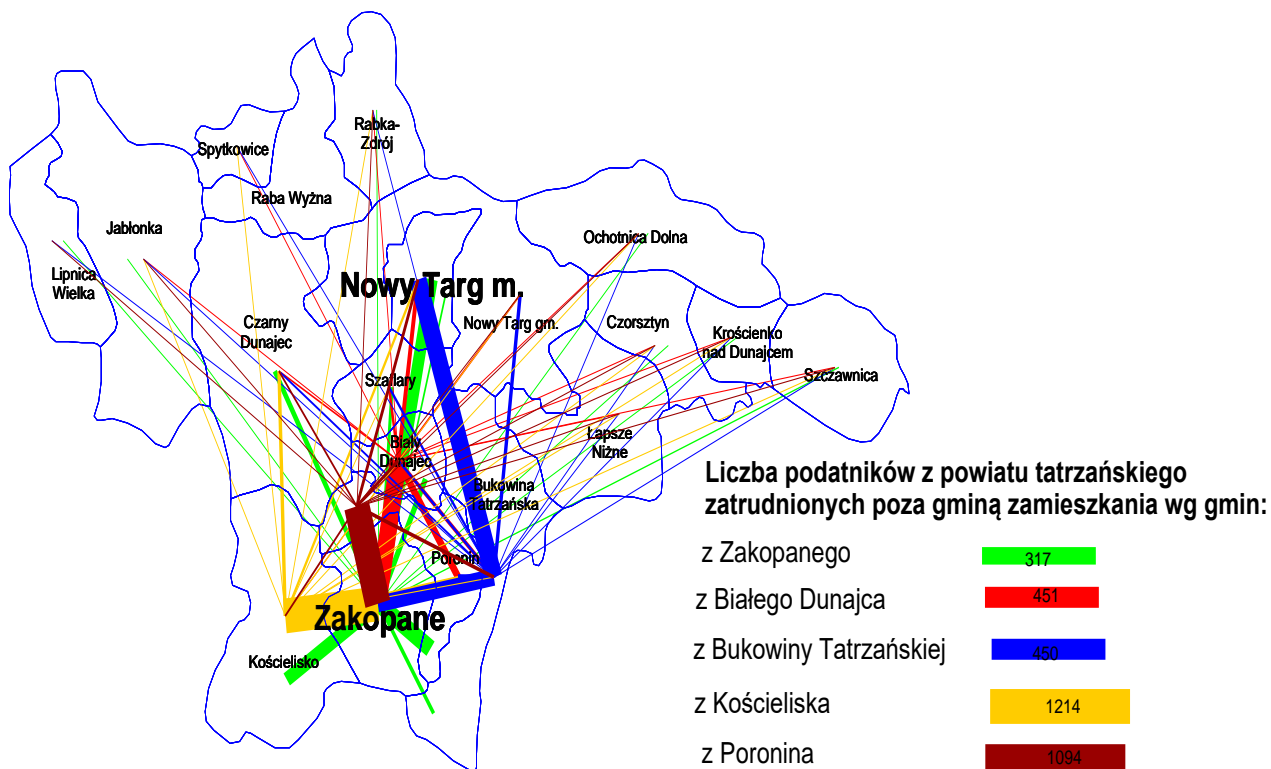
Rysunek 12. Podatnicy z Powiatu Tatrzańskiego zatrudnieni u płatników z Małopolski

Podatnicy z powiatu tatrzańskiego zatrudnieni u płatników z Małopolski wg powiatów

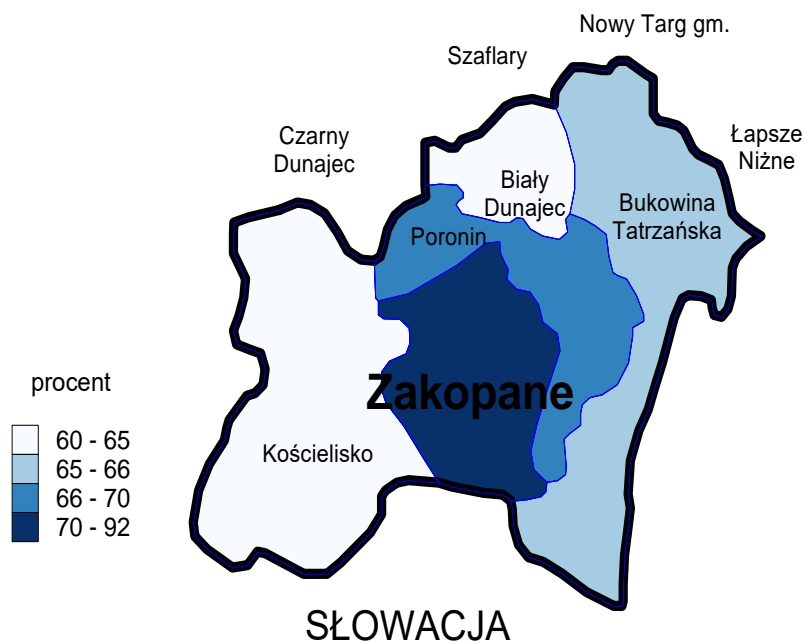
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej w Krakowie (2021 r.)

Rysunek 13. Kierunki dojazdów do pracy podatników z Powiatu Tatrzańskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej w Krakowie (2021 r.)

Rysunek 14. Odsetek podatników pracujących w miejscowości zamieszkania, wg gmin Powiatu Tatrzańskiego, w 2021 r.

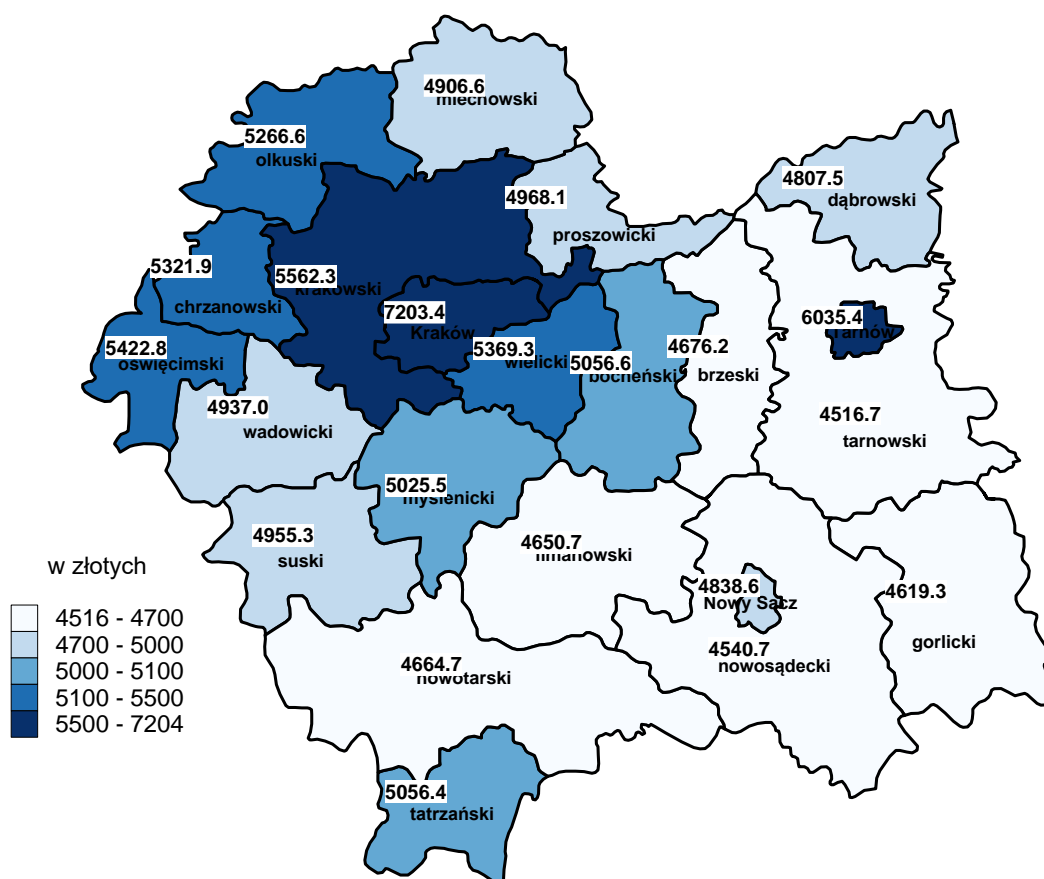
Źródło: opracowanie własne.

Miasto Zakopane jest stolicą i niekwestionowanym motorem rozwoju gospodarczego i społecznego dla całego Powiatu. Dysponuje nie tylko największym rynkiem pracy i potencjałem gospodarczym, ale koncentruje także większość usług publicznych. W niewielkim stopniu uzupełnia te funkcje Nowy Targ, głównie dla mieszkańców z północnej części Powiatu.

Dochody mieszkańców i ich źródła

Powiat Tatrzański zalicza się, na tle Małopolski, do grupy powiatów o średnim poziomie wynagrodzeń. Zamieszczone poniżej dane obejmują wszystkie jednostki sfery budżetowej oraz podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób. Wynagrodzenia zawierają w sobie wszystkie środki wypłacone w ramach wynagrodzenia za wykonaną pracę, niezależnie od rodzaju umowy. Należy jednak zwrócić uwagę, że przytoczone dane nie uwzględniają mikroprzedsiębiorstw (do 9 pracujących), które dominują w sektorze turystyki.

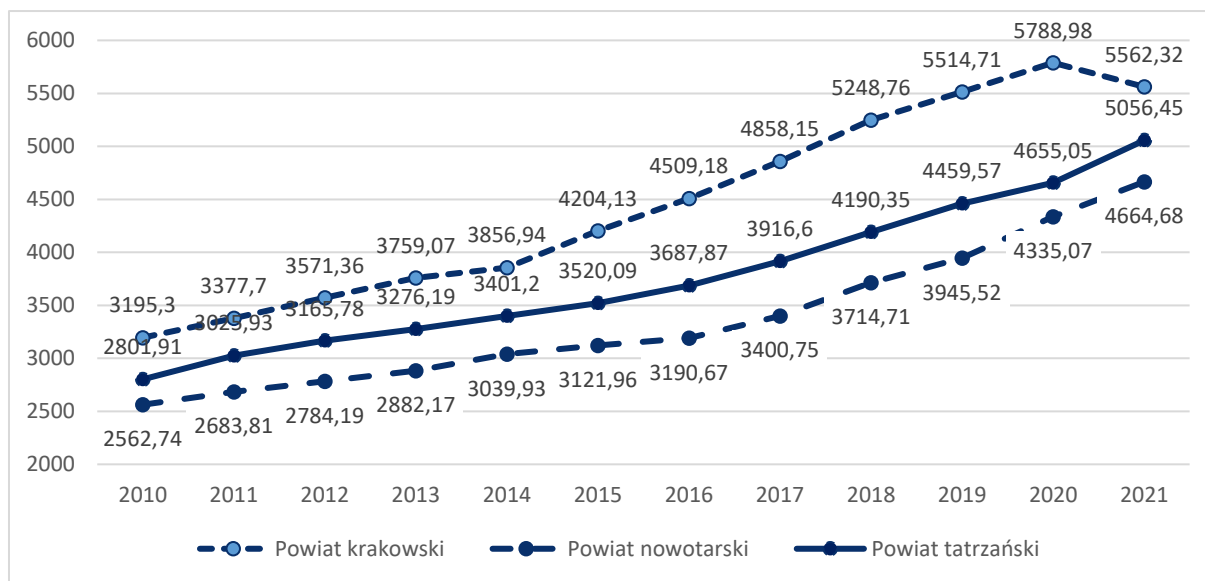
Rysunek 15. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Małopolsce w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne.

Interesujące jest porównanie, jak kształtowała się relacja przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w powiatach, których rynki pracy stanowią naturalną konkurencję i przyciągają znaczną część pracowników z Podhala. Okazuje się, że w analizowanym okresie, **wynagrodzenie w Powiecie Tatrzańskim było cały czas nieco wyższe niż w Nowotarskim**. Jednocześnie jednak, dystans do powiatu Krakowskiego jest bardzo znaczący. O ile w latach 2010-2012 nie był on duży, o tyle od roku 2013 jest i stale się powiększał, aż do roku 2020, kiedy to nastąpiła widoczna zmiana. W 2021 r. różnica w przeciętnych zarobkach osiągniętych w powiecie Krakowskim i Powiecie Tatrzańskim wynosiła 505,87 zł. (w 2020 r. dystans do powiatu Krakowskiego wynosił w tym zakresie aż 1133,93 zł).

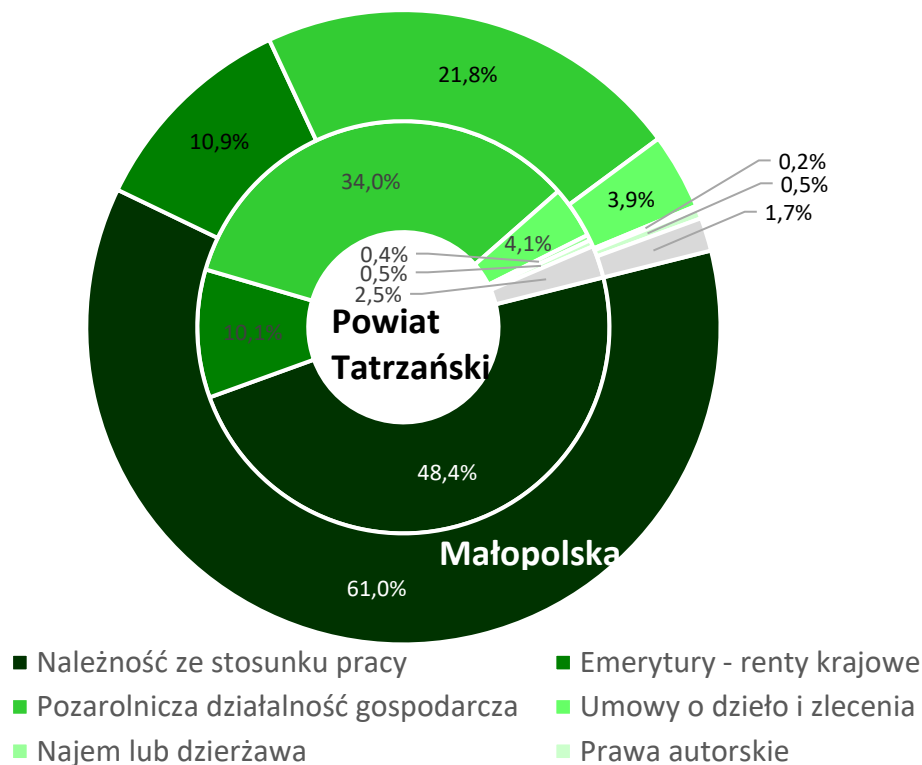
Rysunek 16. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w latach 2010-2021 w powiecie Krakowskim, Nowotarskim i Tatrzańskim

Źródło: opracowanie własne.

Według analiz (badanie zamawiane, pochodzi z 2016 r., podane wartości należy zatem traktować poglądowo, jednak struktura nie ulega istotnym zmianom), dochody podatników podatku dochodowego w Powiecie Tatrzańskim pochodzą, w znacznie większym stopniu niż przeciętnie w województwie małopolskim, z prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, co jest pochodną wysokiego wskaźnika przedsiębiorczości.

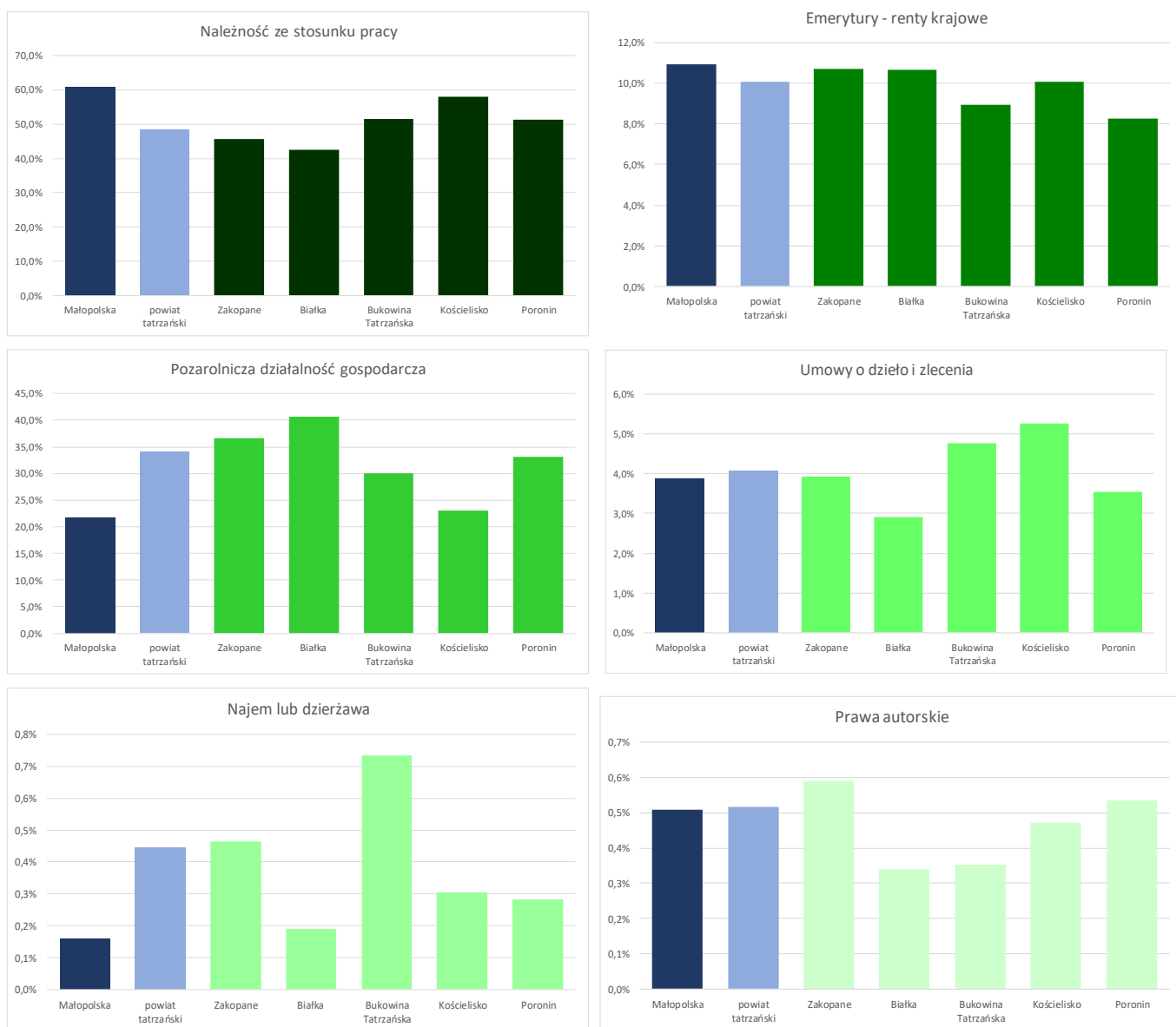
Rysunek 17. Struktura dochodów podatników z Powiatu Tatrzańskiego i Małopolski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej w Krakowie

Analizując źródła dochodów mieszkańców Powiatu, zwraca również uwagę **znacząco wyższy odsetek dochodów z tytułu najmu i dzierżawy** (najem pomieszczeń, wynajem sprzętu turystycznego itp.). Natomiast **zdecydowanie niższe niż w całym województwie, są dochody pochodzące ze stosunku pracy**. Więcej niż przeciętnie w województwie zawieranych jest umów o dzieło i zlecenia. Jest to typowa sytuacja dla obszaru o profilu gospodarczym takim jak Powiat Tatrzański. Jednym z konsekwencji jest także niższy udział dochodów z tytułu pobieranych emerytur i rent.

Rysunek 18. Dochody uzyskiwane z różnych tytułów

Źródło: opracowanie własne.

Przedsiębiorczość

Cechą charakterystyczną Powiatu Tatrzańskiego jest **bardzo wysoki poziom przedsiębiorczości jego mieszkańców**, w analizie mierzonej dwoma wskaźnikami: liczbą podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON oraz liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców. Analizując pierwszy z tych wskaźników, **Powiat Tatrzański w latach 2010-2021 plasował się niezmiennie na drugim miejscu w Małopolsce, za miastem Kraków**. W 2021r. wskaźnik ten wynosił w Powiecie Tatrzańskim 177 podmiotów (wzrost o 23% w stosunku do roku 2010), podczas, gdy w Krakowie 205, a w trzecim w zestawieniu powiecie wielickim - 137 podmiotów na 1000 mieszkańców. Warto zwrócić uwagę, że w mieście Zakopane wskaźnik ten miał zdecydowanie wyższą wartość (239 podmiotów) niż w mieście Kraków. W gminach Powiatu Tatrzańskiego najniższą wartość odnotowano w 2021 r. w Bukowinie Tatrzańskiej (117 podmiotów).

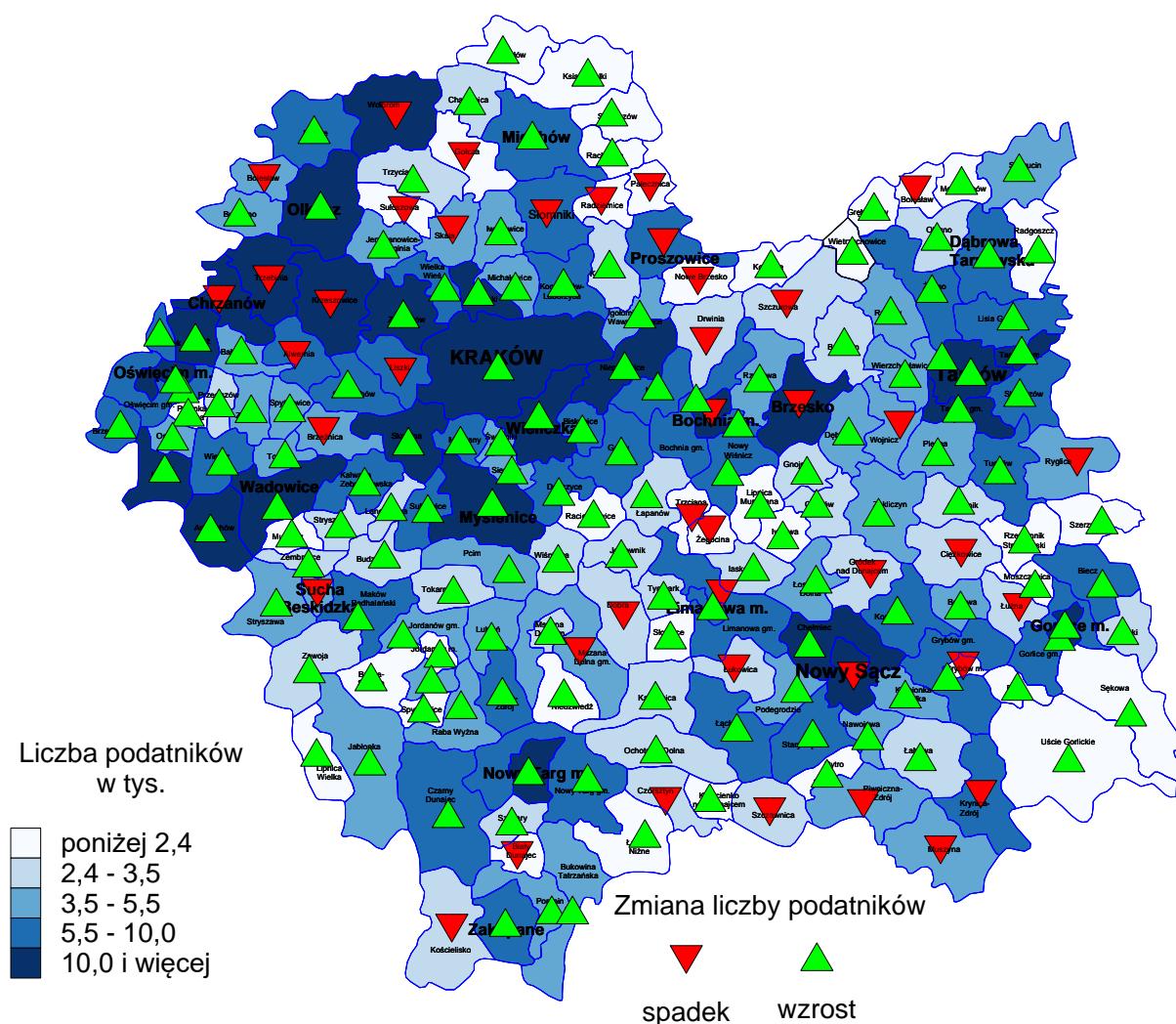
Rysunek 19. Podmioty gospodarki narodowej w Małopolsce, stan na 31.12.2021 r.

Powiat	Liczba podmiotów	Liczba podmiotów na 1000 mieszkańców	Przedziały zatrudnienia				
			0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i więcej
MAŁOPOLSKIE	445149	131	430539	12029	2240	288	53
bocheński	10608	99	10231	313	58	5	1
brzeski	8636	93	8365	238	32	1	0
chrzanowski	13150	107	12696	373	74	7	0
dąbrowski	4085	70	3932	136	15	2	0
gorlicki	9002	83	8656	287	54	4	1
krakowski	37498	132	36460	878	139	18	3
limanowski	12480	94	12087	335	52	4	2
miechowski	4984	104	4848	118	17	1	0
myślenicki	15114	118	14680	366	62	5	1
nowosądecki	20026	92	19401	538	81	6	0
nowotarski	19607	103	18960	561	77	8	1
olkuski	12881	118	12413	395	66	6	1
oświęcimski	15676	103	15182	391	93	8	2
proszowicki	4240	99	4099	120	20	1	0
suski	9205	110	8922	237	42	4	0
tarnowski	15722	78	15156	499	62	4	1

tatrzański	11959	177	11682	248	28	1	0
wadowicki	18709	118	18074	510	112	13	0
wielicki	18120	137	17589	440	82	9	0
Kraków	160013	205	154766	4237	821	155	34
Nowy Sącz	10790	130	10307	361	109	10	3
Tarnów	12644	119	12033	448	144	16	3

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 20. Liczba podatników w 2021 r. i ich zmiana w stosunku do roku poprzedniego, wg gmin

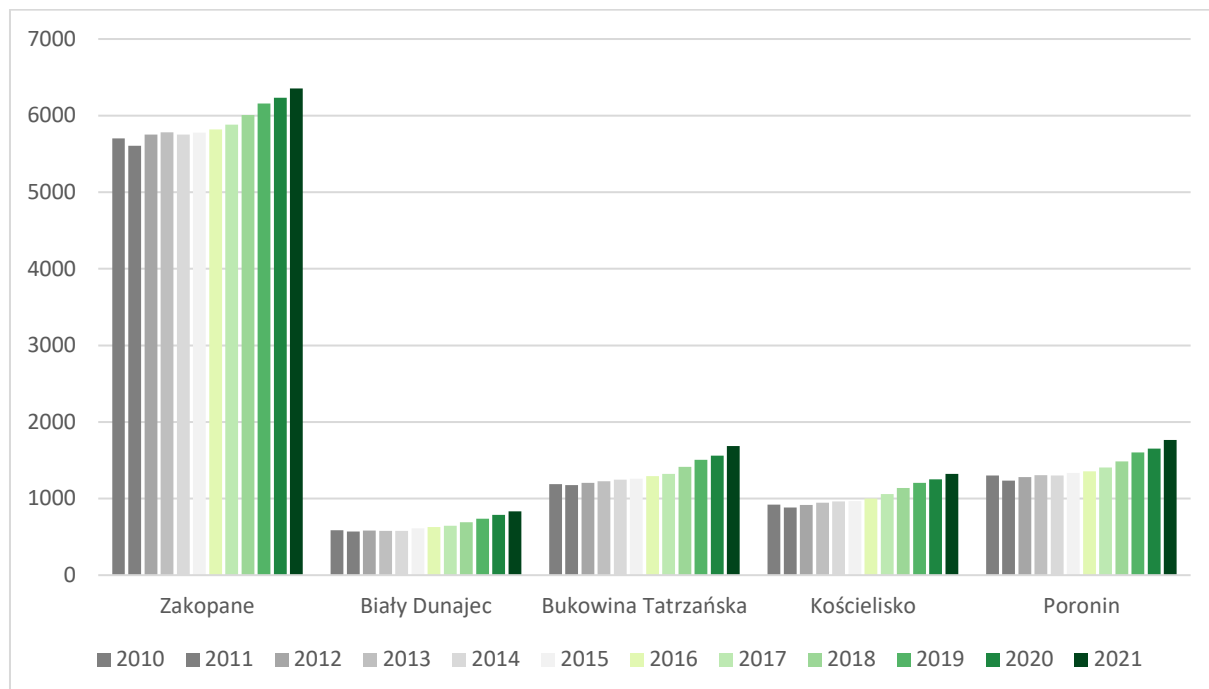

Źródło: opracowanie własne.

Rozkład podmiotów gospodarczych według gmin wskazuje na brak równowagi w przestrzeni Powiatu Tatrzańskiego w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. Jednocześnie, **zwraca uwagę duża koncentracja działalności gospodarczej w mieście Zakopane**. Uwzględniając fakt, że większość usług publicznych dla mieszkańców Powiatu jest świadczona również w tym mieście, naturalna jest

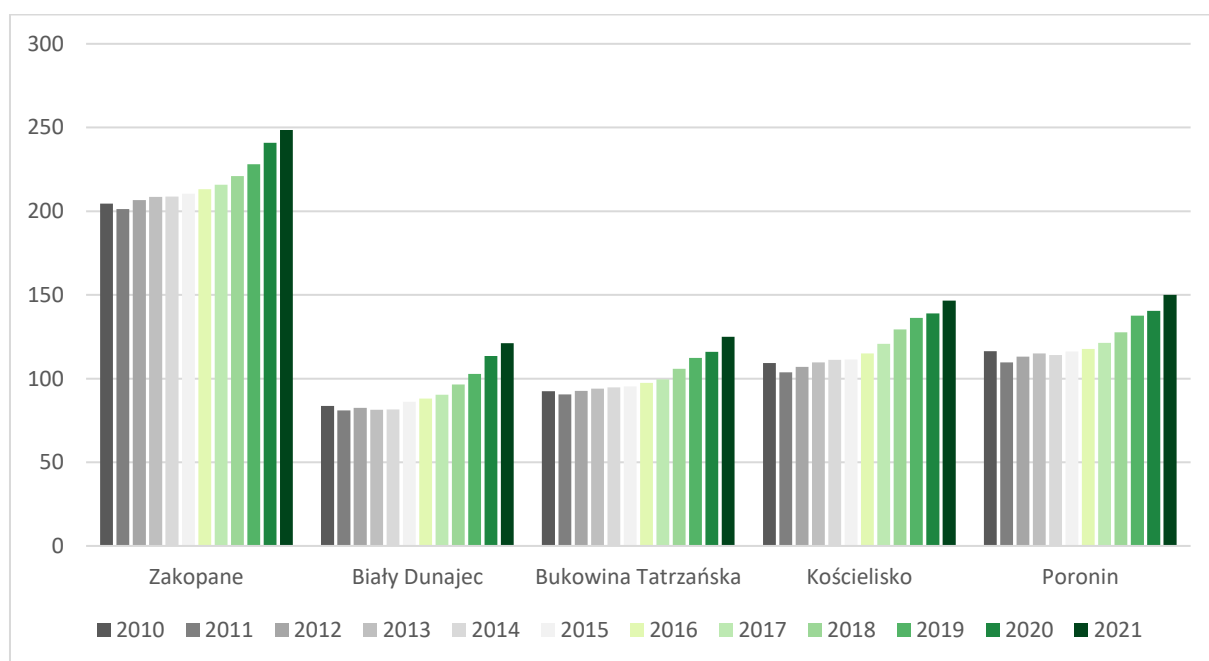
duża liczba dojazdów pracowników do stolicy Tatr z ościennych miejscowości. Inne ośrodki nie stanowią w tym zakresie konkurencji dla Zakopanego.

Rysunek 21. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach Powiatu Tatrzańskiego w latach 2010-2021

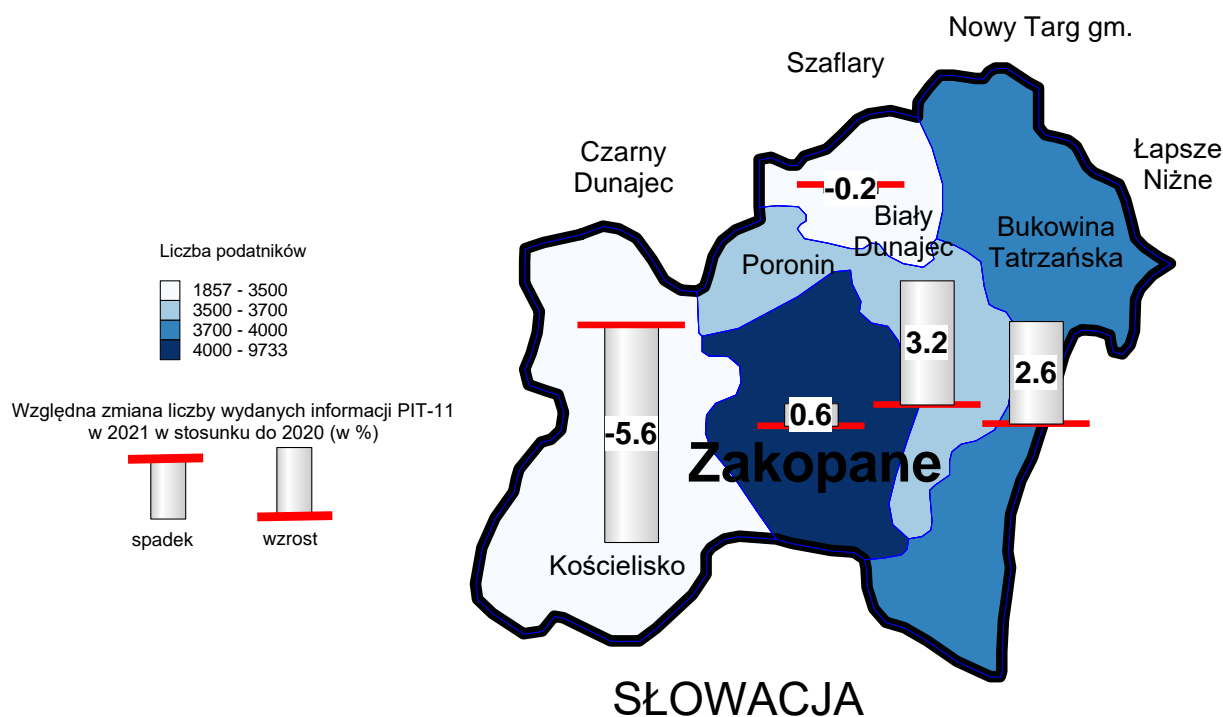
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS/BDL

Rysunek 22. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w gminach Powiatu Tatrzańskiego w latach 2010-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS/BDL

Rysunek 23. Liczba podatników w gminach Powiatu Tatrzańskiego

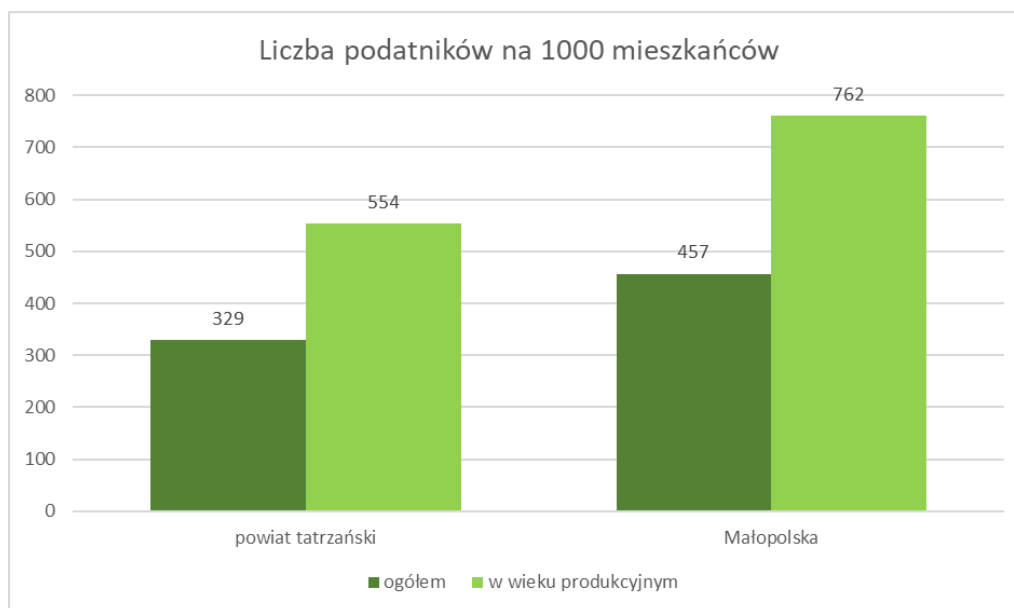

Źródło: opracowanie własne.

Liczba zatrudnionych, czyli podatników podatku dochodowego od osób fizycznych świadczących pracę na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilno-prawnej, jest jedną z miar określających **potencjał siły roboczej** danego obszaru.

Statystyka wykazała za 2021 rok prawie 22 tys. podatników podatku dochodowego zamieszkałych na terenie Powiatu Tatrzańskiego, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje 329 osoby, a w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym – 554 osób. Są to wielkości o przeszło 40% niższe od średnich dla Małopolski. Należy jednak zwrócić uwagę, że zdecydowanie **niższy niż w całym województwie wskaźnik liczby podatników na 1000 mieszkańców jest w dużej mierze efektem wysokiego wskaźnika przedsiębiorczości wśród mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego** (osoby prowadzące działalność gospodarczą na swój rachunek nie wystawiają same sobie informacji podatkowych PIT-11).

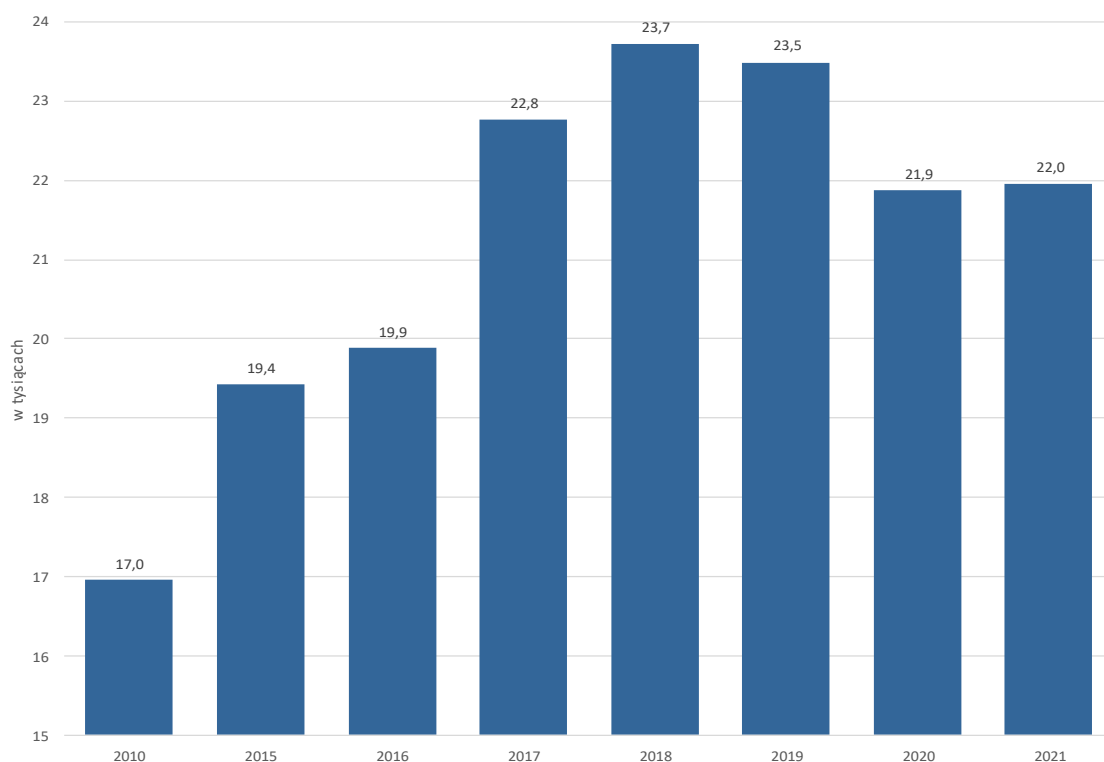
Rysunek 24. Liczba podatników na 1000 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej w Krakowie i GUS

Wykres na rysunku 25 wskazuje, że w latach 2010-2021 nastąpił dynamiczny wzrost liczby podatników (należy jednak pamiętać, że jest on także mierze efektem zmian w przepisach podatkowych mających na celu m.in. „uszczelnienie” systemu). Spadek liczby osób płacących podatki w 2020 r. jest spowodowany pandemią COVID-19, oraz związanym z nią „zamrażaniem” gospodarki. Kolejne fale epidemii nie były już tak katastrofalne dla gospodarki, bo ograniczenia były zmniejszone lub całkiem zniesione. Dane za 2021 r. pozwalają mieć nadzieję, że następuje odbudowa bazy podatkowej w Powiecie Tatrzańskim.

Rysunek 25. Liczba informacji podatkowych PIT-11 wydanych w latach 2010-2021 podatnikom podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie Powiatu Tatrzańskiego

Źródło: opracowanie własne.

Należy zwrócić uwagę, że **struktura branżowa zatrudnienia pracowników w Powiecie Tatrzańskim różni się znacząco od sytuacji w całej Małopolsce**. Podstawowa różnica dotyczy kilku sekcji (Rys.26):

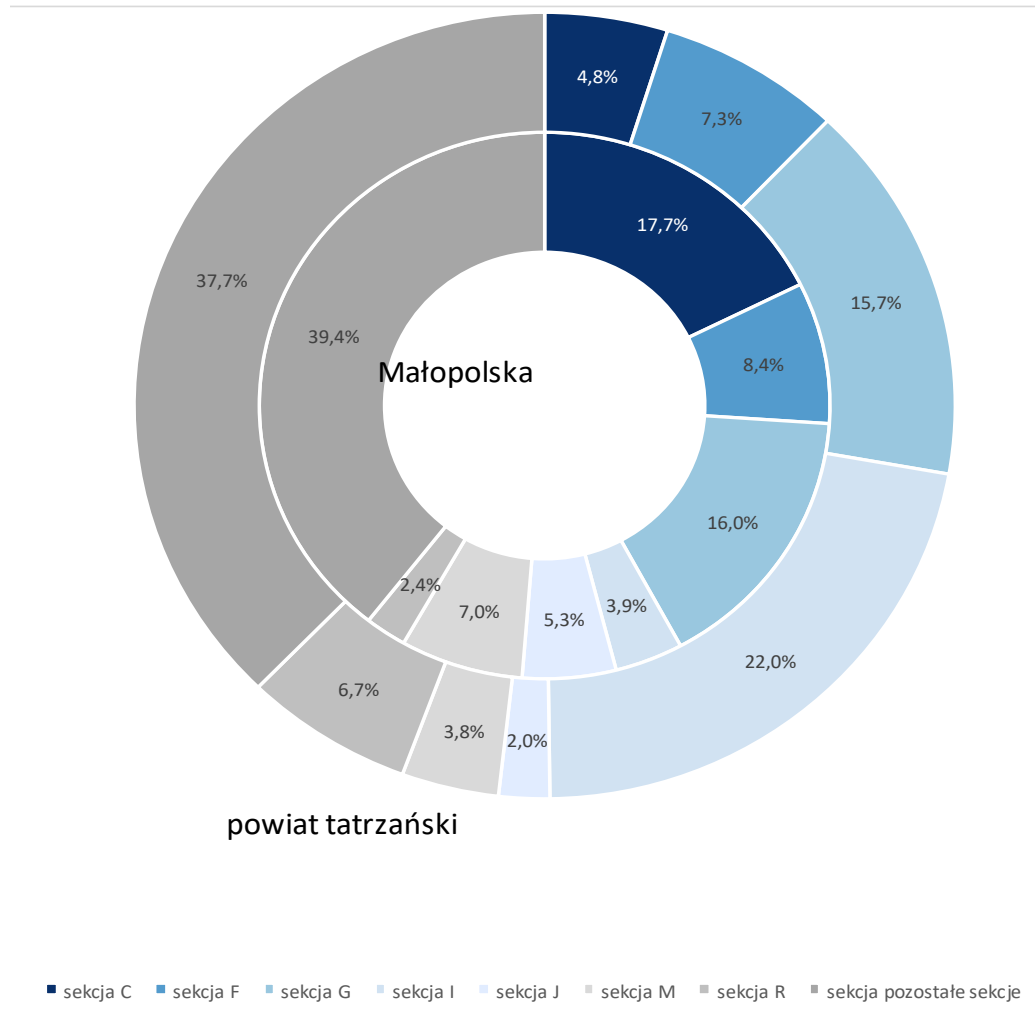
Rysunek 26. Odsetek podatników zatrudnionych w wybranych sekcjach w Powiecie Tatrzańskim i Małopolsce w 2021 r. (w %)

	powiat tatrzański	Małopolska
C - Przetwórstwo przemysłowe	4,8	17,7
F - Budownictwo	7,3	8,4
G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wyłączone motocykle	15,7	16,0
I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	22,0	3,9
J - Informacja i komunikacja	2,0	5,3
M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3,8	7,0
R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6,7	2,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej w Krakowie

Dane te potwierdzają dominujący w Powiecie profil przedsiębiorczości, opartej na turystyce, na co wskazuje ponadprzeciętne zatrudnienie przede wszystkim w sekcji „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, ale także w takich sekcjach jak „Informacja i komunikacja” oraz „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”.

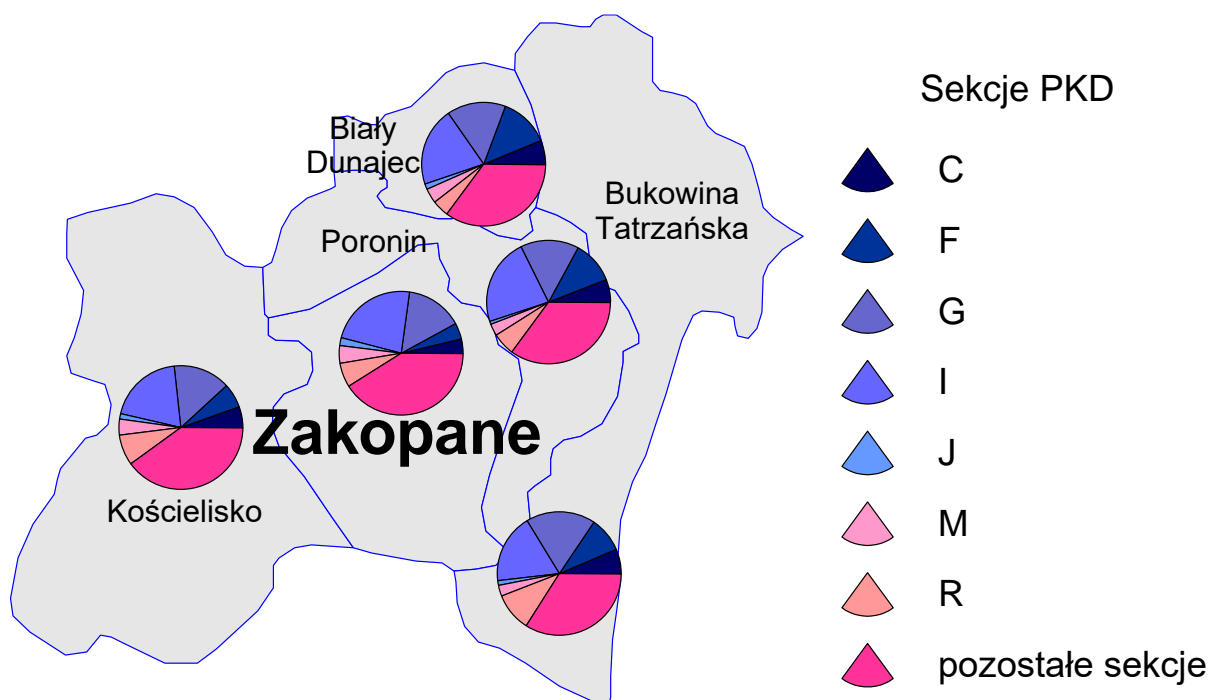
Rysunek 27. Odsetek podatników zatrudnionych w wybranych sekcjach w Powiecie Tatrzańskim i Małopolsce w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne.

Analogicznie, struktura zatrudnienia w poszczególnych gminach Powiatu Tatrzańskiego jest porównywalna, z dominującą wszędzie sekcją I „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”. Działalność usługowa związana z wyżywieniem stanowi istotną część gospodarki i lokalnego rynku pracy. W rzeczywistości jest to tym bardziej istotne, gdyż w analizie uwzględniono wyłącznie umowy o pracę, a we wskazanych działach większość zatrudnionych pracuje na podstawie umowy cywilno-prawnej lub jako jednoosobowa działalność gospodarcza. Należy więc przyjąć, że skala zatrudnienia jest w tej sekcji realnie jeszcze większa.

Rysunek 28. Struktura zatrudnienia w gminach Powiatu Tatrzańskiego

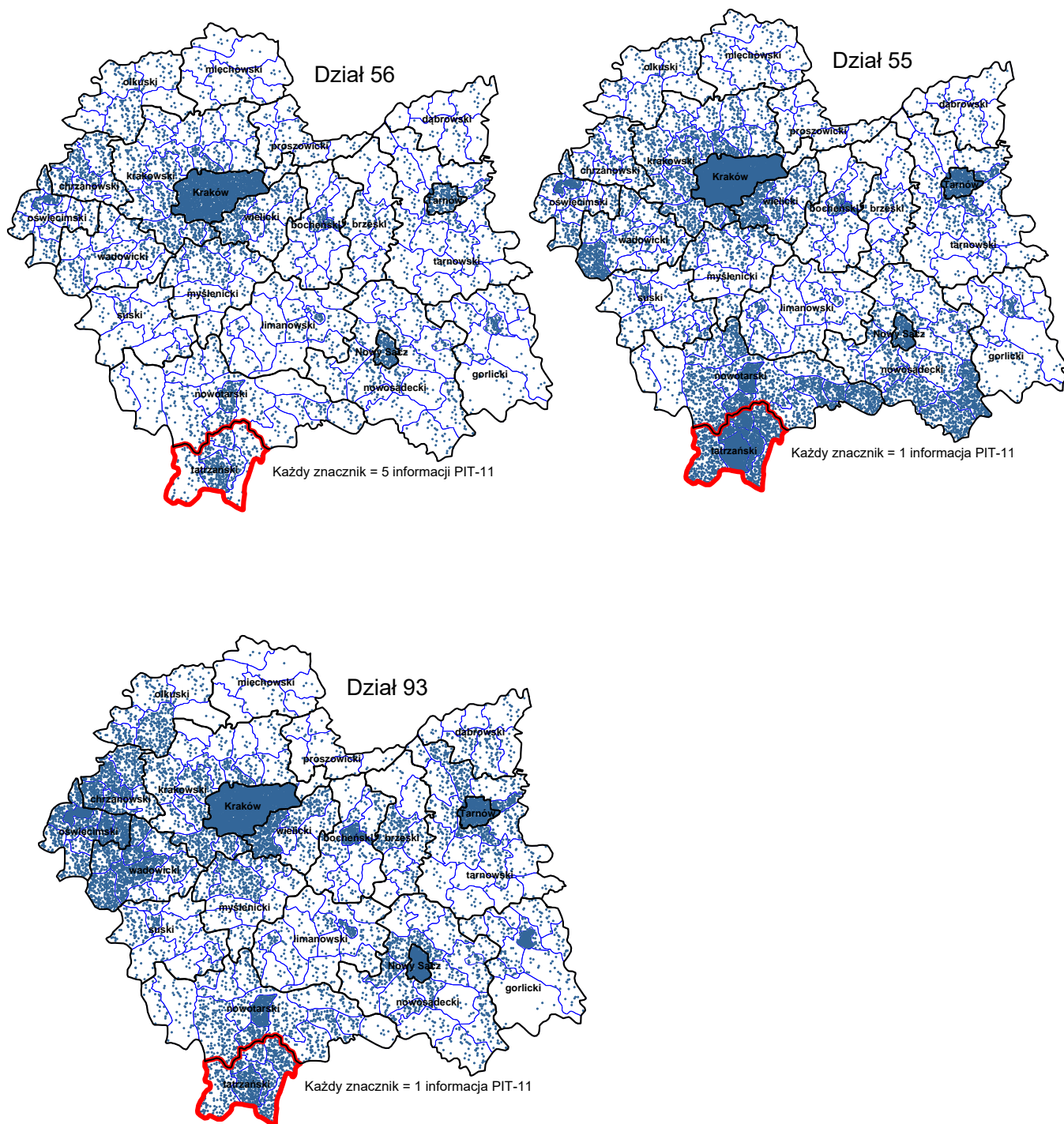
Źródło: opracowanie własne.

Przestrzenna analiza lokalizacji podatników rozliczających się za pomocą deklaracji podatkowej PIT-11 ilustruje **rzeczywisty poziom koncentracji w wybranych sekcjach gospodarki** w województwie Małopolskim.

Polska Klasyfikacja Działalności (PKD):

- Dział 55 – Zakwaterowanie
- Dział 56 – Działalność usługowa związana z wyżywieniem
- Dział 93 – Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna.

Rysunek 29. Przestrzenny wymiar lokalizacji podatników zatrudnionych w wybranych sekcjach gospodarki

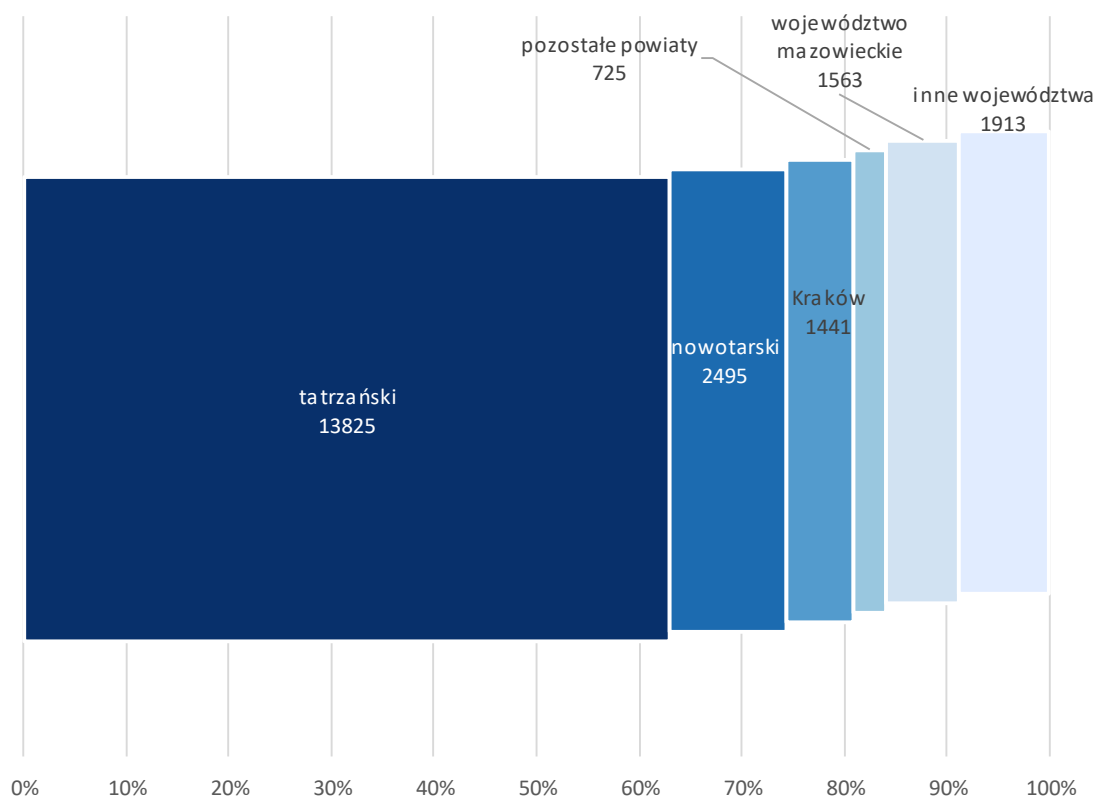
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 30. Struktura podatników zamieszkałych w gminach Powiatu Tatrzańskiego wg rodzajów działalności

GMINA	ROLNICTWO	PRZEMYSŁ	BUDOWNICTWO	HANDEL, NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, TRANSPORT, GOSPODARKA MAGAZYNOWA, ZAKWATEROWANIE, GASTRONOMIA, INFORMACJA I KOMUNIKACJA	FINANSE I UBEZPIECZENIA, OBSŁUGA RYNKU NIERUCHOMOŚCI	POZOSTAŁE USŁUGI
Biały Dunajec	0,4	7,8	13,2	43,4	2,6	32,6
Bukowina Tatrzańska	0,5	8,8	9,6	42,8	1,9	36,3
Kościelisko	1,1	7,2	6,2	42,9	2,8	39,8
Poronin	0,4	7,3	11,2	45,6	2,4	33,1
Zakopane	0,2	5,5	4,1	45,5	4,1	40,6
Powiat Tatrzański	0,4	6,8	7,3	44,5	3,2	37,8

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 31. Lokalizacja płatników dla podatników z Powiatu Tatrzańskiego

Źródło: opracowanie własne.

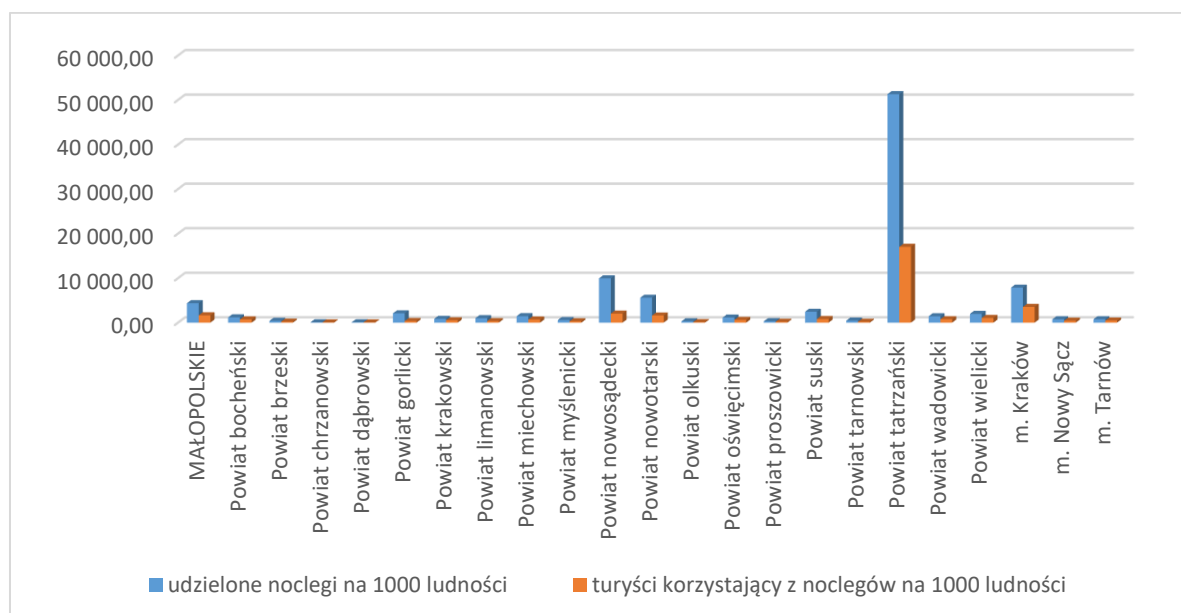
Turystyka

Jednym z najcenniejszych zasobów Powiatu są walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, przekładające się na jego niezwykłą atrakcyjność turystyczną.

Powiat Tatrzański lokuje się niezmiennie **na czołowych miejscach wśród wszystkich powiatów w Polsce w zakresie atrakcyjności środowiskowej, biznesowo-hotelowej i turystycznej**⁴. Pod względem wskaźnika atrakcyjności środowiskowej (średnia ważona pięciu wskaźników cząstkowych, w tym syntetyczny wskaźnik wód, syntetyczny wskaźnik obszarów górskich, syntetyczny wskaźnik obszarów chronionych, wskaźnik liczby łóżek w zakładach uzdrowiskowych) Powiat Tatrzański znalazł się na 6. pozycji wśród wszystkich powiatów w Polsce. W zakresie atrakcyjności biznesowo-hotelowej (wskaźnik miejsc noclegowych w obiektach hotelowych oraz wskaźnik sal konferencyjnych) uplasował się na 11. pozycji. Biorąc pod uwagę wskaźnik atrakcyjności kulturowej (zwiedzający, zabytki ogółem, zabytki powstałe przed XVI w., obiekty z listy UNESCO, Pomniki Historii, pielgrzymi, liczba miejsc na widowni w teatrach, liczba uczestników imprez masowych) Powiat znalazł się na 29. pozycji w Polsce. **Pod względem atrakcyjności turystycznej** (wskaźnik atrakcyjności kulturowej, wskaźnik atrakcyjności środowiskowej, wskaźnik atrakcyjności biznesowo-hotelowej) **Powiat Tatrzański znalazł się na 4. pozycji wśród 380 powiatów w Polsce.**

Jak wynika z badań przeprowadzonych na zlecenie Małopolskiej Organizacji Turystycznej⁵ w 2022 r. **Zakopane** było **najchętniej odwiedzanym miejscem w Małopolsce** (15,2% odwiedzających region turystów polskich i 14,1% z zagranicy), **wyprzedzając Kraków**, jeśli chodzi o krajowych odwiedzających (12,9 % oraz 25,3%). Na 9. pozycji znalazły się Tatry (2,7 % oraz 2,6%), a wśród miejsc najczęściej odwiedzanych znalazła się jeszcze Białka Tatrzańska (1,2 % oraz 1,7%). W konsekwencji, Powiat Tatrzański zajmuje **dominującą pozycję w Małopolsce** pod względem **bazy noclegowej i udzielanych noclegów.**

Rysunek 32. Udzielone noclegi na 1000 ludności oraz turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne

⁴ Analiza walorów turystycznych powiatów i ich bezpośredniego otoczenia, GUS, Warszawa, 2017 r.

⁵ Ruch turystyczny w Małopolsce w 2022 roku, MOT Kraków, styczeń 2023 r.

W roku 2021 Powiat Tatrzański zajmował **1. miejsce wśród 22 powiatów Małopolski pod względem liczby turystycznych obiektów noclegowych** (476), które stanowiły aż 35% wszystkich takich obiektów w województwie i było ich blisko dwa razy więcej niż w Krakowie. W 2021 r. najwięcej turystycznych obiektów noclegowych było w Zakopanem (243) oraz gminach: Bukowina Tatrzańska (98) i Poronin (88), a najmniej w Białym Dunajcu (11), przy czym w stosunku do roku 2019 ich liczba najbardziej spadła w gminie Biały Dunajec (35%) i Zakopane (14%), a najmniej w gminie Kościelisko (o 3%).

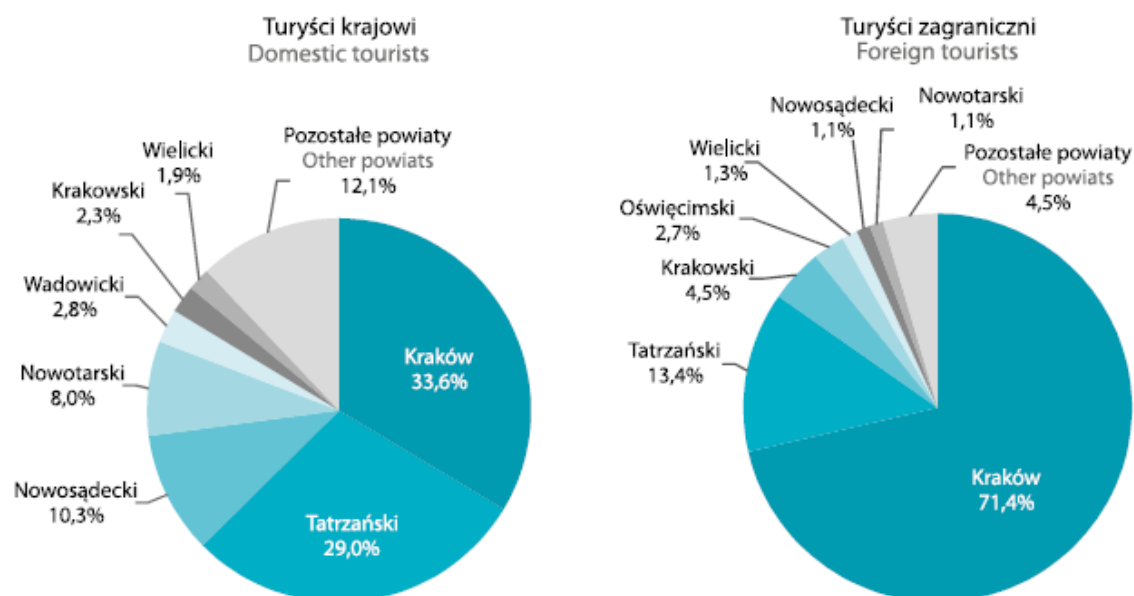
W zakresie udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców, Powiat Tatrzański znajdował się w 2021 r. na pierwszej pozycji wśród powiatów i wskaźnik ten był ponad 11-krotnie wyższy niż w Krakowie. Powiat Tatrzański znalazł się przed Krakowem także jeżeli chodzi o liczbę osób korzystających noclegów na 1000 mieszk. Wskaźnik ten w 2021 r. wynosił 12 669 osób, a w stolicy Małopolski 1 573 osoby. W 2020 r. było to odpowiednio 10 646 os. i 1 048 os.

W 2021 r. w Powiecie Tatrzańskim było 27 440 miejsc noclegowych, co stanowiło 1,6% więcej niż 2020 r. (27 006). Dla porównania, Kraków w 2021 r. posiadał 29 997 miejsc noclegowych, zaś powiat nowosądecki – trzeci największy pod względem tego wskaźnika w Małopolsce – 12 325 miejsc noclegowych.

Stopień wykorzystania bazy noclegowej (34,5%) plasował Powiat Tatrzański na 3. miejscu wśród powiatów Małopolski, powyżej wskaźnika dla województwa wynoszącego 31,9%.

Struktura ruchu turystycznego w Powiecie Tatrzańskim pokazuje, że dominują w nim turyści krajowi. Pod tym względem konkuruje z Krakowem (rysunek 32). Turyści zagraniczni odwiedzający Powiat Tatrzański stanowią 13,4% wszystkich turystów przyjeżdżających do Małopolski.

Rysunek 33. Struktura korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2021 r.

Źródło: Turystyka w województwie małopolskim w latach 2020 i 2021, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2022

W Powiecie Tatrzański w 2019 r. zorganizowano 15 imprez masowych (artystycznych, rozrywkowych, sportowych). Dawało to wysoką 7. pozycję wśród pozostałych powiatów Małopolski. W 2019 r. wzięło w nich udział 104,9 tys. osób. W 2020 r. nastąpiło załamanie – odbyły się tylko dwie imprezy masowe, które zgromadziły 24,6 tys. uczestników, a w 2021 r. jedna impreza (30 tys. uczestników). Kryzys w mniejszym stopniu dotknął wydarzenia lokalne. W 2021 r. odbyło się 277 imprez organizowanych przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice (o 25% mniej niż w 2019 r.), z czego najwięcej zorganizowano w gminie Bukowina Tatrzańska: 156 (o 9% mniej niż w 2019 r.) i Kościelisko: 37 (o 39% mniej niż w 2019 r.), a najmniej w gminie Poronin (o 41% mniej niż w 2019 r.).

Najnowsze badania przeprowadzane przez Małopolską Organizację Turystyczną oraz Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego pokazują, że obiekty turystyczne Powiatu Tatrzańskiego są jednymi z najbardziej atrakcyjnych w całej Małopolsce. Wśród 20 najczęściej wskazywanych miejsc, rekomendowanych przez respondentów do odwiedzenia, aż 25% znajdowało się właśnie w Powiecie Tatrzańskim⁶.

Jak wynika z badań ankietowych przeprowadzonych w 2017 r.⁷, wśród 10 aspektów oferty turystycznej Podhala najwyższe oceny w skali pięciopunktowej turyści przyznali w kategoriach: atmosfera/życzliwość/gościnność (4,71) i atrakcje turystyczne (4,49), natomiast najniższe w kategoriach: dojazd (3,49) oraz transport/skomunikowanie (3,97).

Za największą wadę Podhala jako regionu turystycznego podróżni uznali zły stan dróg i ich zbyt niską przepustowość. Dotyczy to zarówno dróg łączących miejscowości turystyczne w obrębie Podhala jak i dojazdu na Podhale (w tym kontekście wymieniana była regularnie „Zakopianka”). Zły stan dróg i ich niska przepustowość były przyczyną korków, które dla wielu odwiedzających stały się istotnym wspomnieniem z pobytu i znacznie utrudniały korzystanie z jego atrakcji.

Dominującym środkiem transportu do Powiatu był samochód, wykorzystywany przez 81% podróżnych. W pozostałych przypadkach były to busy i autobusy kursowe (10,5%) oraz transport kolejowy (6%). Podróż drogą lotniczą ma marginalne znaczenie wśród ogółu odwiedzających (0,6%), jednak jest popularna wśród podróżnych z zagranicy (13,5%). Wśród odwiedzających krajowych najliczniej reprezentowani są mieszkańcy województw: małopolskiego (24,1%), mazowieckiego (18,2%), śląskiego (15,5%), wielkopolskiego (6,2%), dolnośląskiego (5,9%) i podkarpackiego (5%). Przyjazdy turystów na Podhale są przede wszystkim organizowane przez nich we własnym zakresie, a tylko w przypadku 6,8% odwiedzających była to firma lub instytucja⁸.

Zdrowie, pomoc społeczna i bezpieczeństwo

Na tle innych powiatów województwa **mieszkańcy Powiatu Tatrzańskiego relatywnie rzadko korzystają z pomocy społecznej**, a ich liczba dla większości świadczeń spada. W 2021 r. Powiat Tatrzański uplasował się na 20. miejscu wśród 22 powiatów pod względem przyznanych zasiłków ze względu na ubóstwo (507), a w latach 2014-2021 liczba świadczeń z tego tytułu spadła aż o 33%. Na 12. pozycji wśród wszystkich powiatów znalazł się Powiat Tatrzański pod względem liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci (2684 zasiłków w 2020 r.) i w stosunku do roku 2014 r. liczba świadczeń zmniejszyła się o 17%. O 25% spadła w latach 2014-2021 liczba zasiłków udzielonych ze

⁶ *Ruch turystyczny w Małopolsce w 2022 r.*, Małopolska Organizacja Turystyczna, Kraków – styczeń 2023

⁷ *Ruch turystyczny na Podhalu. Raport na podstawie danych z badania ruchu turystycznego Małopolski w 2017 roku*, Pracownia analiz społecznych Ipsilon, Sanok, Listopad 2018.

⁸ *Ruch turystyczny na Podhalu. Raport na podstawie danych z badania ruchu turystycznego Małopolski w 2017 roku*, Pracownia analiz społecznych Ipsilon, Sanok, Listopad 2018.

względu na niepełnosprawność; w roku 2021 udzielono ich 411 (20. pozycja wśród wszystkich powiatów województwa).

Wzrosła natomiast liczba osób pobierających zasiłki z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. W latach 2014-2021 liczba takich osób w Powiat Tatrzański wzrosła o 13%, przy spadku tego wskaźnika dla całego województwa o 7% w tym samym okresie.

W zakresie dostępu mieszkańców do podstawowej opieki zdrowotnej, Powiat Tatrzański wypada **ponad przeciętnie dobrze**, szczególnie pod względem personelu medycznego. W roku 2021 **na 10 000 mieszkańców przypadało 40,3 pracujących lekarzy (4. pozycja wśród wszystkich powiatów)** przy średniej dla województwa wynoszącej 41,5 oraz **92,7 pielęgniarek na 10 000 mieszkańców (5. pozycja wśród wszystkich powiatów)** przy średniej dla województwa wynoszącej 90,6. Ze względu na liczbę przychodni (41) znalazł się na 18. miejscu wśród wszystkich powiatów, chociaż w latach 2010-2021 ich liczba wzrosła aż o 37%. Na 19. miejscu znalazł się Powiat Tatrzański pod względem liczby aptek (21 w roku 2021), a ich liczba w latach 2010-2021 spadła o 9%.

W 2021 r. zmarło 798 mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego (o 9% więcej niż rok wcześniej). W latach 2010-2021 r. liczba zgonów mieszkańców wzrosła o 32%, przy czym w skali województwa wzrost wyniósł aż 37%. W roku 2021 najczęstszą przyczyną zgonów mieszkańców powiatu były: choroby układu krążenia (40% zgonów ogółem), nowotwory (19%), COVID-19 (19%), choroby układu oddechowego (4%), choroby układu trawiennego (3%). W latach 2010-2021, z uwagi na pojawienie się COVID-19, spadł udział liczby zgonów w przypadku niemal wszystkich pozostałych chorób, chociaż wzrosła liczba bezwzględna przypadków, w tym chorób układu krążenia (o 24%) i układu trawiennego (o 14%), spadła natomiast liczba zgonów w wyniku chorób układu oddechowego (o 16%).

Powiat Tatrzański można zaliczyć do powiatów bezpiecznych z punktu widzenia poziomu przestępczości. Co istotne, w ostatniej dekadzie poziom przestępczości zmniejszył się, a wykrywalność sprawców wzrosła. Pod względem przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (1786 przestępstw w 2021 r.) Powiat znalazł się na 16. miejscu wśród powiatów województwa, a ich liczba spadła w stosunku do roku 2013 o 10% (przy spadku w skali województwa o 19%). W latach 2013-2021 **spadła liczba przestępstw: o charakterze kryminalnym (o 50%), drogowych (o 47%), przeciwko życiu i zdrowiu (o 41%)**, wzrosła natomiast liczba przestępstw o charakterze gospodarczym, 3,5-krotnie.

W zakresie wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję (75,4%) Powiat Tatrzański znalazł się w 2021 r. na 16. miejscu wśród wszystkich powiatów województwa sytuując się nieco poniżej wskaźnika dla województwa (75,8%). Warto jednak zaznaczyć, że w latach 2013-2021 r. wskaźnik wykrywalności zwiększył się o 19,2 punktu procentowego (przy wzroście w skali województwa o 12,2 p.p.).

Wyraźnie poprawia się także poziom bezpieczeństwa na drogach. W 2021 r. odnotowano 75 wypadków drogowych (aż o 40% mniej niż w 2010 r.) co uplasowało Powiat Tatrzański na 8. pozycji wśród wszystkich powiatów województwa. Pod względem wypadków drogowych na 100 tys. ludności (112,1) Powiat Tatrzański w 2021 r. znalazł się co prawda na pozycji wicelidera wśród powiatów Małopolski, ale w porównaniu do roku 2010 wskaźnik ten zmniejszył się o 40%.

Pod względem odnotowanych zagrożeń na 1000 mieszkańców (silne wiatry, opady śniegu, opady deszczu, zdarzenia w komunikacji, zdarzenia medyczne) wymagających interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej (15 zdarzeń) znalazł się w 2021 r. na 7. miejscu wśród wszystkich powiatów i było

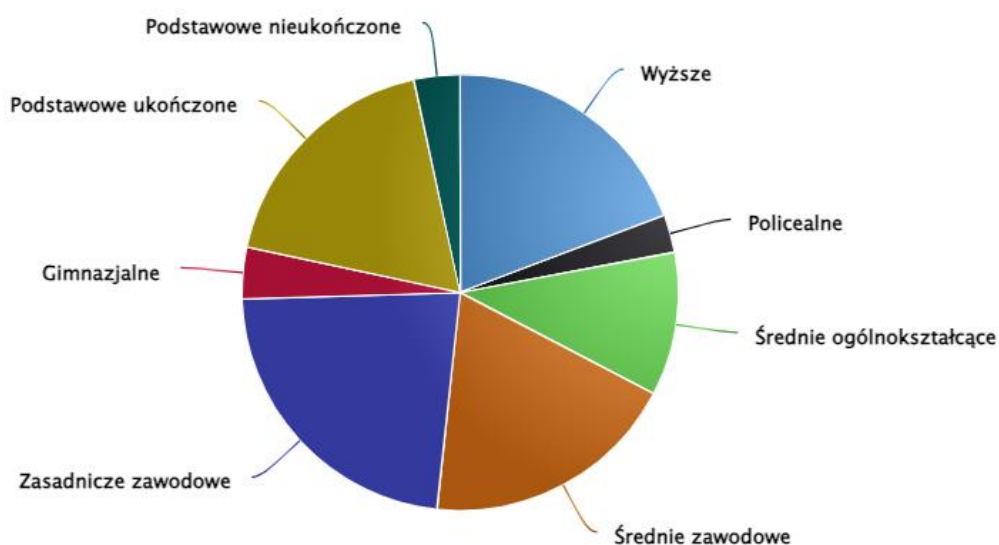
to 21% więcej zdarzeń niż w roku 2018. Wskaźnik liczby pożarów na 1000 mieszkańców (3) w roku 2021 uplasował Powiat Tatrzański w grupie powiatów powyżej średniej wojewódzkiej.

Edukacja

Według **Narodowego Spisu Powszechnego z 2021** roku poziom wykształcenia mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego przedstawia się następująco:

19,2% mieszkańców posiada wykształcenie wyższe, 2,8% wykształcenie policealne, 10,6% średnie ogólnokształcące, 19,0% średnie zawodowe, zasadnicze zawodowe 22,8%, gimnazjalne 3,8%, 18,2% podstawowe ukończone, 3,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. Wśród kobiet mieszkających w Powiecie Tatrzańskim największy odsetek ma wykształcenie wyższe (22,6%) oraz średnie zawodowe (19,2%), mężczyźni natomiast najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (27,7%) oraz podstawowe ukończone (18,9%). Jest to w większości przypadków niższy poziom wykształcenia w porównaniu do średniej krajowej.

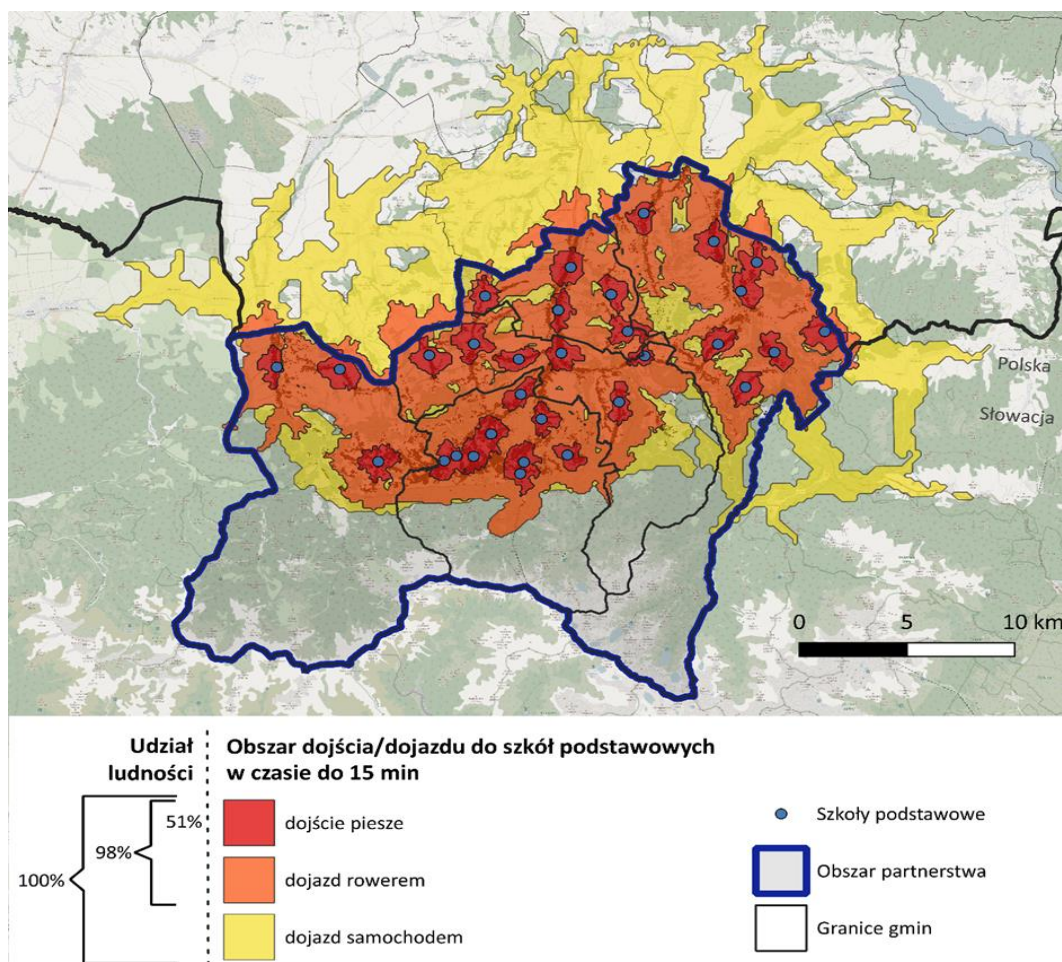
Rysunek 34. Struktura poziomu wykształcenia mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego

Źródło: Narodowy Spis Powszechny z 2021 r.

W 2021 r. opieką przedszkolną objętych było 86,3% dzieci w wieku 3-6 lat, przy średniej dla Małopolski wynoszącej 90,6%, przy czym w latach 2010-2021 odsetek ten wzrósł aż o 25,2 p.p. W roku 2021 wskaźnik ten miał najwyższą wartość w Zakopanem (110,1%), a najniższą w gminie Biały Dunajec (43,5%). Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach nie jest wysoki (1,2%), przy średniej dla województwa wynoszącej 14,3%. Na terenie Powiatu w 2021 r. było zlokalizowanych 21 przedszkoli, w których uczęszczało 2 044 dzieci (993 dziewczynki oraz 1 051 chłopców). Dla porównania, w 2008 r. w Powiecie mieściło się 11 przedszkoli, do których uczęszczało 936 dzieci.

Rysunek 35. Dostępność czasowa do szkół podstawowych w Powiecie Tatrzańskim

Źródło: opracowanie własne

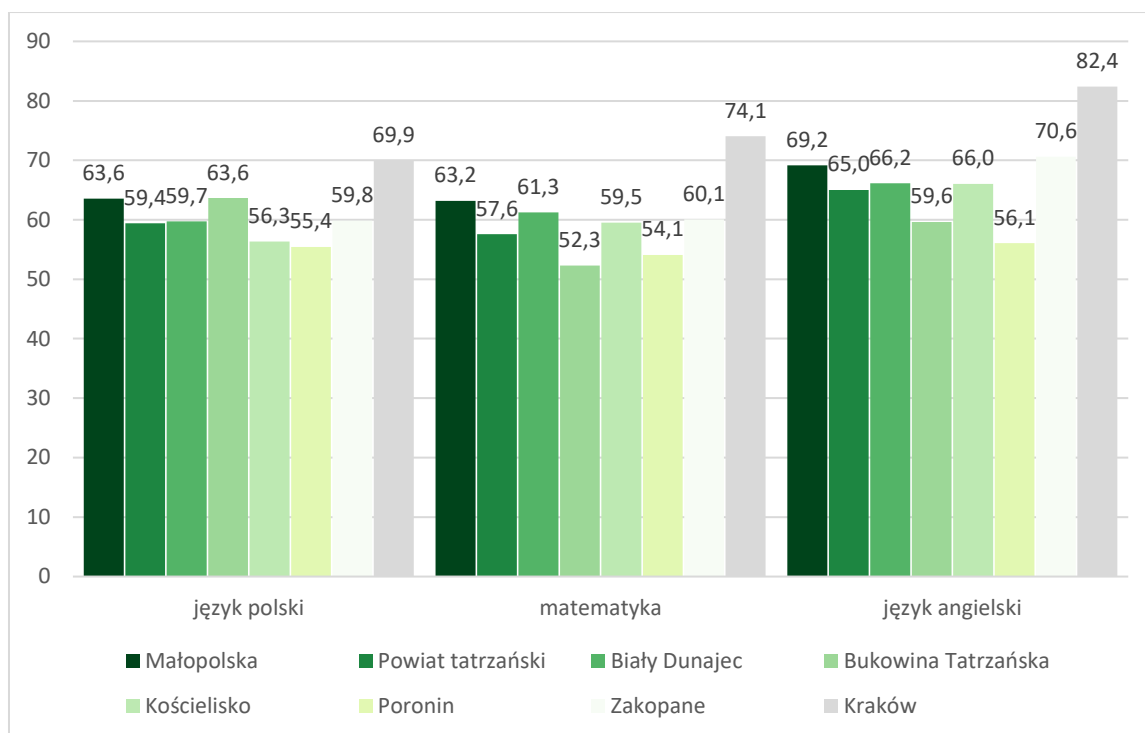
W roku 2021 r. w Powiecie Tatrzańskim funkcjonowało 37 szkół podstawowych (o 1 więcej niż w 2010 r.), do których uczęszczało 5416 dzieci (wzrost o 29% w stosunku do 2010 r.). **Sieć szkół podstawowych jest bardzo dobrze dopasowana do potrzeb i struktury urbanistycznej**, dla przeszło 50% mieszkańców czas dojścia do szkoły podstawowej nie przekracza 15 minut pieszo.

Powiat Tatrzański prowadzi **3 szkoły ponadpodstawowe**: Liceum Ogólnokształcące im. Oswalda Balzera w Zakopanem, Zespół Szkół Budowlanych im. Dr Władysława Matlakowskiego w Zakopanem oraz Zespół Szkół Hotelarsko -Turystycznych im. Władysława Zamoyskiego w Zakopanem.

Sytuacja szkolnictwa zawodowego wygląda lepiej niż średnia dla Małopolski. W latach 2010-2021 liczba zasadniczych szkół zawodowych nie zmieniła się (w skali województwa - spadek o 1 %), a liczba uczniów tych placówek zmalała zaledwie o 2%, podczas gdy w skali województwa spadek wyniósł 8%. W 2021 r. udział uczniów branżowych szkół I stopnia w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych wyniósł aż 72,7% (średnia dla województwa wynosił 58,2%).

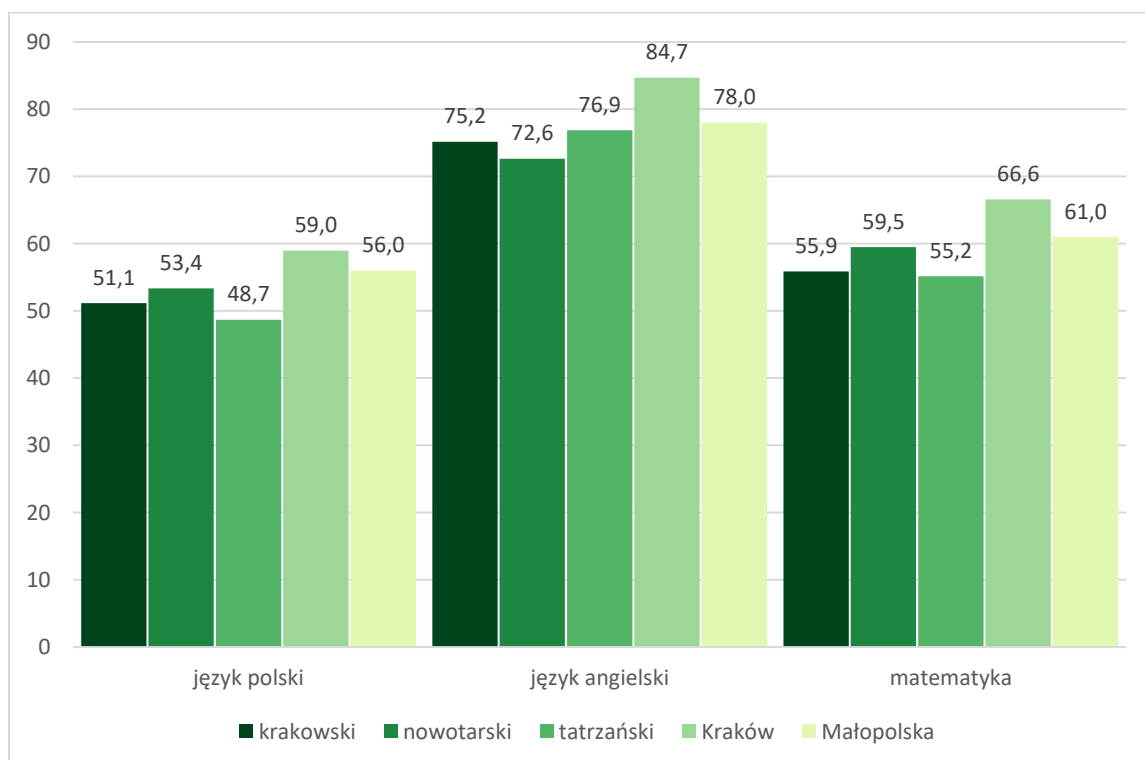
Na egzaminie ósmoklasisty uczniowie z Powiatu Tatrzańskiego w 2022 r. wypadli nieco poniżej średniej dla województwa, przy czym relatywnie najlepiej poradzili sobie uczniowie z Zakopanego i Kościeliska. Inna sytuacja jest jednak z egzaminem maturalnym. **Zdawalność matur – poziom podstawowy, była w szkołach Powiatu Tatrzańskiego w 2022 r. na wyższym poziomie niż średnio w Małopolsce, a nawet – wyższa niż w mieście Kraków.**

Rysunek 36. Średnie wyniki egzaminów ośmioklasistów w 2022 r. w Powiecie Tatrzańskim

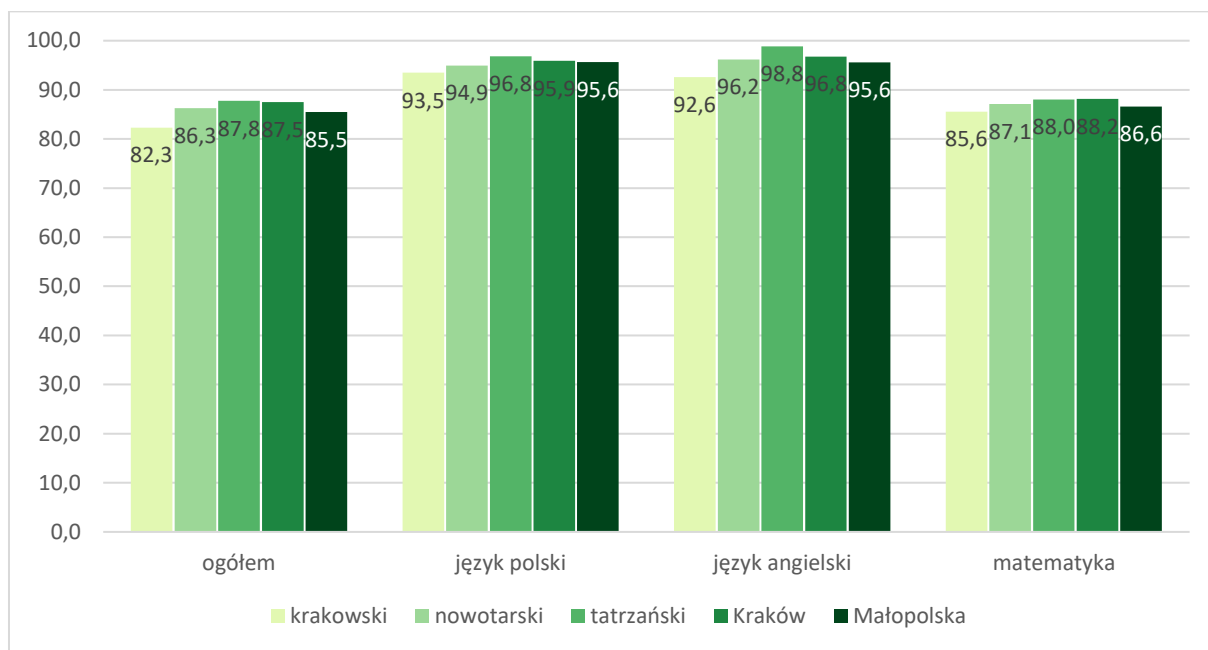
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie.

Rysunek 37. Średnie wyniki wybranych przedmiotów maturalnych (poziom podstawowym) w pierwszym terminie w 2022 r. (w procentach)

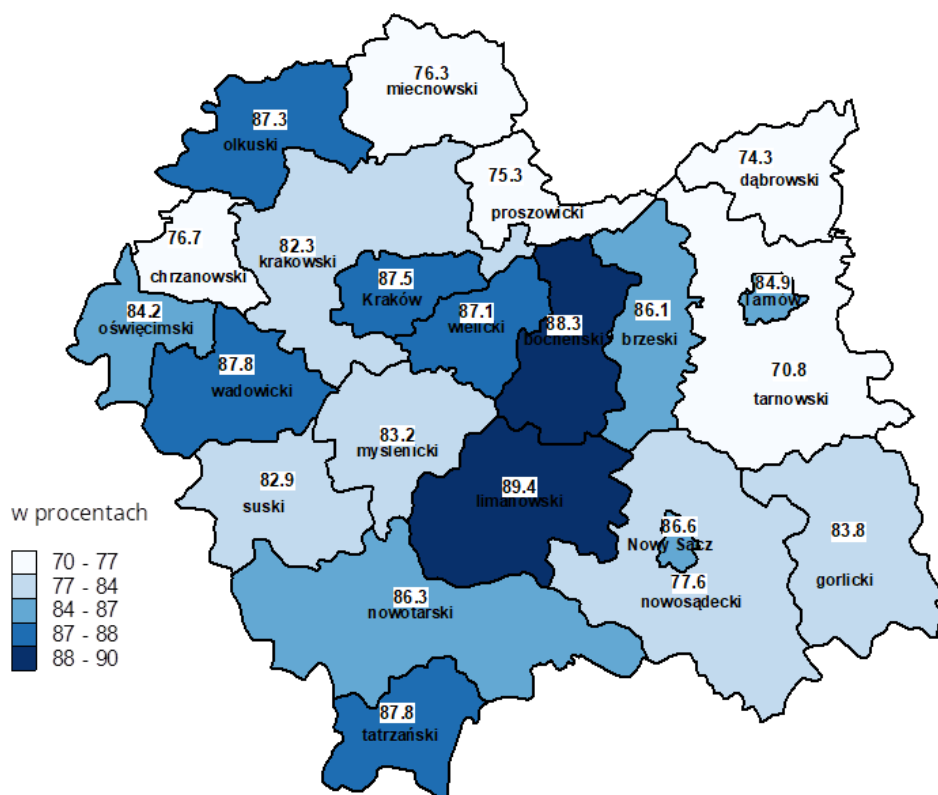
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie.

Rysunek 38. Zdawalność matur - poziom podstawowy w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

Rysunek 39. Zdawalność matur (odsetek osób, które zdały maturę w stosunku do przystępujących) w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

Ważnym uzupełnieniem analizy statystycznej są dane jakościowe – **analiza ankiet uczniów ostatnich klas szkół średnich w Powiecie Tatrzańskim**.

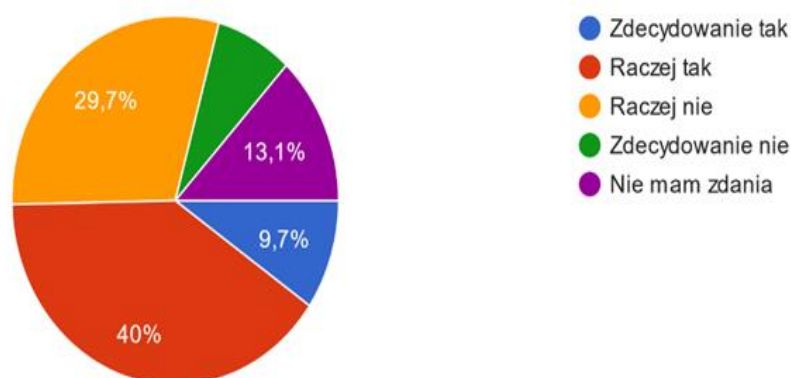
Dane pozyskano dzięki badaniu ankietowemu, przeprowadzonemu w Powiecie Tatrzańskim w okresie kwiecień /maj 2022 roku, w których udział wzięło 145 uczniów ostatnich klas szkół powiatowych. Pozwalają one – co prawda z dużym uproszczeniem - określić poglądy młodych ludzi na deklarowaną przez nich przyszłą drogę życiową i dalsze związki z Powiatem Tatrzańskim.

Wyniki badań wskazują na przeciętny odsetek młodych ludzi, którzy pozytywnie postrzegają swój powiat i identyfikują się z nim. 49,7 % badanych uczniów ocenia Powiat Tatrzański jako dobre miejsce do życia i rozwoju, 37,2% jest przeciwnego zdania. Dla porównania, wśród młodzieży z innych, wybranych obszarów Polski (według badania zrealizowanego w 2020 r. w ramach Programu CWD, łącznie 14 507 ankietowano uczniów), 53% oceniło swoje gminy jako dobre miejsce życia i rozwoju, a tylko 29% było przeciwnego zdania.

Rysunek 40. Badanie ankietowe uczniów ostatnich klas szkół średnich w Powiecie Tatrzańskim

1. Czy Twoim zdaniem Powiat Tatrzański jest dobrym miejscem do życia i rozwoju?

145 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne.

Pomimo tak wskazanych ocen swojego miejsca zamieszkiwania, **młodzież** Powiatu Tatrzańskiego **jest jednak zdecydowanie bardziej skłonna kontynuować swoje dorosłe życie w tym samym miejscu** (43% chciałoby w przyszłości pracować na jego obszarze, a 47,6% mieszkać), **niż ankietowana młodzież obszaru CWD** (w tym przypadku tylko 19% planuje pracować oraz 27% mieszkać w gminie swojej młodości). Z tymi wynikami korelują dane związane z badaniem skłonności młodych osób z Powiatu Tatrzańskiego do codziennych dojazdów do pracy. Aż 83,9% z nich nie chce dojeżdżać dłużej niż pół godziny, a nikt dłużej niż godzinę.

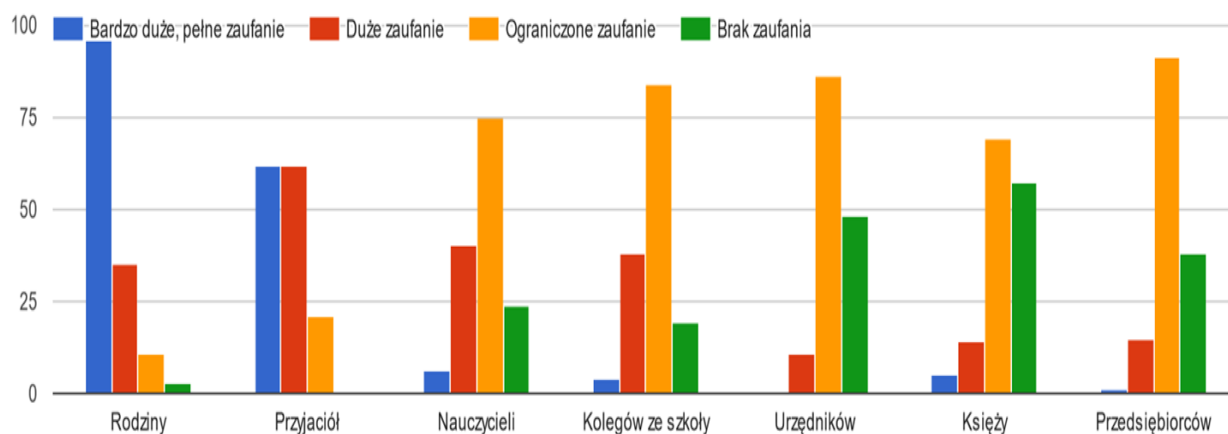
Wśród **przedsięwzięć**, których realizacja mogłaby **pozytywnie wpłynąć na decyzje młodych ludzi** o pozostaniu (lub ewentualnie o powrocie) na obszar Powiatu, najważniejsze to: poprawa połączeń komunikacyjnych (76%) i poprawa ofert kulturalnych, edukacyjnych (powyżej 70%) oraz lepsze możliwości spędzania wolnego czasu (powyżej 61%) i większa dostępność mieszkań (45,2%).

Wśród szczególnie **wysoko cenionych wartości** (powyżej 70% wskazań), młodzież Powiatu Tatrzańskiego położyła nacisk na: przyjaźń, sukces finansowy, spokojne życie i interesującą pracę, w dalszej kolejności (ale nadal powyżej 60%): rodzina, osiągnięcie sukcesu w życiu.

Młodzież Powiatu Tatrzańskiego (podobnie jak młodzież z obszarów CWD) **bardzo wysoko ceni naukę i wykształcenie**. Zdecydowana większość (aż 76,6%), po ukończeniu nauki w szkole średniej zamierza dalej się kształcić lub kształcić i równocześnie pracować. Spośród preferowanych ośrodków akademickich młodzież najczęściej wskazywała na Kraków, Katowice, Warszawę i Wrocław.

Rysunek 41. Badanie ankietowe uczniów ostatnich klas szkół średnich w Powiecie Tatrzańskim

4. W jakim stopniu masz zaufanie do:

Źródło: opracowanie własne.

Interesującą kwestią są odpowiedzi na pytanie, do kogo młodzież ma zaufanie? Udzielone odpowiedzi wskazują, że **bardzo duże lub duże zaufanie młodzież ma tylko do rodziny oraz przyjaciół**, zaś ograniczone zaufanie lub jego brak wykazuje w stosunku do takich środowisk jak nauczyciele, urzędnicy, księża i przedsiębiorcy.

Zdecydowana większość młodzieży (87,1%) Powiatu Tatrzańskiego ma już za sobą doświadczenia pierwszej pracy, przy czym ze względu na charakter tutejszego rynku pracy, są one związane z szeroką gamą usług, przede wszystkim turystycznych i rekreacyjnych. Za najbardziej atrakcyjną formę zatrudnienia w przyszłości, młodzież Powiatu Tatrzańskiego uważa pracę w małej lokalnej firmie (ponad 60%) wskazań ale także pracę w dużej firmie lub firmie zagranicznej.

Młodzi mieszkańcy Powiatu wykazują się **dużym zainteresowaniem prowadzeniem własnej firmy**. Aż 61,3% z nich o tym myśli lub myślało, jedynie 12,9% z nich jest zdecydowanie przeciwnym takim planom. Tak wysoki wskaźnik pozytywnych reakcji związanych z perspektywą własnej działalności gospodarczej jest prawdopodobnie związany z powszechnością kontaktów ze środowiskiem prywatnego biznesu. Aż 72,6% młodzieży ma kogoś bliskiego z rodziny, kto prowadzi firmę rodzinną lub

gospodarstwo rolne. Jednak, zdecydowanie inaczej ustosunkowała się młodzież do perspektywy pracy w firmie/gospodarstwie rolnym ich własnej rodziny. Tylko 26,6% z nich zakłada możliwość podjęcia takiej pracy, a aż 56,1% nie jest nią zainteresowanych. Może to skutkować w przyszłości niechęcią do sukcesji firm rodzinnych prowadzonych przez rodziców lub krewnych.

Kapitał społeczny

Dla zobrazowania stanu kapitału społecznego w Powiecie Tatrzańskim przyjęto dwa wskaźniki - liczba nowo zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców oraz frekwencja w wyborach powszechnych w Polsce.

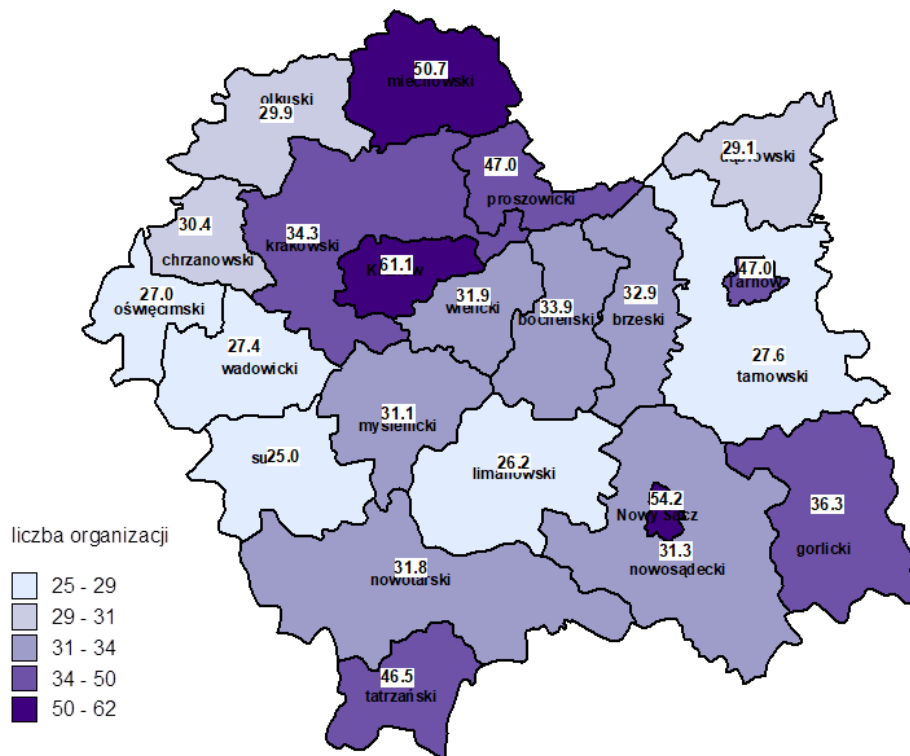
Jakość kapitału społecznego liczona liczbą nowo zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców, uplasowała Powiat Tatrzański w 2021 r. (0,22) na wysokiej, 4. pozycji wśród 22 powiatów Małopolski (przy średniej dla województwa wynoszącej 0,17). W Powiecie Tatrzańskim najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w 2021 r. w Zakopanem (0,26) oraz w gminach Bukowina Tatrzańska i Kościelisko (0,22), a najniższą w gminie Biały Dunajec (0,14).

Rysunek 42. Organizacje pozarządowe w Powiecie Tatrzańskim

	organizacje pozarządowe	w tym - organizacje pożytku publicznego
Polska	149583	9104
Małopolska	13497	782
Powiat Tatrzański	316	25

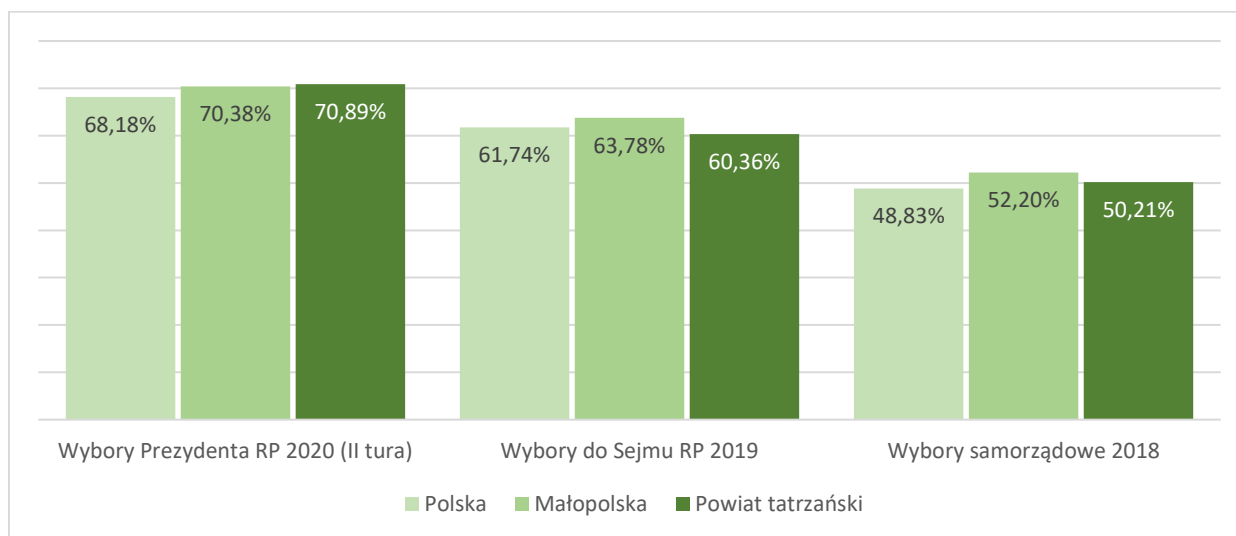
Źródło: baza Klon/Jawor 06.06.2022

Rysunek 43. Organizacje pozarządowe w powiatach Małopolski

źródło: baza Klon/Jawor 06.06.2022

Rysunek 44. Frekwencja wyborcza w Powiecie Tatrzańskim

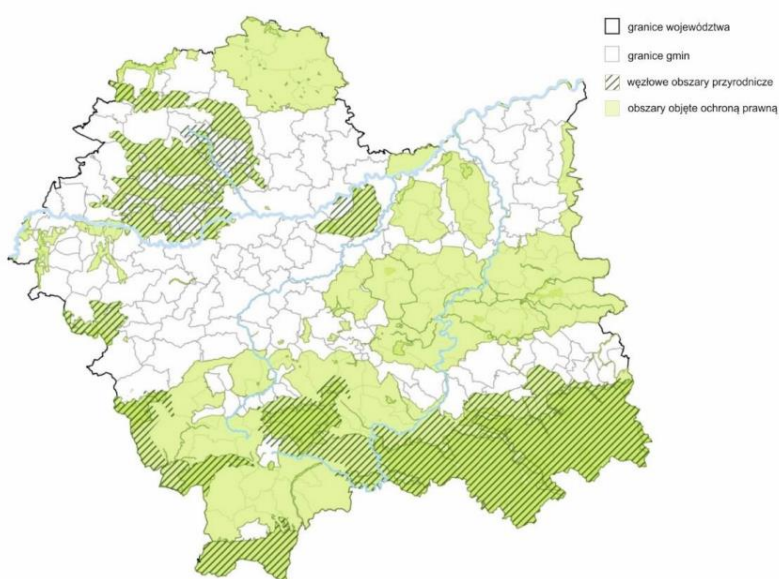

Źródło: opracowanie własne.

Środowisko naturalne

Obszary prawnie chronione zajmują w Powiecie Tatrzańskim 43 809,7 ha i stanowią aż 92,9% powierzchni całkowitej powiatu (najwyższy wskaźnik wśród powiatów w województwie). Najcenniejszym obszarem przyrodniczym jest Tatrzański Park Narodowy, który obejmuje obszar 21 197 ha i zawiera jedyne w kraju góry o charakterze alpejskim. Ścisłą ochroną objęto obszar o powierzchni 12449 ha. Park obejmuje całe Tatry po stronie polskiej z najwyższym szczytem Rysami (2499 m n.p.m.). Na jego obszarze znajduje się ponadto Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk NATURA 2000. Tatrzański Park Narodowy zajmuje aż 45% powierzchni Powiatu Tatrzańskiego.

Rysunek 45. Obszary funkcjonalne cenne przyrodniczo

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego z 2018 r.

Pomimo, że Zakopane należy do tych obszarów w Małopolsce, gdzie w 2018 r. odnotowano przekroczenie dopuszczalnej częstości przekroczeń 24-godzinnych stężeń pyłu PM10, to jednak w ostatnich latach poprawiła się jakość powietrza w stolicy Powiatu. W latach 2010-2018 Zakopane było jednym z tych miast, w którym odnotowano najbardziej zauważalny trend malejący dotyczący zarówno częstości przekroczeń dopuszczalnego poziomu 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10 (z z ponad 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w roku 2011 do blisko 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w roku 2018), jak i średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 (z ponad 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w roku 2010 do ok. 30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w roku 2010, czyli poniżej dopuszczalnej normy wynoszącej 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Podobny trend dotyczy pyłu PM2,5. Jego stężenie roczne odnotowane w Zakopanem spadło z blisko 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w roku 2010 do 24 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w roku 2018 r. przy dopuszczalnej normie wynoszącej 24 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ⁹.

Rysunek 46. Liczba zlikwidowanych kotłów w gminach województwa małopolskiego w latach 2017-2022

Źródło: <https://powietrze.malopolska.pl/program-ochrony-powietrza/efekty-realizacji/>

W latach 2017-2022 na obszarze Powiatu Tatrzańskiego zlikwidowano 1 472 kotłów i pieców wykorzystujących paliwa stałe, w tym: w gm. Kościelisko – 257 szt., w gm. Poronin – 230 szt., w gm. Bukowina Tatrzańska – 180 szt., w gm. Białe Dunajce – 93 szt., w m. Zakopane – 712 szt.

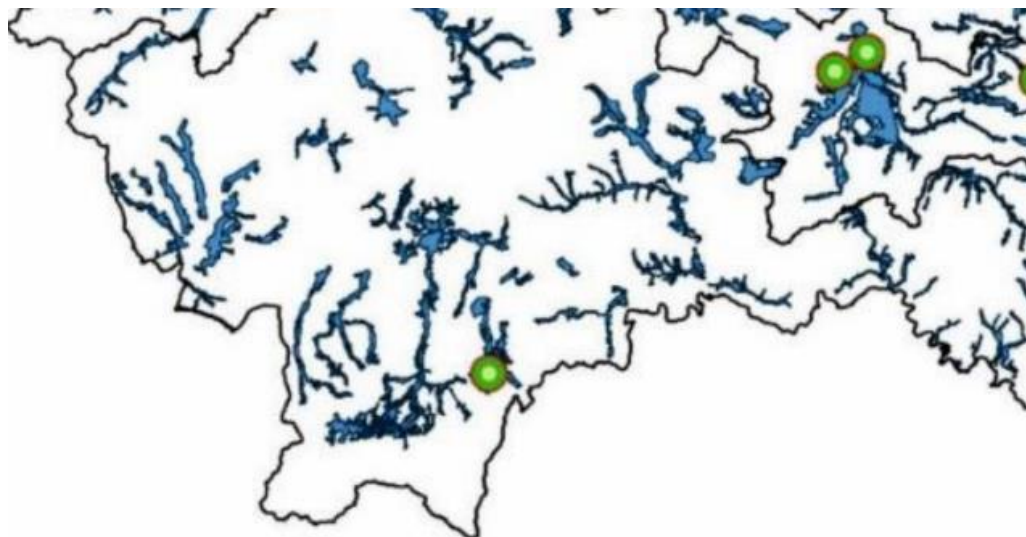
⁹ Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2021. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie, Kraków, 2022 r.

W 2021 r. 74,0% mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej (przy średniej dla Małopolski wynoszącej 82,1%), co dawało Powiatowi 14. pozycję w województwie, jednak należy zauważyć, że w latach 2010-2021 odsetek ten wzrósł o 10,4 p.p., przy wzroście o 6,7 p.p. w skali województwa.

65,5% mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego korzystało w 2021 r. z kanalizacji sieciowej (przy średniej dla Małopolski wynoszącej 65,1%), co dawało powiatowi wysoką 5. pozycję w województwie. W latach 2010-2021 trend przyrostu był odwrotny niż w przypadku wodociągów. Odsetek mieszkańców Powiatu korzystających z sieci kanalizacyjnej wzrósł o 6,9 p.p., przy wzroście o 12,4 p.p. w skali województwa.

Pod względem ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczanych w procencie ścieków wymagających oczyszczenia (99,43%) Powiat znalazł się w 2021 r. powyżej średniej dla województwa (95,33%), choć należy zaznaczyć, że w latach 2010-2018 wskaźnik ten stałe utrzymywał się na poziomie 100%. Wzrasta również ilość nieoczyszczonych ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzanych do wód lub do ziemi. W roku 2020 w Powiecie Tatrzańskim było to 3 314,0 dam³ wobec 2 617 dam³ w 2010 roku, a więc wzrost o 26,6%, podczas gdy w całej Małopolsce zanotowano w tym samym okresie spadek o 13,9%.

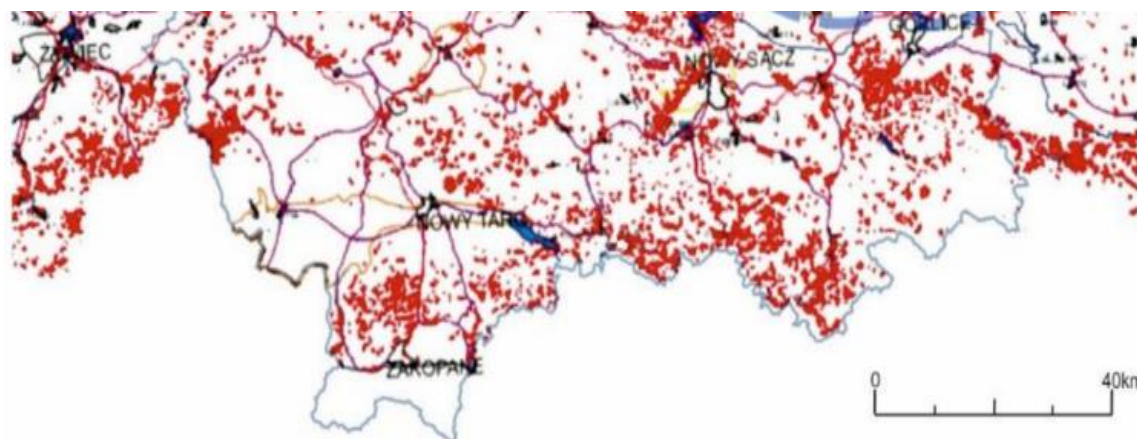
Rysunek 47. Mapa aglomeracji wodnych

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego z 2018 r.

Istotna część Powiatu Tatrzańskiego należy do obszarów o znacznym zagrożeniu występowaniem osuwisk, wynikającym z podatności podłoża skalnego, nachylenia powierzchni lub charakteru zawodnienia przypowierzchniowych warstw skalnych. Zagrożenie osuwiskami jest ponadto potęgowane sposobem zagospodarowania terenu, a szczególnie intensyfikacją zabudowy w obszarach rozproszonych i rozwojem sieci dróg zakłócającym procesy odpływu wód.

Rysunek 48. Mapa osuwisk

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego z 2018 r.

Cennym zasobem Powiatu Tatrzańskiego są **wody geotermalne** znajdujące się w Niece Podhalańskiej. Strefą zasilającą zbiornik wód termalnych Podhala jest masyw Tatr. Obszar strefy zasilania jest szacowany na ok. 350 km². Na głębokości ok. 1000 m, w Zakopanem, wody mają temperaturę ok. 26°C, a na głębokości poniżej 2000 m w rejonie Białego Dunajca i Bańskiej osiągają temperaturę powyżej 80°C. W latach 1989-1993 w miejscowości Bańska Niżna został zaprojektowany i uruchomiony pierwszy w Polsce Doświadczalny Zakład Geotermalny PAN. Do geotermalnej sieci ciepłowniczej zostało podłączonych kilka pierwszych budynków, produkcja ciepła odbywała się w oparciu o dwa otwory. Na bazie tych doświadczeń powstał projekt komercyjny. W 1994 r. uruchomiono pilotażową instalację ciepłowniczą, która z czasem była rozbudowywana. Proces rozbudowy i podłączania nowych odbiorców trwa nadal i realizowany jest przez spółkę PEC Geotermia Podhalańska S.A., będącą producentem i dystrybutorem energii cieplnej.¹⁰ To głównie dzięki zasobom geotermalnym Powiat Tatrzański może się pochwalić jedną z najwyższych w skali województwa wartości dotyczących **wykorzystania instalacji odnawialnych źródeł energii**. Na pierwszym miejscu znalazł się: nowotarski (139 600 kW), nowosądecki (94 310 kW), tatrzański (52 349 kW), limanowski (33 454 kW), krakowski (32 908 kW) oraz miasto Kraków (29 377 kW). Najwyższy stopień wykorzystania geotermii występował w gminach: Biały Dunajec, Bukowina Tatrzańska, Poronin, Zakopane, Kościelisko, Szaflary¹¹.

Na obszarze powiatu powstały także baseny termalne (w Zakopanem, Białce Tatrzańskiej, Chochołowie, Bukowinie Tatrzańskiej).

W zakresie wytwarzania i selektywnej zbiórki odpadów Powiat Tatrzański znajdował się na 12. pozycji na te innych powiatów województwa pod względem wytworzonych odpadów (35 tys. ton, w roku 2019), ale w latach 2017-2019 ich liczba wzrosła o 12%, podczas, gdy w skali województwa ten wzrost wyniósł 7%. Co prawda Powiat Tatrzański zajął pierwszą pozycję wśród wszystkich powiatów w 2019 r. pod względem masy wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w ciągu roku (514 kg), przy średniej dla województwa wynoszącej 317 kg, lecz wynika to z liczby przyjmowanych gości. Biorąc pod uwagę odsetek odpadów zebranych selektywnie w ciągu roku Powiat uplasował się dopiero na 17. miejscu wśród powiatów Małopolski).

¹⁰ Źródło: [Aktualności | Geotermia Podhalańska](#)

¹¹ Źródło: Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego „Małopolska w zdrowej atmosferze”.

Komunikacja

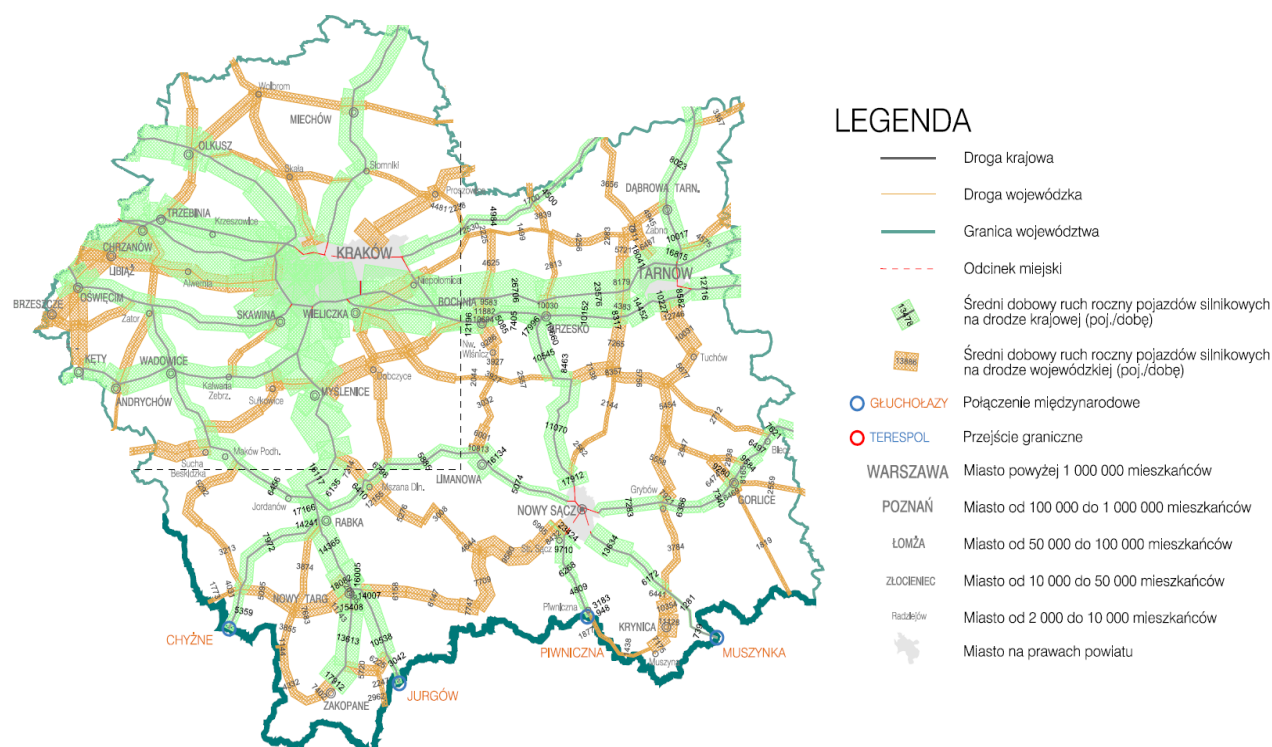
Pod względem gęstości dróg lokalnych (gminne i powiatowe) Powiat znalazł się w 2021 r. na ostatniej pozycji wśród powiatów Małopolski (113,9 km dróg na 100 km², przy średniej dla województwa wynoszącej 157,6 km), a w przeliczeniu dróg lokalnych na 10 tys. mieszkańców na 13. miejscu (79 km, przy średniej dla województwa wynoszącej 69,5 km), jednocześnie, na części dróg w Powiecie występuje bardzo duże natężenie ruchu.

Przez Powiat Tatrzański przebiega DK 47 „Zakopianka”, jedna z najbardziej obciążonych ruchem tras na południu Polski. Według ostatniego dostępnego Generalnego Pomiaru Ruchu z 2015 r. droga tą przemieszczało się 48,6% ogółu pojazdów na terenie Powiatu. Bardzo duży wzrost natężenia ruchu w latach 2005-2015 zaobserwowano na DK 49 na odcinku Nowy Targ – Bukowina Tatrzańska (aż o 132,6%). Duży wzrost natężenia ruchu stwierdzono także wówczas w przypadku dróg wojewódzkich:

- 957 na odcinku Czarny Dunajec – Ludźmierz – wzrost o 64,3%,
- 958 na odcinku Zakopane – Chochołów – wzrost o 59,7%,
- 960 na odcinku Czarna Góra – Bukowina Tatrzańska – wzrost o 66,7%,
- 961 na odcinku Poronin – Bukowina Tatrzańska – wzrost 81,8%¹².

Jak wynika z ostatniego dostępnego badania ruchu, średni dobowy ruch na drogach krajowych wynosił w 2015 r. w Małopolsce 14 580 pojazdów (średnia dla Polski 11 178), natomiast na odcinku Poronin-Zakopane było to wówczas 17 912 pojazdów.

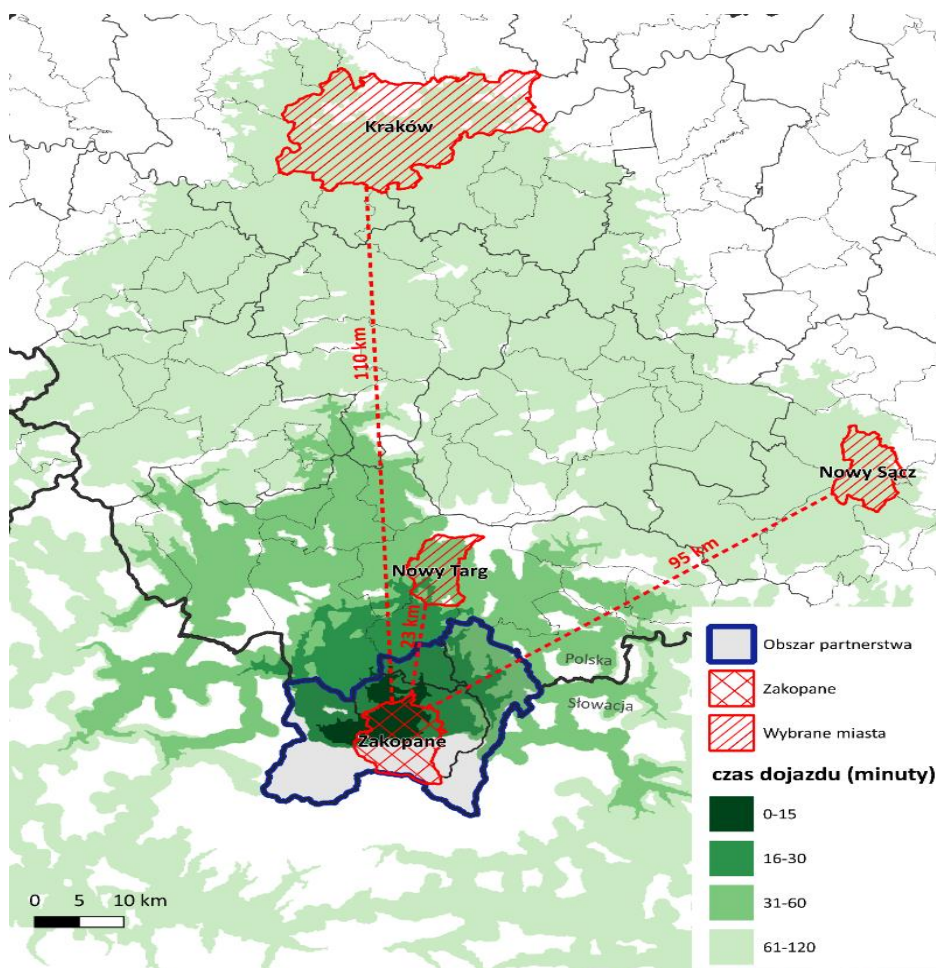
Rysunek 49. Średni dobowy ruch roczny pojazdów na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 r.

Źródło; Generalny Pomiar Ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich w roku 2015, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Warszawa 2016.

¹² *Koncepcja obsługi transportowej regionu Podtatrza*, Zespół autorski pod kierunkiem Andrzeja Szaraty, Kraków, 2019.

Rysunek 50. Dostępność czasowa w transporcie drogowym w 2021 r.

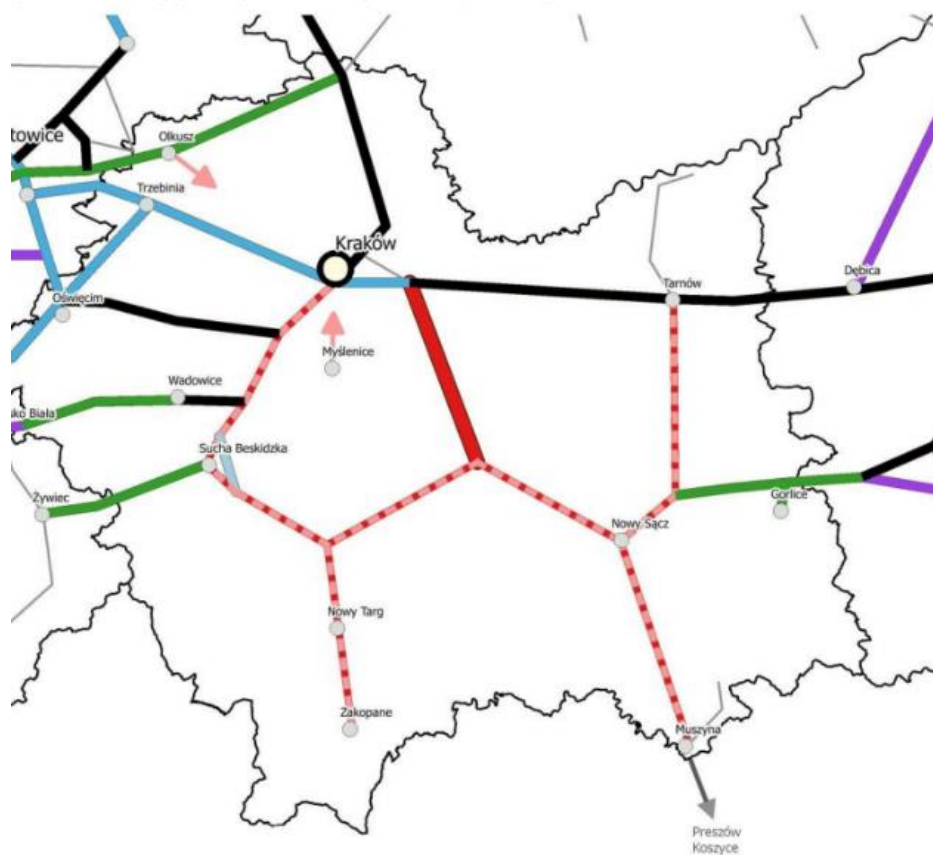
Źródło: opracowanie własne

Wielką nadzieję na poprawę dostępności transportowej w ruchu drogowym tworzą zaplanowane inwestycje drogowe i kolejowe. Przyjęty przez Radę Ministrów w 2020 r. „Program rozwoju systemu transportowego na obszarze Podtatrza do 2030 roku”¹³ zakłada m.in. budowę obwodnic Nowy Targ, Zakopane, Chochołów, Czarny Dunajec, Jabłonka.

Istotne znacznie dla poprawy dostępności Zakopanego miało uruchomienie w ramach Podhalańskiej Kolei Regionalnej połączeń na trasie Nowy Targ – Zakopane. Linia jest obsługiwana przez „Przewozy Regionalne”, właściciela marki POLREGIO. Przedsięwzięcie jest realizowane we współpracy POLREGIO z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego i samorządami lokalnymi.

¹³ Program rozwoju systemu transportowego na obszarze Podtatrza do 2030 roku został przyjęty uchwałą Rady Ministrów 16 czerwca 2020 r. Program jest koordynowany przez Forum Współpracy dla Podtatrza pod przewodnictwem przedstawicieli samorządu województwa małopolskiego z udziałem władz powiatowych i gminnych oraz Ministerstwa Infrastruktury.

yc. 2. 14: Inwestycje kolejowe w Małopolsce i regionach sąsiednich

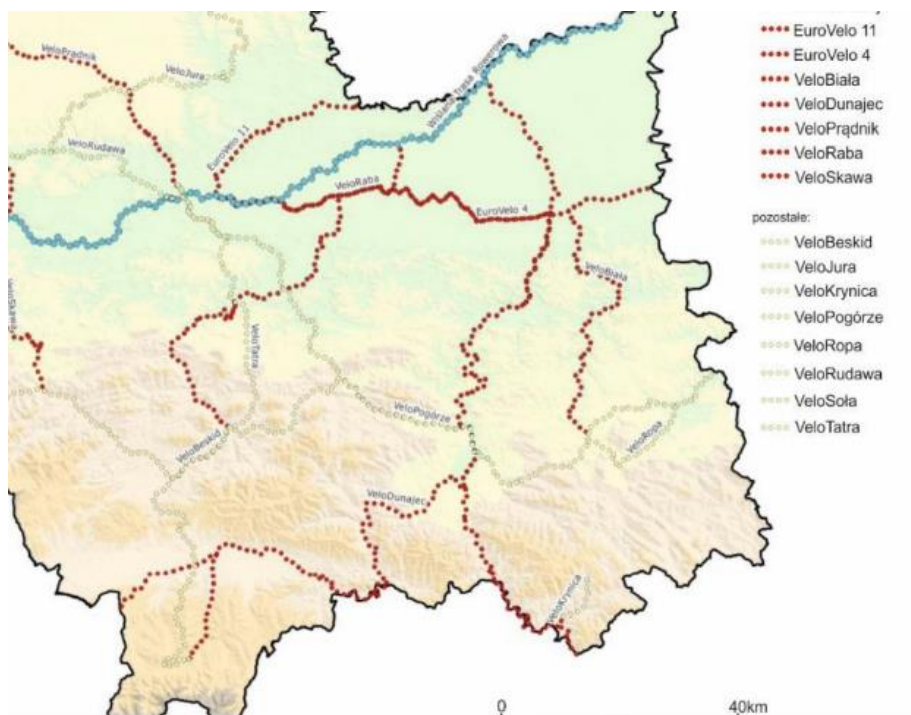

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego z 2018 r.

Powoli wzrasta **sieć dróg rowerowych**, które w ostatnich latach pełnią nie tylko funkcję turystyczną i rekreacyjną, ale także transportową. W 2020 r. w Powiecie Tatrzańskim było zaledwie 8,2 km dróg rowerowych (w 2011 r. 1,3 km), co dawało mu 14 pozycję wśród powiatów Małopolski, podczas gdy w sąsiednim nowotarskim w 2020 r. było 80,6 dróg rowerowych. Pod względem gęstości ścieżek rowerowych (1,74 km na 100 km²) w 2020 r. Powiat Tatrzański znalazł się na 12. pozycji wśród powiatów (przy średniej dla województwa wynoszącej (4,19 km na 100 km²), a pod względem ścieżek na 10 tys. mieszkańców (1,2 km) na 11. miejscu (średnia dla Małopolski wyniosła 1,87 km).

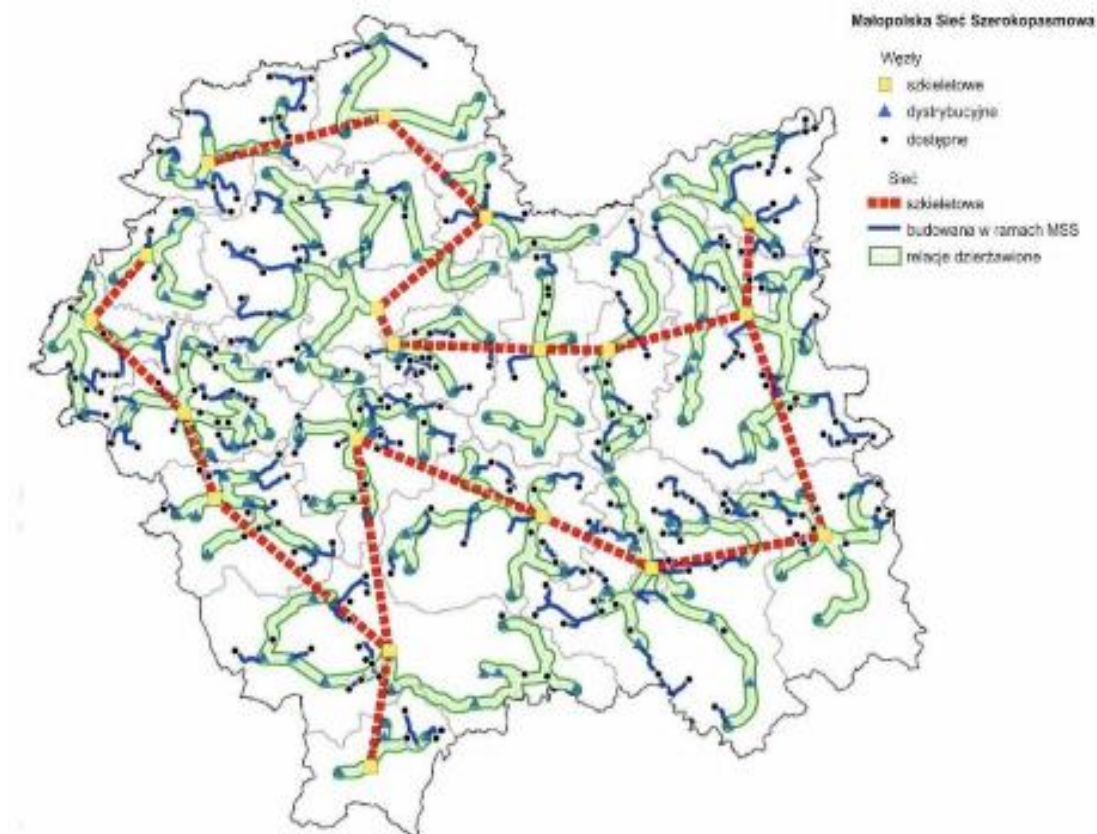
Kluczowym systemem telekomunikacyjnym, znacząco wzmacniającym potencjał województwa Małopolskiego, jest rozwijana szkieletowa Małopolska Sieć Szerokopasmowa i na jej bazie pozostała sieć szerokopasmowa, z punktami dostępowymi. Powiat Tatrzański jest bardzo dobrze włączony w ten system.

Rysunek 52. Planowane inwestycje kolejowe

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego z 2018 r.

Rysunek 53. Docelowa infrastruktura Małopolskiej Sieci Szerokopasmowej

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego z 2018 r.

Współpraca transgraniczna

Powiat Tatrzański jest jednym z beneficjentów **Programu Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020**. Obszar wsparcia w Województwie Małopolskim obejmuje powiaty: olkuski, chrzanowski, oświęcimski, wadowicki, suski, myślenicki, tatrzański, nowotarski, limanowski, gorlicki, sądecki i miasto na prawach powiatu Nowy Sącz. Program wspiera działania z zakresu ochrony i rozwoju dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, przebudowy infrastruktury drogowej usprawniającej komunikację między Polską a Słowacją oraz dostosowanie edukacji zawodowej do wymogów transgranicznego rynku pracy.

Jednym z efektów programu jest realizacja projektu „Historyczno-kulturowo-przyrodniczy szlak wokół Tatr”, którego celem jest stworzenie 250 km pętli wokół Tatr z trasami rowerowymi, narciarskimi, biegowymi. Przebiega ona przez położone po obu stronach Tatr historyczno-kulturowe krainy Podhala, Orawy, Liptowa i Spisza. Trasa szlaku przebiega w pobliżu zabytkowych obiektów UNESCO. Trasa „Szlaku wokół Tatr” została tak zaprojektowana, aby samodzielne ścieżki rowerowe mogły służyć uprawianiu turystyki aktywnej, bezpiecznej dla użytkowników i przyjaznej dla środowiska. Jest to zdrowa alternatywa dla zmotoryzowanych form zwiedzania i podróżowania.

Jednym z efektów realizacji projektu „Torfowiska wysokie - europejski unikat polsko-słowackiego pogranicza” było powstanie Centrum Dziedzictwa Przyrodniczego „Muzeum torfowisk” - interaktywne muzeum torfowisk w Chochołowie oraz muzeum przyrodnicze na dziedzińcu Zamku Orawskiego na Słowacji. W konkursie Komisji Europejskiej RegioStars projekt ten wyróżniono jako jedno z najciekawszych, najbardziej oryginalnych i innowacyjnych przedsięwzięć w skali całej Europy.

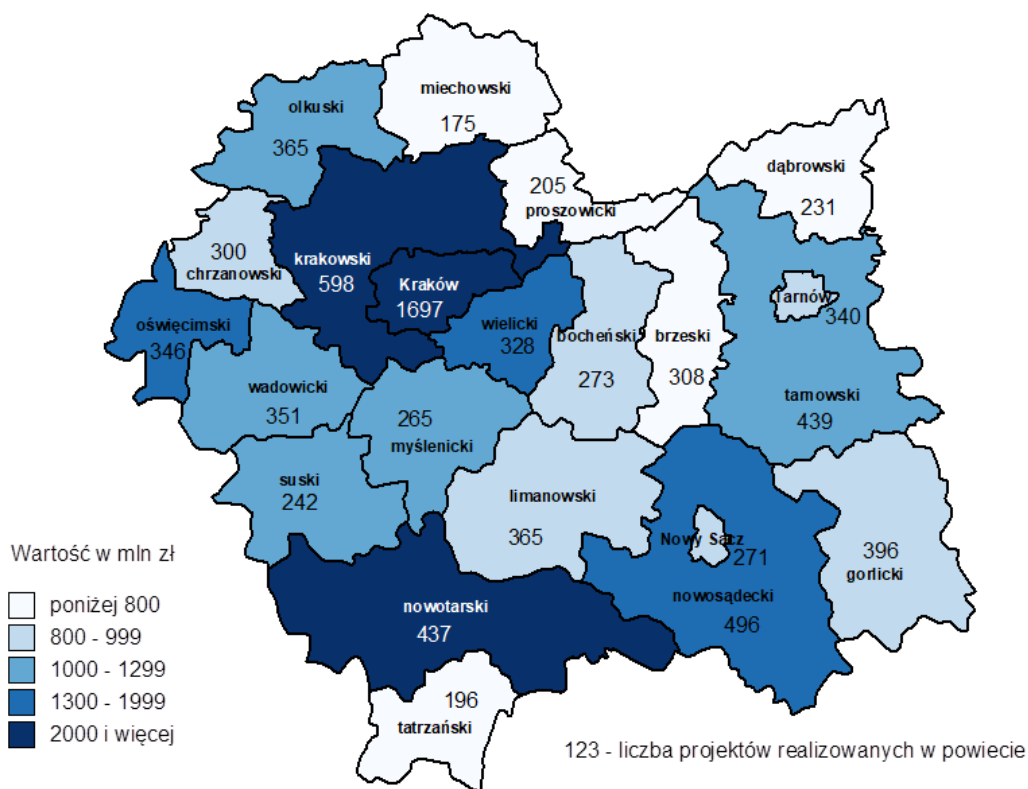
Zarządzanie rozwojem

Ważnym aspektem efektywnego realizowania zadań rozwojowych jest umiejętność administracji samorządowej pozyskiwania funduszy europejskich. Powiat Tatrzański zalicza się do grupy powiatów najlepiej pozyskujących fundusze w województwie małopolskim, co świadczy o wysokim potencjale administracyjnym w zakresie przygotowywania projektów, pozyskiwania partnerów, zarządzania projektami, a także zdolności do generowania wkładu własnego do funduszy UE.

O ile w Powiecie Tatrzańskim wartość i liczba projektów współfinansowanych ze środków europejskich jest w skali województwa stosunkowo niska, to jednak znalazł się on wśród dziesięciu powiatów Małopolski o najwyższej wartości projektów przypadających na mieszkańca.

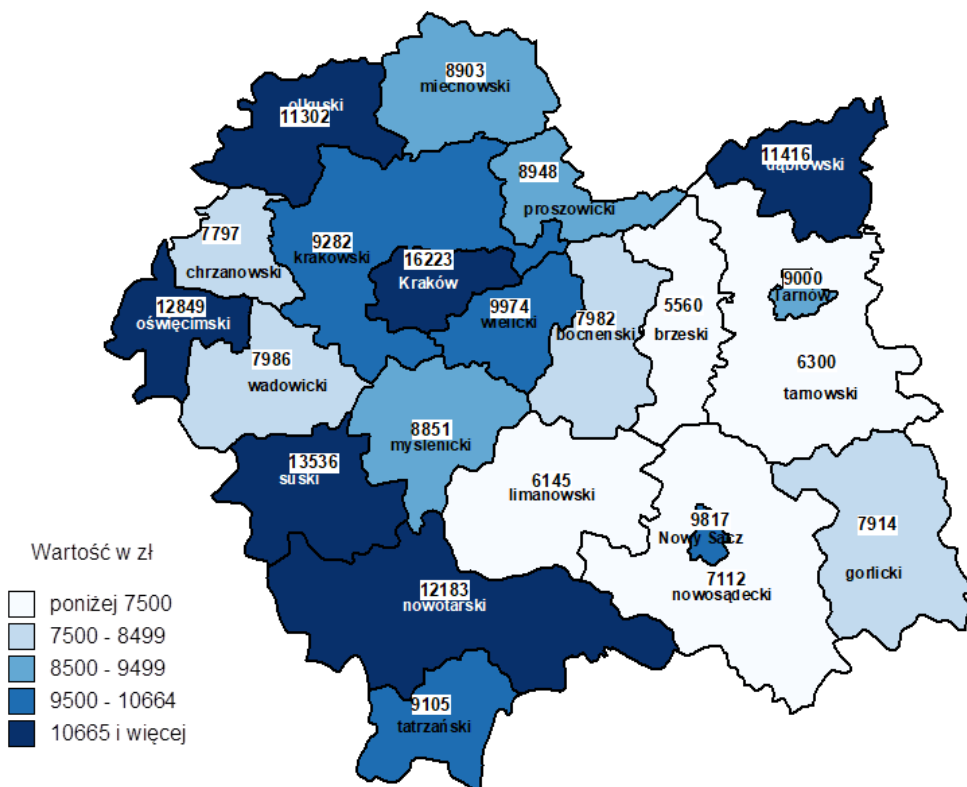
W ramach Powiatu Tatrzańskiego istnieją widoczne różnice pomiędzy poszczególnymi gminami, jeżeli chodzi o pozyskiwanie funduszy europejskich na rozwój. Najlepiej radzi sobie w tym zakresie Zakopane, nieco słabiej zaś Biały Dunajec i Poronin.

Rysunek 54. Wartość i liczba projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich wg powiatów, stan na koniec 2021

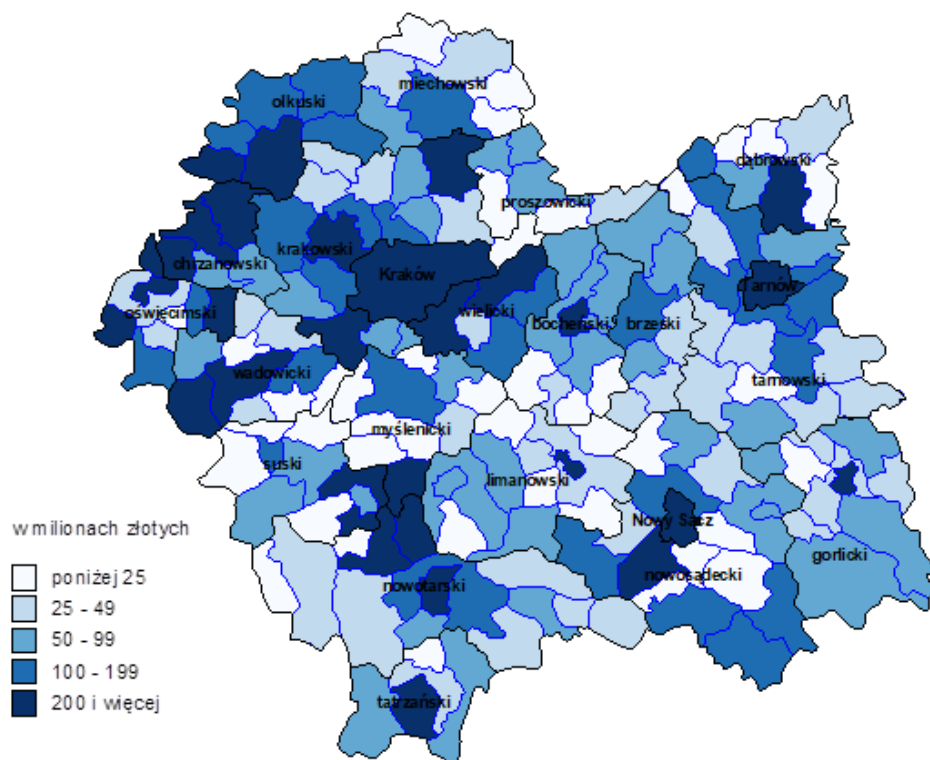
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 55. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich wg powiatów, stan na koniec 2021

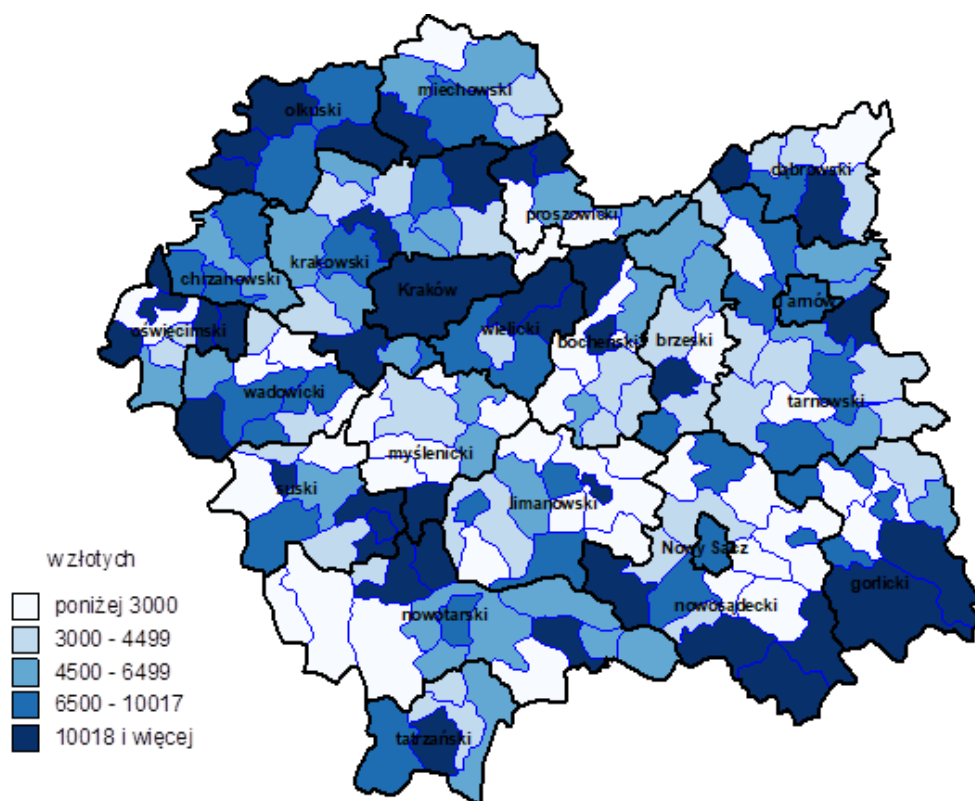
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 56. Wartość projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich wg gmin, stan na koniec 2021

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 57. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich wg gmin, stan na koniec 2021

Źródło: opracowanie własne

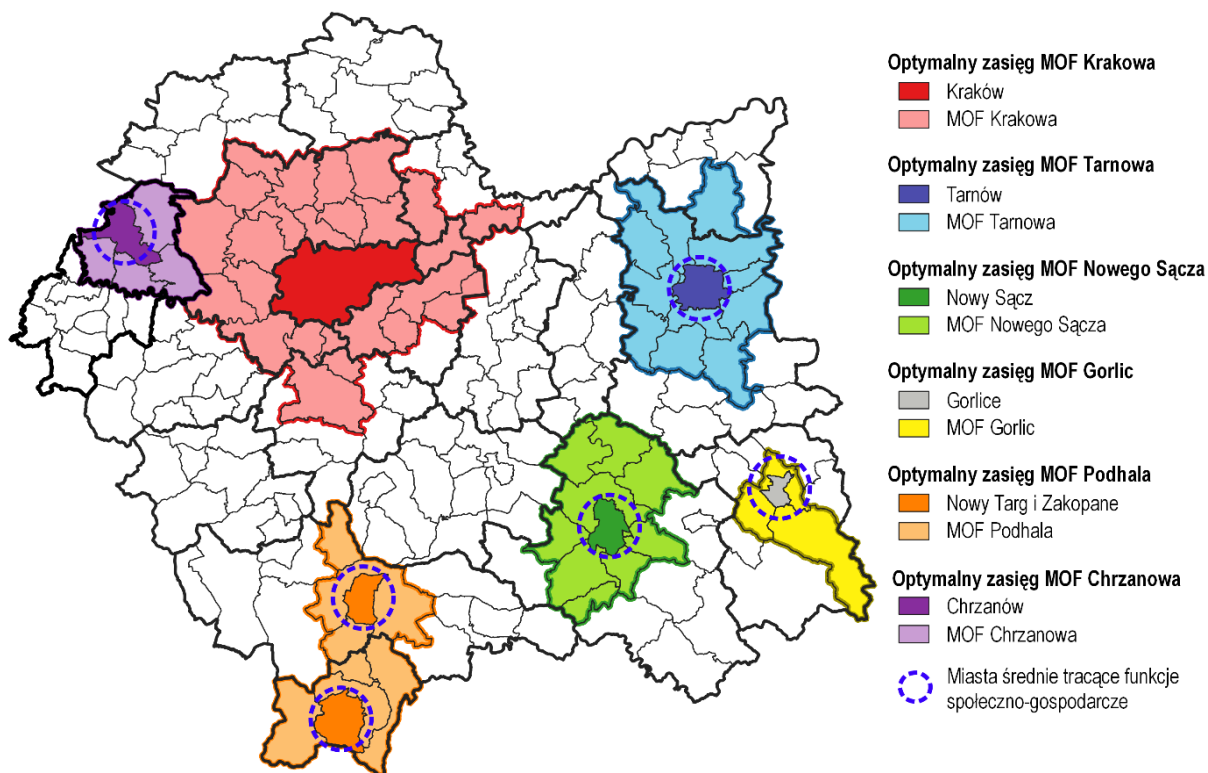
Obszary strategicznej interwencji

Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju definiuje obszar strategicznej interwencji (OSI) jako obszar o zidentyfikowanych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna, łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł.

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 **na poziomie krajowym** wyznaczono dwa główne typy obszarów strategicznej interwencji państwa: **miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze** oraz **obszary zagrożone trwałą marginalizacją**. Obszary te wspierane będą z poziomu kraju i regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów. **Zakopane** znalazło się wśród 6 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze w Małopolsce, obok Chrzanowa, Gorlic, Nowego Sącza, Nowego Targu i Tarnowa. Natomiast wśród 26 gmin zmarginalizowanych znalazł się **Biały Dunajec**.

Na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczać własne OSI, jako odpowiedź na problemy rozwojowe. W Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” został zamieszczony katalog **regionalnych OSI**, są to zarówno obszary problemowe, jak i obszary wzrostu. Znalazły się tutaj **miejskie obszary funkcjonalne (MOF)** dla Krakowa oraz dla 6 miast średnich tracących funkcję społeczno-gospodarcze, w tym **Zakopanego**. Wobec pokrywających się obszarów oddziaływań i ciężarów do miast – rdzeni, Nowego Targu i Zakopanego, wyznaczono **jeden wspólny MOF Podhala**.

Rysunek 58. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Stanowią one punkt wyjścia do realizacji zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT).

W Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” jako OSI wskazano także **obszary prawnie chronione**, takie jak np. parki narodowe, parki krajobrazowe czy obszary Natura 2000, które powinny zostać objęte specjalnym wsparciem. Z poziomu regionu wsparcie winno zostać skierowane do gmin, na terenie których zlokalizowane są obszary prawnie chronione, jako rekompensata dla barier wywoływanych przez obostrzenia środowiskowe. Województwo małopolskie będzie wyróżniać gminy, które wykazują się aktywnością w zakresie działań środowiskowych, tak aby mogły uzyskać preferencje w programach konkursowych finansowanych ze środków budżetu województwa oraz ze środków programu regionalnego na lata 2021-2027. W zakresie budowania potencjału regionu, opartego na jego endogenicznych i specyficznych cechach, przewiduje się, iż wsparciem z poziomu regionalnego lub krajowego (np. w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2021-2027) może zostać objęta aktywność samorządów terytorialnych wzmacniających konkurencyjność regionu (w szczególności współpraca w zakresie świadczenia usług odwołujących się do lokalnych tradycji i specyficznych uwarunkowań danego terenu).

Kluczowe wyzwania

Konieczna jest inwentaryzacja wyzwań, przed jakimi stoi i którym musi sprostać Powiat Tatrzański w perspektywie najbliższych lat.

Wyzwania wpływają na siebie wzajemnie, tworząc dynamiczną, zmienną w czasie, całość. Często dotyczą dziedzin, które niekoniecznie i nie w pełni znajdują się w gestii i odpowiedzialności władz samorządowych i podległych im struktur. Co więcej, na wiele spośród nich nie da się odpowiedzieć tylko przy pomocy działań administracyjnych, bez zaangażowania środowisk biznesowych, społecznych i innych.

I. Wyzwania cywilizacyjne.

- Konieczność likwidacji luk w rozwoju cywilizacyjnym. Powiat Tatrzański znajduje się w fazie żywiołowych zmian cywilizacyjnych, stwarzających potencjalne napięcia w funkcjonowaniu samorządów (np. telekomunikacja, system drogowy, komunikacja publiczna, niezbędna restrukturyzacja usług turystycznych).
- Globalizacja procesów gospodarczych, kulturalnych, społecznych, również migracyjnych. W szczególności, globalnego charakteru nabiera konkurencja w zakresie usług turystycznych.
- Trwają zmiany na rynku pracy. Wyzwaniem jest pogłębiający się brak rąk do pracy, nie tylko tych kwalifikowanych.
- Rewolucja informatyczna i jej skutki, a wśród nich:
 - powszechna dostępność do informacji rozpowszechnianej przez sieci komputerowe,
 - informatyzacja i funkcjonowanie poprzez sieci szeregu usług i świadczeń (w tym usług bankowych, transferu kapitału i know-how, transakcji handlowych, promocji),
 - upowszechnianie się (w różnych formach) pracy zdalnej,
 - rozwój technik multimedialnych i wzrost ich roli społecznej, kulturalnej.
- Rosnąca społeczna rola edukacji, na różnych poziomach i przez całe życie.
- Zmniejszające się znaczenie tradycyjnych źródeł rozwoju, takich jak położenie, zasoby naturalne, własne zasoby kapitałowe. Coraz ważniejszym czynnikiem wyróżniającym stają się kulturalne, cywilizacyjne i technologiczne walory społeczności lokalnych.

- Kryzys rodziny (nie trwałość związków małżeńskich, rosnąca liczba rodzin niepełnych, gwałtownie spadająca rozrodczość, braki w wychowaniu rodzinnym młodego pokolenia i zrywanie się więzi międzypokoleniowych). Na obszarze Powiatu Tatrzańskiego jest on jeszcze mniej widoczny niż w bardziej zurbanizowanych społecznościach, konieczne jest jednak poszukiwanie nowych impulsów polityki prorodzinnej, która musi się liczyć zarówno z tradycyjnymi wartościami, jak też ze zmianami społecznymi i kulturowymi, które niesie współczesność.

II. Wyzwania kulturowe.

- Współcześni mieszkańcy Powiatu Tatrzańskiego są depozytariuszami dorobku cywilizacyjnego i kulturowego poprzednich pokoleń. Utrzymanie i rozwój tego dorobku jest powinnością i zarazem szansą dla społeczności Powiatu.
- Upowszechnianie, promocja bogatej i różnorodnej tradycji kulturowej mieszkańców Skalnego Podhala oraz polskiego Spiszu.
- Rozwój sportu, postrzeganego jako element kultury (zarówno masowej, jak i elitarnej).
- Wykorzystywanie kultury jako czynnika przyciągającego do Powiatu gości, mieszkańców i inwestorów.
- Rozbudowa infrastruktury kulturalnej i sportowej. Powiat Tatrzański potrzebuje nowych, odpowiadających współczesnym oczekiwaniom i standardom, obiektów dla imprez i wydarzeń kulturalnych i sportowych, integrujących lokalne społeczności w gminach oraz wzmacniających spójność kulturową całego powiatu.
- Wzmocnienie znaczenia edukacji artystycznej, w tym w zakresie muzyki, plastyki, teatru. Działania w tym zakresie warunkują wychowanie aktywnego i świadomego odbiorcy i współtwórcy kultury.
- Rola krajobrazu jako koniecznego tła dla zjawisk kulturalnych i jako medium przekazującego treści symboliczne.

III. Wyzwania demograficzne.

- Niekorzystne tendencje demograficzne. Trudno będzie znaleźć rozwiązanie problemów demograficznych Powiatu Tatrzańskiego w oparciu o napływ mieszkańców z najbliższego otoczenia.
- Aktywność społeczna i zawodowa osób starszych i niepełnosprawnych stanowić może w przyszłości ważny czynnik rozwoju Powiatu. Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym tworzy z jednej strony trudne do rozwiązania problemy społeczne i gospodarcze, z drugiej - aktywni społecznie i na rynku pracy emeryci generują dodatkowe szanse rozwojowe.
- Konieczność utrzymania i przyciągnięcia do Powiatu osób wykształconych, twórczych i dynamicznych. Konsekwentna polityka utrzymania i przyciągania tych grup jest konieczna dla uzyskania odpowiedniej dynamiki rozwoju, dającego szanse całej społeczności.
- Rozwój rynku mieszkaniowego i budownictwa mieszkaniowego. Na sytuację demograficzną szczególnie silny wpływ ma ograniczony dostęp do własnego mieszkania. Szansę stwarza tu rozwój zabudowy wielorodzinnej.

IV. Wyzwania polityczne.

- Utrzymanie dobrej współpracy z władzami wojewódzkimi, w szczególności w zakresie programowania rozwoju województwa małopolskiego oraz roli, jaka w tym rozwoju zostanie powierzona Powiatowi.
- Wzrost kompetencji samorządu terytorialnego i jego siły w koordynacji działań lokalnych.
- Wzrost zainteresowania obywateli szerokim udziałem w procesach decyzyjnych na poziomie lokalnym.

V. Wyzwania gospodarcze.

- Właściwe wykorzystanie szans rozwojowych, wynikających z położenia i zasobów endogenicznych Powiatu Tatrzańskiego. W tym kontekście, jakość i czystość środowiska przyrodniczego jest współcześnie niezwykle wysoko cenionym atutem rozwojowym.
- Dziś i w przyszłości, zasadniczym źródłem dochodów mieszkańców Powiatu będą szeroko pojęte usługi, zwłaszcza związane z turystyką. Ich rozwój ilościowy i jakościowy wymaga nowej polityki, wykorzystującej lokalny potencjał, poszerzającej obszary świadczonych usług o nowe miejsca i nowe ich rodzaje będące odpowiedzią na współczesne trendy.
- Wysoka jakość i stabilność polityki przyciągania inwestorów do Powiatu. Dla realizacji celów rozwojowych Powiatu szczególnego znaczenia nabiera dostęp do dobrze kwalifikowanej siły roboczej oraz kapitałów: publicznego (pomocowego) i komercyjnego (w tym - lokalnego). Dopływ kapitały publicznego będzie pochodną pozycji Powiatu Tatrzańskiego w układzie regionalnym oraz jakości zgłaszanych projektów, kapitał komercyjny będzie zależeć od aktywności na terenie Powiatu licznej i poważnej grupy powiatowych i regionalnych inwestorów.

VI. Wyzwania zdrowotne, ekologiczne i klimatyczne.

- Dla poprawy kondycji zdrowotnej mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego potrzebna jest aktywna polityka zdrowotna. Jej ważnym składnikiem musi być promocja zdrowego i aktywnego stylu życia oraz możliwości infrastrukturalne (tereny zielone, ścieżki rowerowe, tereny i obiekty sportowo – rekreacyjne). Powinna ona uwzględniać m.in. problemy wynikające z:
 - nasilania się chorób cywilizacyjnych,
 - starzenia się populacji,
 - problemów zdrowotnych (w tym zdrowia psychicznego) dzieci i młodzieży,
 - wzrastania liczby osób niepełnosprawnych.
- Minimalizacja ekologicznych napięć na obszarze Powiatu. Ekologia staje się terenem coraz silniejszych tarć. Godzenie sprzecznych opinii i interesów dotyczących różnych aspektów środowiskowych, przeciwdziałanie narastaniu konfliktów oraz działania mediacyjne stają się coraz ważniejszym składnikiem życia publicznego.
- Przeciwdziałanie negatywnym konsekwencjom zmian klimatu, budowanie odporności na nie i kryzysy z nimi związane, staje się pilnym zadaniem wszystkich struktur publicznych.

VII. Wyzwania infrastrukturalne.

- Dalszy rozwój komunikacji publicznej.
- Rozwój układu transportowego (drogowego oraz kolejowego) oraz trwałe rozwiązanie problemu utrzymania jego wysokiej jakości.
- Dalsze podnoszenie jakości zaopatrzenia obszaru Powiatu w niezbędne media (woda, energia, ciepło, gaz) oraz odprowadzania ścieków i utylizacji odpadów.
- Osiągnięcie co najmniej krajowego poziomu usług telekomunikacyjnych m. in. w zakresie transferu danych oraz szerokiego dostępu do sieci komputerowych.

VIII. Wyzwania instytucjonalne.

- Jakość kadr administracji, ich dalsze kształcenie i rozwój.
- Partnerstwo strategiczne. Ważne jest włączenie do współpracy nad realizacją celów strategicznych instytucji oraz organizacji działających w obszarze Powiatu Tatrzańskiego oraz innych, oddziaływujących w istotny sposób (samorządy, administracja rządowa, instytucje jak np. PKP, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, największe przedsiębiorstwa, instytucje edukacyjne, najważniejsze instytucje kultury).

- Postępujące rozproszenie zabudowy, niekontrolowane ‘rozlewanie’ się obszarów zurbanizowanych.

Potencjały powiatu

Zasoby i produkty

Potencjał rozwojowy można scharakteryzować jako specyficzne cechy, które decydują aktualnie, lub też mogą decydować w przyszłości, o możliwościach, kierunkach i charakterze rozwoju danego obszaru. Mogą to być zarówno pozytywne cechy, które już dziś są ważne i decydują o dynamice rozwoju, jak również te, które wymagają wsparcia, aby umożliwić w przyszłości osiągnięcie oczekiwanego celu. Sukces danego obszaru, mierzony wysoką zdolnością do konkurencyjności, jest możliwy tylko poprzez jak najlepsze wykorzystanie własnego potencjału rozwojowego.

Potencjał rozwojowy Powiatu Tatrzańskiego został zdefiniowany na podstawie przeprowadzonych analiz statystycznych oraz analizy zasobów i produktów, wypracowanej podczas warsztatów z lokalnymi liderami.

Zasoby to wszystkie zastane, specyficzne, materialne rzeczy oraz niematerialne elementy występujące w danym obszarze. Konkretnie zasoby wyróżniają obszar od innych, są potrzebne dla tworzenia lokalnych produktów, usług, a zatem mają lub mogą mieć znaczenie dla rozwoju. Ważną ich cechą jest unikalność, gdyż niektóre zasoby istnieją tylko w danym, konkretnym miejscu, i właśnie ta ‘wyjątkowość’ wyróżnia powiat od innych.

Zasoby Powiatu Tatrzańskiego zostały zidentyfikowane podczas warsztatu diagnostycznego, z udziałem interesariuszy (17.11.2021 r., Starostwo Powiatowe w Zakopanem). Uczestnicy wypracowali listę najbardziej unikalnych zasobów Powiatu, a następnie uzgodnili ich hierarchię ważności. Podczas kolejnego warsztatu (25.11.2021 r.) analiza została skoncentrowana na tych zasobach, które aktualnie są wykorzystywane w niewystarczającym stopniu, lecz dobrze rokują na przyszłość.

Zasoby uznane aktualnie za najważniejsze, hierarchia:

1. Tatry – jako jedyne polskie góry o charakterze alpejskim,
2. Środowisko naturalne,
3. Warunki dla turystyki pieszej, rowerowej, kwalifikowanej, sportowej,
4. Autentyczna kultura ludowa i lokalna tożsamość,
5. Historia i tradycja regionu tatrzańskiego (w tym gwara góralska, rękodzieło, unikatowa architektura),
6. Przedsiębiorczość mieszkańców.

Zasoby uznane za najbardziej perspektywiczne, z największym potencjałem rozwojowym, hierarchia:

1. Tatrzański Park Narodowy,
2. Infrastruktura narciarska,
3. Duchowe Serce Polski,
4. Kultura regionalna, wydarzenia kulturalne, potencjał artystyczny,
5. Ekologiczne źródła energii,
6. Pamięć o Janie Pawle II,
7. Aktywność społeczna.

Porównując zasoby, które aktualnie mają największe znaczenie, z tymi, które – zgodnie z oczekiwaniami uczestników warsztatów - będą miały takie znaczenie w przyszłości, nie widzimy istotnych różnic. Świadczy to o tym, że lokalni liderzy mają poczucie **trwałej atrakcyjności najbardziej unikalnych zasobów**, takich jak Tatry, środowisko naturalne, dziedzictwo kulturowe. Trzeba na nich bazować, jednak nie wszystkie są wykorzystywane aktualnie w sposób optymalny. Do zasobów które **mają duży potencjał rozwojowy a nie są w pełni wykorzystywane** zaliczyć należy **‘dziedzictwo i kulturę regionalną’** (do wykorzystania w aktywnościach określanych jako ‘gospodarka kreatywna’). Do tej samej kategorii zaliczyć można **‘ekologiczne źródła energii’**, czyli szczególnie geotermię.

Zwraca uwagę, że myśląc o przyszłości Powiatu, postrzega się jako **bardzo ważne - zasoby o charakterze symbolicznym**, jak ‘Duchowe Serce Polski’ czy ‘Pamięć o Janie Pawle II’. Dobrze koreluje to z systemem wartości podzielanym przez większość lokalnej społeczności.

Produkty – to materialne lub niematerialne elementy istniejące na danym obszarze, mające wartość, zatem - wszystko, co może przynosić bezpośrednie lub pośrednie korzyści dla danego obszaru lub mieszkańców.

Produkty uznane za dysponujące największym potencjałem rozwojowym, hierarchia:

1. Szlaki turystyczne, górskie, rowerowe,
2. Duże imprezy sportowe i kulturalne,
3. Zróżnicowana baza turystyczna, w tym obiekty bardzo wysokiej jakości,
4. Krupówki, sylwester w Zakopanem,
5. Oferta lecznicza, rehabilitacyjna, oferta wysokospecjalistycznego leczenia
6. Turystyka religijna, sanktuaria,

7. Restauracje z kuchnią regionalną,
8. Rzemiosło, architektura regionalna,
9. Zielone szkoły wakacyjne i zimowe dla dzieci.

Jedno z kluczowych pytań, adresowanych do strategii rozwoju i Powiatu Tatrzańskiego, brzmi: jaka jest możliwość wygenerowania nowych produktów, opartych na posiadanych (a nie zawsze w pełni wykorzystanych) unikalnych zasobach Powiatu?

Funkcje Powiatu Tatrzańskiego

Podczas tworzenia strategii rozwoju niezbędne jest wyjście poza utarte wyobrażenia o Powiecie, bazujące na wykonywanych przez niego zadaniach własnych, zgodnie z kompetencjami ustawowymi. Horyzonty refleksji strategicznej muszą być szersze. Stąd, dla określenia potencjału rozwojowego Powiatu Tatrzańskiego pomocna jest analiza jego **dominujących funkcji**, zarówno **aktualnych jak i przyszłościowych**. ‘Funkcje Powiatu’ to zestaw aktywności, generowanych na jego obszarze, w wybranych sektorach (niekoniecznie wynikających tylko z jego pozycji prawno-ustrojowej), dla których korzysta się z zasobów rozwojowych dla tworzenia produktów i świadczenia usług. Mówiąc inaczej, funkcje określają ‘sylwetkę powiatu’, mocno zakorzenioną w konkretnej przestrzeni.

Spojrzenie na **Powiat Tatrzański** przez pryzmat funkcji pozwala uchwycić jego **aktualny profil**, a także zarysować **przewidywaną ewolucję w perspektywie około 10 lat**.

Podczas warsztatu strategicznego uczestnicy wskazali, że obecnie najważniejszymi funkcjami Powiatu Tatrzańskiego są funkcje administracyjna oraz *ex aequo* lecznicza i edukacyjna. Niewielkie znaczenie funkcji handlowej oraz rolniczej świadczy o racjonalnej ocenie rzeczywistości, gdyż współcześnie aktywności te mają (i będą miały) ograniczony potencjał oddziaływania na Powiat i sprowadzają się głównie do wymiaru kulturowego. Zwraca uwagę również niskie oszacowanie funkcji sportowej, zarówno aktualnie jak i w przyszłości. Świadczy to o przekonaniu, że Powiat Tatrzański będzie pobierał korzyści nie tyle z usług sportowych co - turystycznych.

		Funkcje									
		administracyjna	edukacyjna	handlowa	komunikacyjna	turystyczna	kulturowa	lecnicza	rolnicza	sportowa	usługowa
Pozycja	Obecnie	1	2/3	9	6	5	4	2/3	10	7	8
	W perspektywie 2030	3/4	1	9	5	2	6	3/4	10	7	8

Źródło: opracowanie własne

Nieco inaczej rozkładają się wskazania na temat najważniejszych funkcji Powiatu Tatrzańskiego **w perspektywie 2030 roku**. Za najważniejszą uznano **funkcję edukacyjną**. Ten wybór koresponduje z dominującym, tradycyjnym systemem wartości, zgodnie z którym rodzina, dzieci są wartością nadrzędną, a dobra edukacja jest najważniejszą inwestycją na przyszłość. Drugim w kolejności wyborem jest **funkcja turystyczna**. Potwierdza to trafność wyobrażeń liderów lokalnych o własnym potencjale rozwojowym. Walory turystyczne są niezmiennie największym zasobem ekonomicznym Powiatu Tatrzańskiego, który bez wątpienia należy wzmacniać.

Analiza SWOT

Analiza strategiczna zawiera podsumowanie wniosków z diagnozy, poprzez zestawienie silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Mocne i słabe strony dotyczą cech i zjawisk wewnętrznych, natomiast szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne oddziałujące na Powiat.

Została opracowana **według 5 kluczowych dla Powiatu Tatrzańskiego obszarów**.

Analiza ta stanowi pomost pomiędzy diagnozą a częścią strategiczną.

SILNE STRONY

SŁABE STRONY

Jakość życia	
Unikalne w skali Polski walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe	Niekorzystne wskaźniki demograficzne
Bogate zasoby wody geotermalnych Bardzo wysoka liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszkańców.	Pogłębiające się procesy niekontrolowanego rozlewania się zabudowy.

SILNE STRONY**SŁABE STRONY**

	Duża ilość (i przyrost) wytwarzanych odpadów i niska wskaźnik ich selektywnej zbiórki
Duża powierzchnia obszarów prawnie chronionych	Punktowe zanieczyszczenie powietrza w sezonie zimowym
Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	
Spadek przestępczości i wzrost wykrywalności sprawców przestępstw	
Wysoka jakość kapitału społecznego (duża liczba organizacji pozarządowych, zaangażowanie mieszkańców w wybory)	
Przedsiębiorczość	
Wysoka przedsiębiorczość mieszkańców	Relatywnie wysokie bezrobocie
Rozbudowana baza turystyczna	Szara strefa wstępująca nadal w sektorze usług
Dobra atmosfera, życzliwość i gościnność mieszkańców w oczach turystów	Niewielkie zróżnicowanie lokalnego rynku pracy
Wysoka jakość produktów lokalnych	
Zakopane stanowiące bardzo silną i rozpoznawalną markę regionalną	
Kultura i edukacja	
Bardzo wysoki poziom zdawalności egzaminu maturalnego	Słabsze wyniki egzaminów 8-klasisty (w stosunku do średniej w Małopolsce)
Wysoki odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną	Niższy poziom wykształcenia części mieszkańców, w porównaniu do średniej krajowej.
Duży odsetek dzieci do 3 r.ż. pozostających pod opieką domową	
Dobra, na tle województwa, sytuacja szkolnictwa zawodowego	Istniejące braki w wykształceniu zawodowym pracowników usług turystycznych (głównie w gastronomii i handlu)
Wzrost zainteresowania kształceniem średnim zawodowym	
Niezwykle bogate dziedzictwo kulturowe	Niskie zainteresowanie edukacją przez całe życie
Żywa tradycja góralska w życiu codziennym mieszkańców oraz w ofercie wydarzeń	
Komunikacja	
Położenie na ważnym szlaku komunikacyjnym północ-południe	Aktualnie słaba dostępność komunikacyjna/transportowa
	Niewystarczająco rozwinięty transport publiczny
	Duża liczba wypadków drogowych

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
transgraniczne szlaki turystyczne: piesze, rowerowe i narciarskie	Brak sieci parkingów P+R
Zarządzanie	
Dobra współpraca samorządów na poziomie lokalnym	Niskie dochody własne (ustawowe) powiatu

SZANSE	ZAGROŻENIA
Jakość życia	
Silne poczucie dumy z miejsca, tożsamości, system wartości	Starzenie się społeczeństwa i niekorzystne zjawiska demograficzne (odpływ ludzi młodych, ujemne saldo migracji)
Korzystne zmiany regulacyjne zwiększające dostępność do usług społecznych i edukacyjnych	Konsekwencje niekorzystnych zmian klimatycznych, ekstremalne zjawiska pogodowe
Dedykowane wsparcie dla obszarów strategicznej interwencji z poziomów krajowego i regionalnego	Niewystraszające inwestycje w infrastrukturę techniczną
Wzrost świadomości ekologicznej	Negatywny wpływ pandemii Covid-19 oraz wojny na Ukrainie
Rozwój odnawialnych źródeł energii w tym geotermii	Choroby cywilizacyjne
Modernizacja i doposażenie służb ratowniczych	
Przedsiębiorczość	
Podnoszenie kompetencji zawodowych w ramach nauki przez całe życie	Rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej
Wzrost standardu infrastruktury turystycznej i jakości usług	Negatywny wpływ COVID-19 oraz wojny na Ukrainie na sytuację gospodarczą regionu, m.in. na poprzez przerwanie łańcuchów dostaw oraz na zmniejszenie ruchu turystycznego
Rozwój turystyki zdrowotnej (baseny geotermalne, SPA)	Stosunkowo niska odporność gospodarki na kryzysy zewnętrzne, ze względu na niewielką dywersyfikację gospodarki
Wzrost zainteresowania mniejszymi miejscowościami z mniejszymi skupiskami ludzkimi (turystyka rozproszona) spowodowany m.in. przez COVID	
Rosnące zainteresowanie lokalnymi produktami (żywność, wyroby rzemiosła)	

SZANSE

ZAGROŻENIA

Kultura i edukacja	
Rosnące zainteresowanie lokalnymi tradycjami i autentyczną kulturą ludową, lokalnością	Możliwe ograniczanie nakładów na kulturę w związku z niekorzystną sytuacją gospodarczą
Dostosowanie edukacji do potrzeb lokalnego rynku pracy	Możliwa likwidacja kształcenia w konkretnych, tradycyjnych zawodach, w związku ze zmniejszającym się zainteresowaniem uczniów
Cyfryzacja w edukacji Inicjatywy typu ‘szkoła ginących zawodów’ (np. tkactwo artystyczne, ciesielstwo, hafty, stroje góralskie, snycerstwo lutnictwo)	Odływ wykształconych, młodych ludzi z regionu
Komunikacja	
Rosnąca popularność komunikacji zbiorowej	Konsekwencje wzrostu natężenia ruchu na drogach
Wzrost mobilności mieszkańców	
Realizacja „Programu rozwoju systemu transportowego na obszarze Podtatrza do 2030 roku”, krajowa polityka inwestycyjna	
Rozwój Podhalańskiej Kolei Regionalnej	
Zarządzanie	
Rozwój współpracy transgranicznej	Bariery w przygotowaniu projektów, w tym związane z pozyskaniem terenów, i inne wynikające z przepisów prawa budowlanego i ochrony środowiska
Większy napływ środków krajowych i zagranicznych	Rosnące ceny usług komunalnych, związane w szczególności z negatywnymi konsekwencjami rozproszenia zabudowy
Poprawa kompetencji administracji publicznej w wyniku realizacji programów unijnych, krajowych i regionalnych	Niekorzystne zjawiska makroekonomiczne (długotrwała inflacja, wzrost cen energii, wojny handlowe)
Cyfryzacja usług i procedur w administracji publicznej	Niekorzystna sytuacja geopolityczna za granicą (m.in. konflikty zbrojne).

Strategia rozwoju

Wizja rozwoju Powiatu Tatrzańskiego została zbudowana w oparciu o **potencjały** oraz **bariery rozwojowe** zidentyfikowane w diagnozie. Opisuje **przyszły i oczekiwany stan** tego obszaru w horyzoncie czasowym do roku 2030. Aby móc wywołać zmiany, istotne, o charakterze strategicznym, koncentruje się na kilku najważniejszych **czynnikiem rozwojowych**:

- **Spoleczności powiatu,**
- **Przedsiębiorczości mieszkańców,**
- **Kulturze regionu i potencjale edukacji,**
- **Skomunikowaniu regionu,**
- **Współpracy kluczowych podmiotów i środowisk.**

Elementy wizji, jak również struktura celów, zostały wypracowane podczas warsztatów strategicznych, które miały miejsce w dniach: 04.11.2021 r., 17.11.2021 r., 25.11.2021 r., 07.12.2021 r., 10.06.2022 r., z udziałem członków Zespołu Roboczego oraz innych osób, ważnych dla procesów rozwojowych w Powiecie. Jednym z produktów warsztatów jest wizualizacja odpowiedzi udzielonych przez uczestników na pytanie, co stanowi najważniejszy wyróżnik Powiatu Tatrzańskiego? Odpowiedzi te składają się na kluczowe elementy wizji rozwoju.

Rysunek 60. Wyniki ankiety: co stanowi najważniejszy wyróżnik Powiatu Tatrzańskiego?

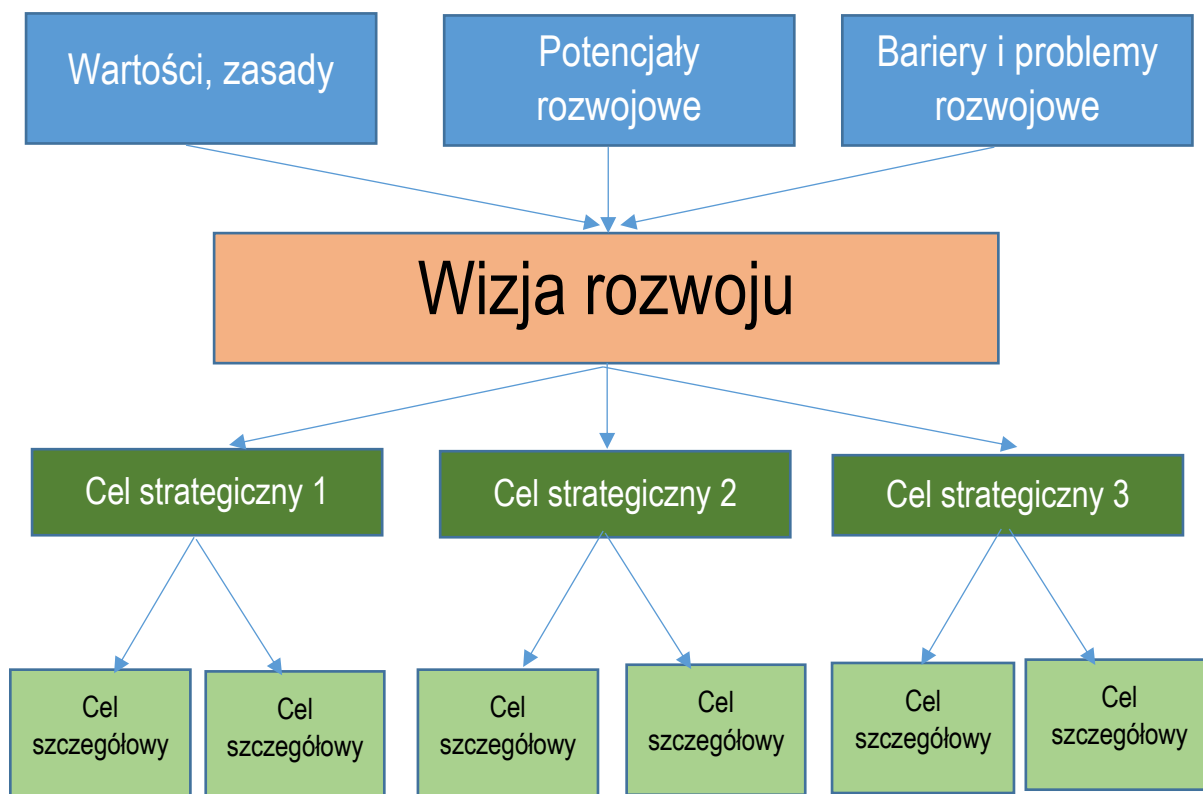

Źródło: opracowanie własne.

Czynnikami determinującymi skuteczność i możliwości realizacji wizji rozwoju są:

- **system wartości,**
- **wyzwania rozwojowe,** ale przede wszystkim –
- **zaangażowanie i współpraca instytucji i lokalnej wspólnoty, górali.**

Rysunek 61. Schemat relacji wizji i celów strategii Powiatu Tatrzańskiego

Źródło: opracowanie własne

System wartości

Każda świadoma społeczność sama musi decydować, jaki kierunek rozwoju jest dla niej najlepszy. Może w tym być pomocne wypracowanie strategii rozwoju. Można i warto dyskutować a nawet spierać się nad propozycjami jej zapisów. Jednak dojrzała wspólnota posiada ponadto zestaw norm, co do których większość jej członków się zgadza i którymi chcą się kierować w codziennych relacjach z innymi mieszkańcami, ale także w zarządzaniu powiatem i realizacji polityk publicznych. Wyartykułowanie istotnych wartości i zasad pozwala więc konsolidować wokół nich mieszkańców oraz władze powiatu. W ostateczności zaś wartości te i zasady mogą służyć jako ‘instancja’, do której można się odwołać w społeczności lokalnej w przypadku ewentualnych konfliktów.

Warstwa aksjologiczna strategii składa się z wartości oraz zasad. Pierwsze z nich określają walory, preferowane postawy społeczne, to co cenne i pożądane, zarówno w życiu codziennym mieszkańców, jak i w działaniach osób rządzących. Zasady natomiast wskazują, jak urzeczywistnić podzielane wartości w praktyce wdrażania strategii rozwoju przez administrację samorządową.

Wartości i zasady, do których odwołuje się Strategia Rozwoju Powiatu Tatrzańskiego:

TRADYCYJNY SYSTEM WARTOŚCI – zespół norm i zasad, których – co istotne - korzenie sięgają dziedzictwa i doświadczeń przeszłych pokoleń zamieszkujących obszar Tatr, Skalnego Podhala i Polskiego Spiszu. Siłą tradycyjnego systemu wartości tego obszaru jest jego wspólnototwórcza rola, dostrzegalna wyraźnie także w drugiej dekadzie XXI wieku.

LOKALNY PATRIOTYZM – postawa wyraźnie obecna wśród kolejnych pokoleń górali, którzy charakteryzują się poczuciem dumy i przywiązaniem do tego, co wiąże się z ich ojczyzną. Lokalny patriotyzm, oprócz wymiaru kulturowego ma także znaczenie gospodarcze. Taka postawa powinna skutkować wspieraniem i promocją towarów oraz usług wytwarzanych przez lokalnych przedsiębiorców, w tym także rzemieślników.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ – pojęcie, które determinuje dojrzałe i spójne życie społeczne oraz polityczne lokalnej wspólnoty. Odpowiedzialność, także za depozyt dziedzictwa i krajobrazu, przestrzeń publiczną, dobrą jakość życia, zdrowie mieszkańców. Za czyny, słowa wypowiedane publicznie. Odpowiedzialność zawiera w sobie także solidarność z innymi osobami.

OTWARTOŚĆ I SZACUNEK WOBEC INNYCH – zawiera w sobie gotowość na przyjęcie zmian lub innego człowieka, przyjezdnych. Otwartość na nowe propozycje, rozwiązywania spraw społecznych, także otwartość na współpracę z innymi podmiotami i gminami.

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA – współcześnie jedna z kluczowych wartości; pożądany stan spokoju i ograniczenia zagrożeń osobistych jak również dla wspólnoty samorządowej. Aby utrzymać bezpieczeństwo, konieczny jest także wysiłek władz publicznych pozwalający usprawniać zdolności reagowania na różnego rodzaju, także niespodziewane, zagrożenia i kryzysy.

Wizja rozwoju Powiatu Tatrzańskiego

- odzwierciedla **aspiracje społeczności i liderów Powiatu**,
- akcentuje wyjątkową dla Polski **wartość** obszaru Powiatu – **Tatr, Skalnego Podhala** oraz fragmentu **polskiego Spiszu**,
- opiera się przy tym na przekonaniu, że do jej realizacji niezbędne jest **utożsamianie się z nią** i osobiste **zaangażowanie górali** w budowę przyszłości swojej lokalnej ojczyzny.

Wizja rozwoju Powiatu Tatrzańskiego

Powiat Tatrzański

będzie w 2030 roku miejscem oferującym wysoką jakość życia dla mieszkańców, dumnych ze swego dziedzictwa i teraźniejszości, atrakcyjnym i doskonale rozpoznawalnym centrum turystyki górskiej, oferującym zdrowy wypoczynek wśród unikalnej i dobrze zachowanej przyrody tatrzańskiej.

Powiat Tatrzański to także silny ekonomicznie obszar, skutecznie zarządzany w duchu współpracy, efektywnie skomunikowany z resztą Polski, który rozwija - w zrównoważony sposób - swoją zasobność opartą na turystyce, dziedzictwie kulturowym oraz nowoczesnej edukacji, dzięki którym kolejne pokolenia zachowają regionalne tradycje Skalnego Podhala i polskiego Spiszu.

Odwołując się do niej, Powiat Tatrzański chce być przestrzenią do rozwoju wielowymiarowego, wykorzystującego najważniejsze, własne potencjały.

Chcemy, aby **Powiat**,

wykorzystując **przedsiębiorczość mieszkańców**, stawał się - **bardziej gospodarny i zamożny**,

wykorzystując **góralską kulturę regionu, kapitał społeczny i potencjał edukacji**, stawał się – jeszcze **bardziej pewny siebie**,

wykorzystując **energię społeczności**, stawał się - **bliższy mieszkańcom**,

wykorzystując **położenie i fundusze na inwestycje** - był **lepiej skomunikowany**,

wykorzystując **angaż kluczowych środowisk sceny regionalnej**, był - **bardziej współpracujący**.

Cele strategiczne i szczegółowe

Wizja rozwoju, będąca równocześnie **celem nadrzędnym strategii**, stanowi także punkt odniesienia dla sformułowania **celów strategicznych i szczegółowych**. Są to konkretne propozycje, które należy wdrożyć, aby w Powiecie Tatrzańskim wizja przyszłości stała się możliwa.

Przy formułowaniu celów przyjęto logikę, zgodnie z którą należy wzmacniać istniejące potencjały i minimalizować bariery rozwojowe.

Cel strategiczny 1. Rozwój gospodarki Powiatu Tatrzańskiego w oparciu o turystykę szanującą środowisko naturalne, ukierunkowaną na turystę kwalifikowanego oraz gospodarkę kreatywną.
Cel szczegółowy 1. Wzmacnianie marki tatrzańskiej.
Cel szczegółowy 2. Dążenie do bardziej równomiernego ruchu turystycznego, obejmującego wszystkie gminy Powiatu.
Cel szczegółowy 3. Budowa warunków dla gospodarki kreatywnej.
Cel strategiczny 2. Rozwój kultury i edukacji na obszarze Powiatu Tatrzańskiego.
Cel szczegółowy 1. Promocja dziedzictwa kulturowego, w tym niematerialnego.
Cel szczegółowy 2. Kształtowanie przestrzeni publicznych w oparciu o tradycyjne wartości krajobrazu tatrzańskiego i kultury góralskiej.
Cel szczegółowy 3. Wzmacnianie prestiżu szkoły i zawodu nauczyciela.
Cel szczegółowy 4. Rozwój systemu nowoczesnych placówek edukacyjnych.
Cel szczegółowy 5. Rozwój i unowocześnienie szkolnictwa dla gospodarki kreatywnej.
Cel strategiczny 3. Wzrost jakości życia mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego.
Cel szczegółowy 1. Zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców i turystów.
Cel szczegółowy 2. Zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańcom i osobom czasowo przebywającym w Powiecie Tatrzańskim.
Cel strategiczny 4. Rozwój sprawnego i zrównoważonego systemu transportu i komunikacji zbiorowej w obszarze Powiatu oraz wzmacnianie powiązań zewnętrznych.
Cel szczegółowy 1. Poprawa zewnętrznej dostępności transportowej Powiatu.
Cel szczegółowy 2. Poprawa wewnętrznej dostępności transportowej Powiatu.
Cel strategiczny 5. Aktywna administracja publiczna dla skuteczniejszego wdrażania polityki rozwoju i świadczenia usług publicznych w Powiecie.
Cel szczegółowy 1. Wzmacnianie współpracy samorządów Powiatu Tatrzańskiego oraz z innymi podmiotami.
Cel szczegółowy 2. Poprawa jakości usług administracyjnych, szczególnie e-administracji.

Cel strategiczny 1. Rozwój gospodarki Powiatu Tatrzańskiego w oparciu o turystykę szanującą środowisko naturalne, ukierunkowaną na turystę kwalifikowanego oraz gospodarkę kreatywną.

Branża turystyczna pełni w Powiecie Tatrzańskim taką samą rolę jak fabryki i centra usług biznesowych w regionach uprzemysłowionych. Powinna być zatem „gospodarką czasu wolnego”, przyjazną dla środowiska naturalnego i krajobrazu. Podstawą tej specjalizacji są wybitne walory turystyczne oraz znacząca infrastruktura związana z obsługą ruchu turystycznego, pozostająca w ścisłej zależności od wymagań klienta.

Rozwój współczesnej turystyki połączony jest jednak nierozdzielnie z funkcjami, jakie ma spełniać. Jej celem jest już nie tylko zapewnienie przejazdu, noclegu, wyżywienia, turystyka i turyści podlegają zmianom. Rodzą się nowe formy turystyki i atrakcje. Władze lokalne oraz organizatorzy ruchu turystycznego, chcąc dobrze wypełniać swoje obowiązki wobec potencjalnych klientów, motywować ich do podróży, muszą dążyć do zapewnienia najwyższego standardu usług oraz zapewnienia swoim klientom maksymalnego bezpieczeństwa (powyżej przepisów prawnych dotyczących minimalnych praw konsumentów, odpowiednich produktów turystycznych).

Od kilku lat branża turystyczna dynamicznie się zmienia. Turyści oczekują współcześnie nie tylko noclegu w dobrym standardzie i dobrego jedzenia, ale także doznań i emocji. Ludzie poszukują oferty oryginalnej, szerokiej - czegoś autentycznego, co dane miejsce wyróżnia na tle innych. Powiat Tatrzański dysponuje takimi ofertami, dysponuje także walorami kultury i przyrody, które mają autentyczny, niepowtarzalny charakter.

Rozwój kwalifikowanych usług turystycznych tworzy ponadto zaplecze dla rozwoju innych gałęzi gospodarki, szczególnie gospodarki kreatywnej, takich jak usługi informatyczne, medyczne, wzornictwo. Jest to zatem szansa dla zdywersyfikowania bazy ekonomicznej Powiatu. Należy podjąć próby jej wykorzystania.

Cel szczegółowy 1. Wzmacnianie marki tatrzańskiej.

Współczesny świat to „świat narracji i marki”. Powszechnie znana marka, o utrwalonym statusie to przewodnik współczesnego klienta. Ta pozytywna opinia nie jest jednak dana raz na zawsze. Trzeba o nią dbać, wzmacniać ją i rozwijać. Podobnie jest z marką tatrzańską, dlatego należy:

- Dokonać przeglądu aktualnej kondycji i percepcji marki tatrzańskiej, uzgodnić kierunki promocji, wyznaczyć zadania (dla powiatu, dla poszczególnych gmin, dla przedsiębiorców i innych podmiotów). Skonfrontować ją z aktualnymi trendami oraz działaniami zaplanowanych w dłuższej perspektywie. Dokonać niezbędnych korekt, skupiając się na atrakcyjnej oraz spójnej narracji, koncentracji na powiązaniach między zasobami kulturowymi i przyrodniczymi, rozwojem gospodarczym i inicjatywami społecznymi.
- Wzmacniać współpracę przy budowie wspólnego (samorządy terytorialne, przedsiębiorcy, organizacje) i zintegrowanego systemu promocji turystycznej, uwzględniającego nowe kierunki i trendy w turystyce.
- Promować, przy współudziale Powiatu, kompleksowe oferty dla turysty kwalifikowanego (odpoczynek, rekreacja, oferta kulturalna, oferta gastronomiczna, oferta medyczna), nie zapominając jednocześnie o turystyce popularnej.
- Promować rozwój nowych kierunków w turystyce (np. budowa oferty dla turystyki konferencyjnej i kongresowej, oferty dla turystyki medycznej).
- Upowszechniać, przy współudziale Powiatu, systemy standaryzacji i certyfikacji bazy turystycznej.

- Wskazywać na korzyści płynące ze stosowania transparentnych zasad funkcjonowania firm turystycznych i wspierać przedsiębiorców w realizacji tej idei.

Cel szczegółowy 2. Dążenie do bardziej równomiernego ruchu turystycznego, obejmującego wszystkie gminy powiatu.

Przestrzenny rozkład ruchu turystycznego w Powiecie Tatrzańskim ma charakter nierównomierny. Dominujące kierunki to Zakopane i Bukowina Tatrzańska. Uruchomienie znaczącego potencjału turystycznego kolejnych gmin Powiatu jest dla nich szansą i wyzwaniem. Władze Powiatu będą wspierać działania samorządów. Dlatego należy:

- Poszerzać współpracę pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami państwowymi oraz przedsiębiorcami. Położyć większy nacisk na myślenie obszarowe, w kategoriach przestrzeni całego Powiatu, zmierzające do wykorzystania potencjału turystycznego wszystkich gmin. Promować systemowe rozwiązania organizacyjne obejmujące cały Powiat.
- Podejmować próby zainicjowania klastra turystycznego (samorzady, instytucje, podmioty prywatne).
- Wspierać rozwój nowych usług (np. aplikacji na urządzenia mobilne), produktów turystycznych, rekreacyjnych i sportowych.
- Wspierać rozwój spójnego systemu tras rowerowych i szlaków pieszych, wraz z infrastrukturą towarzyszącą (w tym obejmującą obsługę rowerów elektrycznych).
- Wspierać działania mające na celu rozbudowę nowoczesnego systemu informacji i zarządzania, wspólnego dla mieszkańców i turystów całego powiatu (skipass, programy lojalnościowe, aplikacja kierująca na parkingi z wolnymi miejscami itp).

Cel szczegółowy 3. Budowa warunków dla gospodarki kreatywnej.

Gospodarka kreatywna obejmuje współcześnie takie rodzaje działalności ekonomicznej, w których indywidualna twórczość, kreatywność, stanowi główną wartość dodaną, wkład. Gospodarka kreatywna (często nazywana przemysłami kreatywnymi), utożsamiana także z przemysłami kultury, to sektor oparty na innowacyjnych i wynikających z talentu działaniach twórców szeroko pojętej sztuki, mediów i projektowania. Przemysły kreatywne są stosunkowo nowym sektorem światowej gospodarki i rynku, dlatego ich pojawienie się jest szansą dla Powiatu Tatrzańskiego, w tym także dla edukacji. Są one istotne ze względu na wielowymiarowość, posiadając wiele powiązanych ze sobą i wzajemnie się wzmacniających aspektów: społeczny, ekonomiczny, kulturalny oraz związany ze zrównoważonym rozwojem. Są pomostem, który łączy kulturę i ekonomię, z jednej strony są czynnikiem kulturotwórczym, z drugiej natomiast stanowią sposób, poprzez który kultura wpływa na ekonomię i społeczeństwo. Dziedzin kreatywnych wciąż przybywa, jednak do najważniejszych zaliczane są obszary, które skupiają się wokół: wzornictwa, architektury i projektowaniu wnętrz, projektowaniu mody, projektowaniu sztuki użytkowej, także rękodzieło, sztuki wizualne. Wsparcie dla firm w obszarze przemysłów kreatywnych musi bazować na potencjale własnego, absolutnie unikalnego dziedzictwa kulturowego górali i góralszczyzny. Powiat Tatrzański ma wyjątkowo silne podstawy aby być postrzegany jako region kreatywny.

Cel strategiczny 2. Rozwój kultury i edukacji na obszarze Powiatu Tatrzańskiego.

Kultura jest jednym z najcenniejszych zasobów Skalnego Podhala i polskiego Spiszu, zarówno w wymiarze materialnym, jak i niematerialnym. Znaczenie tego dziedzictwa zdecydowanie wykracza poza granice geograficzne powiatu. Wyjątkowe walory tego obszaru, w tym bogata kultura regionalna: architektura, muzyka, twórczość ludowa i zwyczaje były inspiracją dla wielu pokoleń poetów, pisarzy, malarzy, rzeźbiarzy, kompozytorów. Dlatego też walory te należy w szczególności sposób chronić, rozwijać i promować.

Kultura, umiejętnie powiązana z edukacją to nie tylko jedno z ważniejszych uwarunkowań jakości życia w powiecie, ale też istotny czynnik jego rozwoju. Bogate walory kulturowe winny też być wykorzystywane jako element pobudzający inne niż turystyka obszary gospodarki. Ich wzmocnieniu powinna służyć nowoczesna i wysoce wydajna edukacja dostosowana do lokalnych potrzeb, przygotowująca kadry dla nowych, w tym szczególnie - kreatywnych aktywności gospodarczych.

Cel szczegółowy 1. Promocja dziedzictwa kulturowego, w tym niematerialnego.

Wykorzystanie kultury oraz jej uniwersalnego języka do promowania walorów Tatr, Skalnego Podhala, polskiego Spiszu i góralszczyzny może być najważniejszym czynnikiem budującym markę Powiatu Tatrzańskiego. Należy wzmocnić działania w celu promocji kultury jako jednego z głównych walorów przyciągających do tego regionu turystów, naukowców, ludzi kultury i inwestorów. Jej propagowanie powinno odbywać się zarówno w formie tradycyjnego uczestnictwa (wystawy, koncerty, spektakle, imprezy plenerowe, w tym wydarzenia sportowe, inne), jak również poprzez nowe formy, w szczególności cyfrowe, interaktywne. Dlatego też należy działać na rzecz:

- Wzmocnienia świadomości, wśród mieszkańców i turystów, znaczenia historii i tradycji Tatr, Skalnego Podhala i polskiego Spiszu.
- Pielęgnowania funkcjonujących wątków kulturowej tradycji Podhala. Wspieranie, promowanie współczesnej twórczości Podhalan.
- Dbalności o edukację i ciągłość kulturową (dobrym przykładem zaangażowania, w tym szczególnie dzieci, jest TCK Jutrzenka).
- Wspierania kultury i aktywności środowisk twórczych (nowe inicjatywy i poszukiwania artystyczne).
- Rozwijania współpracy z dobrze funkcjonującym szkolnictwem artystycznym.
- Wzmacniania współpracy z uczelniami i instytucjami artystycznymi pobliskiego Krakowa, poprzez wspólną organizację wydarzeń kulturalnych, ukierunkowanie prac dyplomowych i doktoranckich (żywa kultura góralska), organizowanie konferencji i sympozjów. Promocja idei utworzenia ośrodka dokumentacji dziedzictwa kulturowego Podhala.
- Wzrostu rangi i różnorodności imprez kulturowych i sportowych, odbywających się w Powiecie.
- Wspierania działań mających na celu zachowanie tradycyjnej kultury, pasterstwa oraz ginących zawodów i obyczajów.
- Rozwiązania problemów infrastrukturalnych kultury.
- Rozwoju sportu postrzeganego jako element kultury (zarówno masowej, jak i elitarnej), w tym rozwój infrastruktury sportowej.
- Pozyskania nowego odbiorcy oferty kulturalnej, szczególnie wśród młodzieży.

Cel szczegółowy 2. Kształtowanie przestrzeni publicznych w oparciu o tradycyjne wartości krajobrazu i kultury góralskiej.

We współczesnym społeczeństwie wzrasta rola architektury i krajobrazu. Jest to tendencja stała, w dużej mierze wynikająca z rosnącej potrzeby porządku i estetyki oraz z powszechnego wzrostu świadomości ekologicznej. Powiat Tatrzański ma silne atuty w tym względzie, ale też i problemy (niemal wszędzie potrzebne są działania naprawcze). Działania w obszarze dbałości o przestrzeń publiczną i estetykę krajobrazu koncentrować się winny na:

- Ugruntowaniu powszechnego przekonania, wśród mieszkańców i przyjezdnych, że „widok” (krajobraz, przestrzeń) to najważniejszy kapitał regionu.
- Wspieraniu kształtowania urbanistyki i architektury poszczególnych miejscowości Powiatu w kierunku przestrzeni wyróżniającej się umiejętnym wykorzystaniem przetworzonej tradycji.
- Wspieraniu działań na rzecz przywrócenia równowagi w krajobrazie i architekturze.
- Działaniu na rzecz ochrony i rewitalizacji obiektów tradycyjnej architektury tatrzańskiej.
- Promowaniu codziennej obecności kultury i sztuki w przestrzeni publicznej, szczególnie - dzieł twórców góralskich.
- Promocji młodych twórców Podhala.
- Wspieraniu organizowania przez stowarzyszenia branżowe, dorocznym konkursów na:
 - najlepszy, nowo wzniesiony obiekt,
 - najlepszy obiekt stylizowany (drewniany),
 - najlepsze wnętrze,
 - najlepsze modernizacje.
- Prowadzeniu przez samorządy aktywnej polityki gospodarowania gruntami w celu gromadzenia rezerw pod realizację długofalowych celów rozwojowych.

Cel szczegółowy 3. Budowa prestiżu szkoły i zawodu nauczyciela.

Jakość edukacji jest jednym z głównych czynników różnicujących społeczności lokalne. Wyznacza horyzonty i determinuje szanse stojące przed młodymi mieszkańcami. Oddziałuje znacząco na przyszłą jakość życia społeczności Powiatu. Dążąc do poprawy jej poziomu należy:

- Promować sukcesy: nauczycieli i ich wychowanków.
- Podnosić kwalifikacje nauczycieli.
- Rozwijać istniejący w Powiecie, bardzo dobrze postrzegany system stypendialny.
- Rozwijać współpracę z uczelniami wyższymi w celu poprawy jakości edukacji
- Promować systemową współpracę pomiędzy gminami Powiatu Tatrzańskiego, służącą podniesieniu jakości kształcenia.
- Rozwijać edukację regionalną i promować kulturę podhalańską w szkołach.
- Zwiększać różnorodność zajęć dodatkowych, zgodnie z zainteresowaniami młodzieży.
- Budować markę szkół w oparciu o rozpoznane kariery absolwentów. Dawać jasne sygnały dla pracodawców, czego mogą oczekiwać po absolwentach danej szkoły.
- Promować absolwentów szkół powiatowych na rynku pracy.
- Wspierać przygotowanie zawodowe młodzieży do pracy, tak aby lepiej wykorzystać potencjał turystyczny Podhala.
- Wzmocnić międzynarodową i międzypowiatową wymianę uczniów.
- Wspierać kształcenie cudzoziemców pracujących na Podhalu i ich dzieci.
- Wzmacniać doradztwo zawodowe w szkołach.

Cel szczegółowy 4. Rozwój systemu nowoczesnych placówek edukacyjnych.

Dążąc do wprowadzenia rozwiązań systemowych należy:

- Wykorzystać niż demograficzny (w latach, w których wystąpi) do podwyższenia standardów funkcjonowania szkół Powiatu (mniejsze klasy, większa elastyczność kierunków). Pozyskiwać wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną.
- Utrzymać wysoki poziom świadczonych usług edukacyjnych.
- Doskonalić współpracę i powiązania edukacji zawodowej z rynkiem pracy poprzez rozwój działającego systemu praktyk w miejscowych firmach.
- Rozwijać bazę dydaktyczną, laboratoryjną i do nauki zawodu.
- Budować system wsparcia ucznia zdolnego i wybitnie zdolnego (systemowe wsparcie ucznia na każdym etapie). Wyszukiwać talenty wśród uczniów i je odpowiednio kształcić.
- Kształtować postawy prospołeczne wśród uczniów, w tym konieczność udziału w kulturze oraz świadomości ekologicznej i zdrowotnej.
- Wspierać współzawodnictwo sportowe.
- Wdrażać nowoczesne metody kształcenia i wychowania (np. elementy edukacji spersonalizowanej).
- Wspierać doskonalenie kadr w zawodach technicznych.
- Podnosić jakość edukacji poprzez innowacyjne rozwiązania.
- Wdrażać młodzież do umiejętności i nawyków samokształcenia, przygotowując ją do edukacji pozaszkolnej.
- Unowocześniać bazę edukacyjną.
- Wzmacniać zastosowanie technologii cyfrowych w szkołach.
- Promować oferty czasu wolnego atrakcyjne dla młodzieży - sport, harcerstwo, zespoły regionalne i stowarzyszenia prowadzące aktywną działalność i tego typu działalność wspierać, starać się o kreowanie miejsc pracy zarobkowej dla zainteresowanej tym młodzieży.
- Wspierać działania mające na celu tworzenie miejsc spotkań, dostępne finansowo i otwarte w godzinach dostosowanych do potrzeb.

Cel szczegółowy 5. Rozwój i unowocześnienie szkolnictwa dla gospodarki kreatywnej

Jednym z celów strategii rozwoju Powiatu jest tworzenie warunków i wspieranie rozwoju gospodarki kreatywnej. Potrzeba do tego wykształconej kadry pracowników, dlatego należy:

- Rozwijać w szkołach Powiatu kształcenie kreatywne, wykorzystujące własne, unikalne zasoby dziedzictwa kulturowego.
- Kształcić kreatywność, w szczególności przez zwiększenie rangi zajęć technicznych i artystycznych.
- Współpracować ze szkołami artystycznymi działającymi na terenie Powiatu.
- Umożliwiać uzyskanie dodatkowych kwalifikacji zawodowych, zwiększających szanse na dobrą pracę.
- Kulturować lokalne tradycje rzemieślnicze, zapewniać ich ciągłość.
- Promować kształcenie ustawiczne wśród dorosłych oraz wspierać i angażować w działalność edukacyjną i wychowawczą słuchaczy Uniwersytetu III wieku.
- Pozyskiwać prywatnych mecenasów.
- Przygotować kadry dla nowoczesnego sektora usług.
- Uruchomić projekty pilotażowe, ukierunkowane na naukę przez pracę, a zwłaszcza na rozwijanie umiejętności edukacyjnych.
- Wspierać i promować edukację w szkołach na rzecz bezpiecznego i zeroemisyjnego poruszania się po mieście/powiecie.

Cel strategiczny 3. Wzrost jakości życia mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego.

Poprawa jakości życia mieszkańców jest nadrzędnym celem działania każdej jednostki samorządu terytorialnego. W sytuacji Powiatu Tatrzańskiego, jest on ukierunkowany przede wszystkim na poprawę kondycji zdrowotnej mieszkańców a także osób przyjeżdżających, poprzez aktywną politykę zdrowotną. Stanowi to odpowiedź na problemy związane z:

- nasilaniem się chorób cywilizacyjnych (w tym alkoholizm, narkomania),
- starzeniem się społeczeństwa,
- problemami zdrowotnymi dzieci i młodzieży (w tym dotyczących zdrowia psychicznego),
- zanieczyszczeniem środowiska.

O specyfice Powiatu Tatrzańskiego świadczy to, że musi zapewnić bezpieczeństwa zdrowotne nie tylko dla mieszkańców, ale także dla osób przyjeżdżających z zewnątrz. Dodatkowym wyzwaniem jest, że osób z zewnątrz jest znacznie więcej niż mieszkańców a obecność odwiedzających Powiat jest sezonowo bardzo zmienna. W związku z tym opieka medyczna ukierunkowana na turystów to głównie ortopedia i chirurgia urazowa. Inną, unikalną cechą Powiatu Tatrzańskiego jest koncentracja na jego terenie aż kilku placówek szpitalnych, w tym na bardzo wysokim poziomie referencyjnym, zarządzanych przez różne podmioty (samorząd województwa, uniwersytet, samorząd powiatu). Wymaga to szczególnych kompetencji kooperacyjnych.

Cel szczegółowy 1. Zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców i turystów.

Cel jest skierowany na zapewnienie większej dostępności mieszkańców i osób przyjeżdżających do usług zdrowotnych. Działania Powiatu polegać będą także na zapewnieniu najwyższego standardu usług medycznych, dotyczy to szczególnie tych specjalności, dla których są już zapewnione w Powiecie bardzo wysokie kompetencje. Są to: torakochirurgia, rehabilitacja kardiologiczna, rehabilitacja ogólna. Ukierunkowane będą na modernizację bazy leczenia szpitalnego i specjalistycznego (zakupy aparatury, sprzętu medycznego, zapewnienie nowoczesnej bazy lokalowej w obiektach ochrony zdrowia) oraz pozyskiwanie wysokokwalifikowanych kadr.

Warunkiem sukcesu będzie stworzenie systemu koordynacji i współpracy właścicieli usług leczniczych na poziomie samorządów gminnych i powiatu. Jest to niezbędne dla wypracowania oferty w celu zapewnienia wysokospecjalistycznych usług medycznych, ale także dla zapewnienia dostępności i wysokiej jakości leczenia podstawowego i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej na obszarze Powiatu oraz w obszarze subregionalnym: Zakopane – Nowy Targ – Sucha Beskidzka.

Elementem działań będzie rozwój usług w zakresie leczenia psychiatrycznego, w tym utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego oraz środowiskowego domu samopomocowego.

Ponadto działania ukierunkowane będą także na stworzenie systemu opieki długoterminowej dla mieszkańców i przyjezdnych. Dla realizacji celu należy:

- Stwarzać warunki dla poprawy kondycji zdrowotnej mieszkańców, poprzez aktywną politykę zdrowotną.
- Promować zdrowy i czynny styl życia (także, odpowiedzialny styl życia, uświadamianie negatywnych konsekwencji życia nieodpowiedzialnego).
- Dążyć do utrzymania należytej obsady placówek publicznej służby zdrowia, poprzez zapewnienie konkurencyjności warunków pracy i płacy.

- Wspierać starania o ukształtowanie się w obszarze Powiatu (w Zakopanem) wzorcowego w skali kraju regionalnego ośrodka wysokich kompetencji medycznych (torakochirurgia).
- Dążyć do stworzenia należnych mieszkańcom warunków do psychicznego i fizycznego odprężenia przez sport i rekreację.
- Podejmować działania w celu kształtowania przestrzeni publicznych pod kątem potrzeb osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku i małych dzieci.

Cel szczegółowy 2. Zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańcom i osobom czasowo przebywającym w Powiecie Tatrzańskim.

Cel ten koncentruje się na zapewnieniu poczucia bezpieczeństwa, które jest nadrzędną potrzebą każdego człowieka, umożliwiającą dobre i prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie. Prawo każdej jednostki do szeroko rozumianego „bezpieczeństwa” ma wymiar osobisty, ale także – społeczny. W otaczającej nas rzeczywistości, poziom bezpieczeństwa jest ściśle powiązany z istniejącymi zagrożeniami, które w kontekście społeczności powiatowej mogą oznaczać utratę dóbr materialnych i niematerialnych, w tym również najwyższej wartości jaką jest zdrowie i życie.

Bezpieczny Powiat to przede wszystkim szereg skoordynowanych działań, realizowanych w myśl obowiązujących przepisów prawa, ale także - inicjatyw nieujętych w dokumentacji planistycznej. Dlatego też bezpieczeństwo społeczności lokalnej i osób czasowo przebywających w Powiecie winno opierać się nie tylko na minimalizacji zagrożeń, poprzez analizę i szacowanie ryzyka ich wystąpienia, ale również na prognozowaniu działań zaradczych i naprawczych. Do tego niezbędna jest ścisła współpraca pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego z powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami oraz innymi organizacjami i podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo.

Różnorodność zagrożeń identyfikowanych na terenie Powiatu Tatrzańskiego i dynamizm ich występowania determinują obszary i metody działania administracji powiatowej w dążeniu do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego, dlatego też należy:

- Dążyć do poprawy stanu bezpieczeństwa i porządku na terenie Powiatu Tatrzańskiego.
- Dbać o wzrost poczucia bezpieczeństwa w miejscach publicznych, szkołach i placówkach opiekuńczo – wychowawczych.
- Promować wzorce i postawy prorodzinne.
- Podejmować działania w celu zapobiegania przestępczości i zachowani aspołecznych.
- Przeciwdziałać patologiom społecznym, w tym narkomanii, alkoholizmowi, wandalizmowi, przemocy domowej itp.
- Wspierać inicjatywy poprawiające bezpieczeństwo w sieci (cyberbezpieczeństwo).
- Wspierać systemowe rozwiązania na rzecz udzielania pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.
- Wspierać kształtowanie właściwych postaw w sytuacjach kryzysowych (katastrofy budowlane, klęski żywiołowe, pożary, wichury, powodzie, wyładowania atmosferyczne, podłożenie ładunku wybuchowego, atak terrorystyczny itp.).
- Podejmować działania w celu integracji systemów reagowania i ratownictwa, poprzez wzmacnianie współpracy samorządów lokalnych, KPP w Zakopanem, PSP w Zakopanem, PPIS w Zakopanem, PINB w Zakopanem, PSG w Zakopanem, TOPR, GOPR, PCPR, szkół, placówek oświatowych, organizacji pozarządowych, mediów.
- Wspierać służby w działaniach ratowniczych, m.in. poprzez doposażenie, dofinansowanie remontu siedzib.
- Podejmować działania mające celu wzrost zaufania społecznego do służb działających na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego
- Stwarzać warunki dla poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Cel strategiczny 4. Rozwój sprawnego i zrównoważonego systemu transportu i komunikacji zbiorowej w obszarze Powiatu oraz wzmocnienie powiązań zewnętrznych.

Sprawnny system transportowy to klucz do przyszłości Powiatu Tatrzańskiego. Wkrótce zostanie oddana do użytku czteropasmowa droga szybkiego ruchu z Krakowa do Nowego Targu, a w ciągu najbliższych lat zmodernizowane, stosunkowo szybkie połączenie kolejowe Kraków - Zakopane. Konsekwentnie realizowane są zadania samorządu lokalnego ujęte w „Programie rozwoju systemu transportowego obszaru Podtatrza na lata 2019-2030”.

Celem rozwoju systemu transportu jest integrować Powiat Tatrzański jako dostępny i spójny obszar funkcjonalny.

- Strategicznym efektem realizacji celu będzie radykalna poprawa dostępności transportowej oraz stworzenie optymalnych warunków do efektywnego i bezpiecznego przemieszczania osób i towarów w obszarze Powiatu (oraz przyległym obszarze gmin i powiatów), przy spełnieniu wymogu ograniczenia uciążliwości transportu dla środowiska. Cel będzie realizowany w oparciu o działania inwestycyjne, ale także – na co szczególnie trzeba zwrócić uwagę - kształtowanie pozytywnych zachowań komunikacyjnych mieszkańców i turystów oraz harmonijny rozwój przestrzenny Zakopanego i gmin Powiatu. Cel zostanie osiągnięty tylko przy przełamaniu obecnej, niekorzystnej, wzrostowej tendencji udziału ruchu samochodowego w podróżach mieszkańców i turystów oraz pobudzeniu szybkiego wzrostu udziału transportu nie samochodowego (rozumianego jako transport zbiorowy, rowerowy i pieszy) w ogólnej liczbie podróży. Wymaga to także uznania transportu zbiorowego oraz rowerowego za podstawę zrównoważonego transportu w Powiecie.

Cel operacyjny 1. Poprawa zewnętrznej dostępności transportowej Powiatu.

Kierunki działań:

- Wspieranie przez samorząd działań na rzecz poprawy zewnętrznej dostępności transportowej.
- Wspieranie dalszej rozbudowy systemu drogowego i kolejowego, zgodnie z zapisami „Programu rozwoju systemu transportowego obszaru Podtatrza na lata 2019-2030”.
- Wspieranie rozbudowy infrastruktury obsługi podróżnych (zintegrowane systemy przesiadkowe, parkingowe).
- Dążenie do uruchomienia dodatkowych linii autobusowych w zakresie publicznego transportu zbiorowego.

Cel operacyjny 2. Poprawa wewnętrznej dostępności transportowej Powiatu.

Kierunki działań:

- Kształtowanie zrównoważonej mobilności poprzez wpływanie na zachowania komunikacyjne użytkowników.
- Wspieranie budowy zrównoważonego systemu transportu publicznego, będącego podstawą komunikacji w Powiecie, opartego na przyjaznej środowisku komunikacji zbiorowej oraz wysokiej jakości obsłudze pasażerów (centra przesiadkowe, przystanki, tabor, zintegrowane taryfy, informacja). Powyższe zadanie będzie realizowane w szczególności ramach Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny.
- Rozbudowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury drogowej w zakresie dróg powiatowych.
- Wspieranie efektywnej polityki parkingowej, prowadzonej przez gminy, TPN oraz podmioty prywatne, jako skutecznego sposobu zwiększenia mobilności. Od tego, w jaki sposób

kształtowany jest popyt i podaż na miejsca postojowe, przede wszystkim dla samochodów osobowych, zależy jakość i wydolność funkcjonowania sieci transportowej.

- Dążenie do poprawy jakości organizacji i zarządzania ruchem na drogach Powiatu Tatrzańskiego.
- Działania na rzecz skutecznego pozyskiwania środków finansowych na modernizację układu komunikacyjnego Powiatu.
- Wdrożenia zasady minimalizacji negatywnych skutków inwestycji drogowych na środowisko.
- Wspieranie działań mających na celu zwiększenie taboru nisko emisyjnego, sprzyjającego ochronie środowiska (normy EURO).

Cel strategiczny 5. Aktywna administracja publiczna dla skuteczniejszego wdrażania polityki rozwoju i świadczenia usług publicznych w Powiecie.

Żaden podmiot administracji publicznej nie działa w próżni, żadna jednostka samorządu terytorialnego sama nie poradzi sobie efektywnie z powierzonymi jej zadaniami. Świadomość tego potwierdza tezę, że w świecie samorządu terytorialnego relacje hierarchiczne są wtórne wobec efektywności.

Kluczem do sprawnie działających instytucji samorządowych jest zdolność współpracy. Stanowi ona rdzeń cennego kapitału społecznego, który opiera się na zaufaniu i umiejętności współdziałania z osobami, których nie znamy osobiście. To właśnie sprawia, że tego typu zachowania są najbardziej pożądane dla dynamicznego rozwoju społecznego i gospodarczego. Wdrażanie strategii rozwoju Powiatu Tatrzańskiego jest okazją do zbudowania kultury współpracy opartej na wzajemnym zaufaniu.

Doświadczenie (wielu samorządów w Polsce i Europie) pokazuje, że łącząc siły, współpracując (tam, gdzie to możliwe i zasadne), możemy osiągnąć znacznie więcej niż działając samodzielnie. Lepsza synchronizacja działań, a przez to możliwość uzyskania lepszych rezultatów i ich wpływu na społeczność lokalną, przyczyni się także do wzmacniania więzi społecznych w Powiecie Tatrzańskim.

Należy podkreślić generalnie, że większość celów strategii możliwych jest do osiągnięcia tylko we współpracy. Tak więc cel „Aktywna administracja publiczna dla skuteczniejszego wdrażania polityki rozwoju i świadczenia usług publicznych w Powiecie” ma charakter celu horyzontalnego.

Cel szczegółowy 1. Wzmacnianie współpracy samorządów Powiatu Tatrzańskiego oraz z innymi podmiotami.

Zapewnienie dostępności do odpowiedniej jakości wielu usług publicznych, w warunkach zmniejszającej się liczby mieszkańców, będzie w coraz większym stopniu możliwe tylko poprzez współpracę jednostek samorządu terytorialnego na obszarze Powiatu. Dotyczy to m.in. takich usług publicznych jak pomoc społeczna, ochrona zdrowia, organizacja transportu zbiorowego spójnego dla całego Powiatu, systemu parkingowego, czy wreszcie – wprowadzenia wspólnej, a więc bardziej skutecznej promocji Powiatu Tatrzańskiego.

W wyniku wdrażania strategii Powiat Tatrzański będzie w coraz większym stopniu postrzegany jako obszar, w którym poszczególne podmioty współpracują ze sobą, poprzez coraz silniejszą sieć wzajemnych relacji. Należy dążyć, aby powiązania te oparte były w jak największym stopniu na zaufaniu i dobrym przepływie informacji, a także podejściu koncyliacyjnym. Zakładamy także, że planowanie i wdrażanie polityki rozwoju lokalnego opartej na współpracy ponad granicami administracyjnymi w niedalekiej przyszłości stanie się standardem sprawnego zarządzania gminą i powiatem.

Działania:

- Zawiązanie partnerstwa strategicznego (z wykorzystaniem doświadczeń działającego konwentu powiatowego), między samorządami Powiatu a także szersze otwarcie się na podmioty zewnętrzne (szczególnie sektor przedsiębiorstw).
- Budowa kompetencji w administracji, pozwalających na realizację zadań samorządowych 'ponad' granicami administracyjnymi.
- Włączanie do współpracy nad realizacją celów strategicznych instytucji i podmiotów działających w Powiecie i jego otoczeniu.
- Współorganizacja i koordynacja systemu wydarzeń sportowych i kulturalnych budujących międzynarodową markę Tatr i Podhala.
- Kontynuacja zaangażowania w formule Międzynarodowego Forum Górskiego.
- Wzmocnienie współpracy oraz wymiany doświadczeń z partnerskimi powiatami.

Cel szczegółowy 2. Poprawa jakości usług administracyjnych, szczególnie e-administracji.

Świadczenie wysokiej jakości usług publicznych na rzecz mieszkańców jest podstawowym, wręcz ustrojowym celem każdej jednostki samorządu terytorialnego. Z tego względu wymaga to szczególnej uwagi ze strony władz powiatowych, gdyż to one sprawują nadzór nad starostwem oraz jednostkami organizacyjnymi.

Działania na rzecz poprawy jakości usług świadczonych przez administrację pójną w dwóch kierunkach. Pierwszy dotyczyć będzie wzmocnienia potencjału pracowników starostwa oraz jednostek organizacyjnych. Drugi kierunek działań koncentrować się będzie na wzmocnieniu potencjału instytucjonalnego starostwa oraz jednostek organizacyjnych.

Działania skierowane do urzędników powinny wzmocniać ich potencjał merytoryczny. W ten sposób posiadane przez nich kompetencje pozwolą na usprawnianie obsługi mieszkańców oraz zarządzanie procesami rozwojowymi określonymi w strategii. Władze powiatu powinny podejmować także działania na rzecz zwiększania motywacji pracowników starostwa oraz jednostek organizacyjnych, w tym także wzmocniać identyfikację osób z celami i problemami wspólnoty lokalnej.

Wdrożenie w jak najszerszym zakresie e-usług wymagać będzie rozbudowy technologii oraz integracji zasobów cyfrowych starostwa. Działania:

- Wzmocnianie struktur i procedur zapewniających sprawne działanie w sytuacjach kryzysowych.
- Rozwój e-usług w administracji samorządowej, także rozszerzenie katalogu świadczonych w urzędzie starostwa e-usług (w tym elektroniczny obieg dokumentów, rozwijanie systemu informacji przestrzennej, konsolidacja obsługi informatycznej jednostek organizacyjnych).
- Wsparcie budowy siedziby Komendy Powiatowej Policji w Zakopanem.
- Rozbudowa i modernizacja siedziby Starostwa Powiatowego oraz jednostek organizacyjnych.

Rysunek 62. Tabela wskaźników monitorowania celów strategii

Cel strategiczny / Nazwa wskaźnika rezultatu strategicznego (RS)	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok 2020, 2021 lub 2022)	Oczekiwana zmiana trendu (rok 2027/2030)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Cel strategiczny 1. Rozwój gospodarki Powiatu Tatrzańskiego w oparciu o turystykę szanującą środowisko naturalne, ukierunkowaną na turystę kwalifikowanego oraz gospodarkę kreatywną.					
Liczba ludności ogółem	osoby	66 556 (2022)	utrzymanie stanu obecnego	GUS	Co rok
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Powiecie Tatrzańskim	zł.	4 655 (2020) 5 056 (2021)	rosnący	GUS	Co rok
w województwie małopolskim		5 536 (2020) 6 047 (2021)			
Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 mieszkańców	szt.	171,29 (2020) 179,29 (2021)	rosnący	GUS	Co 2 lata
Cel strategiczny 2. Rozwój kultury i edukacji na obszarze Powiatu Tatrzańskiego.					
Ilość imprez o charakterze promocyjnym	szt.	20 (2020)	rosnąca	TARPIK	Co rok
Wyniki części pisemnej na poziomie podstawowym egzaminu maturalnego w 2021 r. - absolwenci liceum ogólnokształcącego (%) – Powiat Tatrzański na tle Małopolski	%	(2021)	rosnący	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna	Co 2 lata
język polski		66			
matematyka		74			
język angielski lub inny obcy		91			
nowożytny (zgodnie z wyborem ucznia)		j. niemiecki – 82 j. hiszpański – 86			
Liczba nauczycieli biorących udział w szkoleniach rozwijających ich kompetencje	liczba osób	ZSHT: 60 (2021) ZSB: 45 LO: 26	rosnący	Szkoły prowadzone przez Powiat Tatrzański	Co rok
Liczba zawartych porozumień między szkołami a przedsiębiorcami	liczba porozumień	ZSHT: 44 (2021) ZSB: 43 LO: 0	rosnący	Szkoły prowadzone przez powiat tatrzański	Co rok

Cel strategiczny 3. Wzrost jakości życia mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego.					
Stan porządku i bezpieczeństwa wg wskaźników KPP w Zakopanem: 1) przestępstwa, 2) interwencje prewencyjne, 3) wypadki drogowe, 4) ranni w zdarzeniach drogowych, 5) zabici w wypadkach drogowych.	liczba	1) 439 (2021) 620 (2022) 2) 11271 (2021) 10484 (2022) 3) 75 (2021) 77 (2022) 4) 84 (2021) 91 (2022) 5) 5 (2021) 4 (2022)	malejący	Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem	Co rok
Stan bezpieczeństwa wg wskaźników PSP w Zakopanem: 1) pożary, 2) ilość zdarzeń - miejscowe zagrożenia, 3) poszkodowani podczas prowadzenia działań – ranni, 4) przypadki śmiertelne.		1) 168 (2021) 202 (2022) 2) 628 (2021) 574 (2022) 3) 94 (2021) 103 (2022) 4) 11 (2021) 20 (2022)		Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Zakopanem	Co rok
Cel strategiczny 4. Rozwój sprawnego i zrównoważonego systemu transportu i komunikacji zbiorowej w obszarze powiatu oraz wzmacnianie powiązań zewnętrznych.					
Ilość linii autobusowych w zakresie publicznego transportu zbiorowego (ewentualnie wartość dofinansowania)	szt.	6 (2020) 8 (2022)	rosnąca	Wydział Komunikacji w/m	Co rok
	zł.	64 549 (2020) 1 202 157 (2022)	rosnąca	Wydział Komunikacji w/m	Co rok
Ilość zarejestrowanych pojazdów niskoemisyjnych (hybrydy, elektryki)	szt.	115 (2022)	rosnąca	Wydział Komunikacji w/m	Co rok
Wydatki z budżetu Powiatu na transport i łączność, w tym środki zewnętrzne	zł.	15 207 322 7 690 278,00 (2020) 12 818 597,00 7 539 729,00 (2021)	rosnąca	Wydział Finansów	Co rok
Długość przebudowanych, wyremontowanych dróg powiatowych (w okresie sprawozdawczym)	km	14,8 (2020) 1,2 (2021)	rosnąca	Wydział Infrastruktury	Co rok

Cel strategiczny 5. Aktywna administracja publiczna dla skuteczniejszego wdrażania polityki rozwoju i świadczenia usług publicznych w Powiecie.					
Utworzenie zintegrowanego systemu promocji turystycznej (samorząd terytorialny, przedsiębiorcy, organizacje)	szt.	0	1	Dane własne	Co 2 lata
Ilość pracowników przeszkolonych z zakresu obsługi programu EDZ RP	osoby	0	rosnący	Dane własne	Co 2 lata
Ilość spraw prowadzonych wyłącznie w formie elektronicznej	%	0	rosnący	Dane własne	Co 2 lata
Ilość korespondencji wysyłanej wyłącznie w formie elektronicznej	%	0	rosnący	Dane własne	Co 2 lata
Dodatkowe uruchamiane e-usługi	szt.	6	rosnący	Dane własne	Co 2 lata

Źródło: Opracowanie własne.

W strategii przyjęto założenie, że do skutecznego realizowania ambitnej wizji rozwojowej, władze powiatu nie mogą poprzestawać jedynie na wykonywaniu zadań własnych określonych w ustawie o samorządzie powiatowym. Samorząd powiatowy ma precyzyjnie określone zadania. Jest to **sfera zadań własnych**, czyli działań należących do zakresu bezpośrednich kompetencji powiatu, w oparciu o swój budżet oraz podległych jednostek. Jednak w praktyce Powiat Tatrzański może mieć i miewa większy wpływ na rzeczywistość. Wśród takich obszarów można wskazać:

- **sferę współpracy**, obejmującą działania, na które samorząd powiatowy ma wpływ pośredni, poprzez inicjowanie, wspieranie i koordynację działań różnych podmiotów;
- **sferę oddziaływania**, pozostającą poza sferą bezpośrednich kompetencji lub pośredniego wpływu samorządu powiatowego, jednak w ramach której można oddziaływać na inne podmioty prywatne, publiczne, regionalne, krajowe, np. lobbując, promując własne koncepcje itp.

Powiat jest zatem postrzegany jako obszar, w którym rozgrywają się kluczowe dla przyszłości regionu procesy rozwojowe. Z punktu widzenia mieszkańców bądź przedsiębiorców, ostatecznie nie ma znaczenia, czy za konkretne sprawy odpowiada samorząd powiatowy lub inne jednostki samorządu terytorialnego. Należy jednak pamiętać, że rozliczalność władz powiatu w ramach procesu monitorowania realizacji strategii, musi ujmować **rozdzielenie między kwestiami, za które władze powiatu biorą odpowiedzialność, a dodatkową aktywnością**, motywowaną troską o właściwy rozwój Powiatu, w której ustawodawca nie przewidział formalnych narzędzi dla powiatów. Monitoring strategii musi koncentrować się na projektach i przedsięwzięciach, będących w bezpośrednich kompetencjach samorządu powiatu.

Projekty strategiczne

Cel strategiczny 1. Rozwój gospodarki Powiatu Tatrzańskiego w oparciu o turystykę szanującą środowisko naturalne, ukierunkowaną na turystę kwalifikowanego oraz gospodarkę kreatywną.								
Lp.	Tytuł projektu	Krótki opis	Podmiot odpowiedzialny	Partner (jeśli występuje)	Termin realizacji	Szacowany koszt (zł.)	Źródło finansowania (jeśli jest znane)	Czy projekt wpisuje się w zadania własne powiatu?
1.	Podjęcie współpracy z Polskimi Kolejami Linowymi S.A. w celu racjonalnego zagospodarowania nieruchomości będących własnością Powiatu Tatrzańskiego.	Zagospodarowanie nieruchomości Powiatu Tatrzańskiego, w tym: „Placu pod Gubałówką”, „Hotelu Chałubiński” oraz Domu Wypoczynkowego „Wanta” z przeznaczeniem na realizację zadań wynikających z ustawy o samorządzie powiatowym, mających na celu poszerzenie oferty turystycznej obszaru	Powiat Tatrzański Tatrzańska Agencja Rozwoju, Promocji i Kultury	Polskie Koleje Linowe S.A.	2022 - 2027	80 000 000	Polskie Koleje Linowe S.A. (Grupa PFR)	Tak

		powiatu, w tym rozwój narciarstwa.						
Cel strategiczny 2. Rozwój kultury i edukacji na obszarze Powiatu Tatrzańskiego.								
Lp.	Tytuł projektu	Krótki opis	Podmiot odpowiedzialny	Partner (jeśli występuje)	Termin realizacji	Szacowany koszt (zł.)	Źródło finansowania (jeśli jest znane)	Czy projekt wpisuje się w zadania własne powiatu?
1.	Budowa kompleksu oświatowo – warsztatowego dla Zespołu Szkół Budowlanych w Zakopanem.	Infrastruktura edukacyjna - wsparcie infrastruktury szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe w szczególności w branżach kluczowych z punktu widzenia zapotrzebowania regionalnego rynku pracy z uwzględnieniem zwiększenia ich dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.	Powiat Tatrzański Dyrektor Zespołu Szkół Budowlanych	-	2024 - 2026	30 000 000	Budżet powiatu, w miarę możliwości pozyskanie dofinansowania zewnętrznego.	Tak

2.	Modernizacja boiska sportowego przy Zespole Szkół Budowlanych w Zakopanem.	Celem projektu jest podniesienie standardu bazy sportowej co przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności zajęć z wychowania fizycznego, zwiększenia dostępności do bezpiecznej infrastruktury sportowej, popularyzacji sportu i aktywnego stylu życia.	Powiat Tatrzański	Województwo Małopolskie	2023-2025	1 160 000	Budżet powiatu.	Tak
3.	Rozbudowa budynku szkoły Liceum Ogólnokształcącego w Zakopanem, w tym budowa auli i zapleczem socjalno-technicznym.	Dalsza rozbudowa istniejącej bazy dydaktycznej przyczyni się do podniesienia jakości kształcenia oraz dostępności infrastruktury edukacyjnej.	Powiat Tatrzański	-	2023-2027	5 000 000	Budżet powiatu, w miarę możliwości pozyskanie dofinansowania zewnętrznego.	Tak
4.	Rozwój kształcenia zawodowego w powiecie tatrzańskim	Rozszerzenie oferty kształcenia zawodowego w szkołach w powiecie tatrzańskim	Powiat Tatrzański	Członkowie Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny ZIT Podhale	2024-2027	2 450 000	Budżet powiatu, Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 ZIT Podhale	Tak

Cel strategiczny 3. Wzrost jakości życia mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego.

Lp.	Tytuł projektu	Krótki opis	Podmiot odpowiedzialny	Partner (jeśli występuje)	Termin realizacji	Szacowany koszt (zł.)	Źródło finansowania (jeśli jest znane)	Czy projekt wpisuje się w zadania własne powiatu?
1.	Budowa Otwartej Strefy Aktywności przy budynku Domu Pomocy Społecznej w Zakopanem.	Rozwój małej infrastruktury sportowo - rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym – poprzez budowę strefy aktywności – siłowni plenerowej, strefy relaksu, placu zabaw o charakterze sprawnościowym. Celem projektu jest stworzenie przestrzeni sportu jako formy spędzenia wolnego czasu.	Powiat Tatrzański	Ministerstwo Turystyki i Sportu	2023 - 2025	250 000	Budżet powiatu. Rządowy program rozwoju małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym – Otwarte Strefy Aktywności (OSA).	Tak
2.	Poprawa dostępności i jakości świadczeń w Szpitalu Specjalistycznym Chorób Płuc	Dobudowa, rozbudowa, przebudowa głównego skrzydła budynku Szpitala	Szpital Specjalistyczny Chorób Płuc „Odrodzenie”	-	2023	19 870 980	Środki UE, środki własne	Zadanie szpitala

	„Odrodzenie” im. Klary Jelskiej w Zakopanem jako ograniczenie negatywnych skutków Covid-19 poprzez rozbudowę, dobudowę i przebudowę głównego skrzydła budynku szpitala.	Specjalistycznego Chorób Płuc „Odrodzenie” w Zakopanem	im. Klary Jelskiej w Zakopanem					
3.	Termomodernizacja starej części budynku Szpitala Specjalistycznego Chorób Płuc „Odrodzenie” im. Klary Jelskiej w Zakopanem.	Poprawa dostępności i jakości warunków udzielania świadczeń.	Szpital Specjalistyczny Chorób Płuc „Odrodzenie” im. Klary Jelskiej w Zakopanem	-	grudzień 2024	3 359 920	NFOŚiGW i środki własne	Zadanie szpitala
4.	Zakup nowoczesnej aparatury medycznej (tomograf komputerowy) dla Szpitala Specjalistycznego Chorób Płuc „Odrodzenie” im. Klary Jelskiej w Zakopanem.	Wzrost jakości usług medycznych poprzez podniesienie standardu badań diagnostycznych tomografii komputerowej dzięki wymianie i zapewnieniu nowoczesnej aparatury medycznej – tomograf komputerowy.	Szpital Specjalistyczny Chorób Płuc „Odrodzenie” im. Klary Jelskiej w Zakopanem	-	2024	5 000 000	Środki własne oraz środki z Krajowego Planu Odbudowy	Zadanie szpitala

5.	Kompleksowa modernizacja Oddziału Chirurgii Klatki Piersiowej z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej.	Modernizacja pomieszczeń Oddziału Chirurgii Klatki Piersiowej z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej w celu dostosowania do wymagań Ministra Zdrowia oraz podniesienia standardów opieki medycznej dla pacjentów.	Szpital Specjalistyczny Chorób Płuc „Odrodzenie” im. Klary Jelskiej w Zakopanem	-	2024 - 2026	5 000 000	Środki własne, dofinansowanie	Zadanie szpitala
6.	Zakupienie działki obok Szpitala na potrzeby modernizacji i rozwoju szpitala oraz zapewnienia miejsc postojowych dla pacjentów.	Rozwój działalności oraz zapewnienie pacjentom (w tym osobom z niepełnosprawnościami), osobom odwiedzającym i interesantom możliwości pozostawienia pojazdu na czas pobytu.	Szpital Specjalistyczny Chorób Płuc „Odrodzenie” im. Klary Jelskiej w Zakopanem	-	2025-2028	12 000 000	Środki własne, dofinansowanie	Zadanie szpitala
7.	Utworzenie/ Budowa Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego.		Starostwo Powiatowe/ wybrany Podmiot leczniczy	-	2023 - 2030	bd	Do ustalenia	Tak

8.	Kompleksowa modernizacja Oddziału Chirurgii Ogólnej z Pododdziałem Urologii oraz Oddziału Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej.	Modernizacja pomieszczeń oddziałów chirurgii ogólnej z pododdziałem urologii oraz chirurgii urazowo-ortopedycznej w celu podniesienia standardu u jakości świadczonych usług.	Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem		2023-2026	4 000 000	Środki własne Szpitala, KPO	Zadanie szpitala
9.	Kompleksowa modernizacja poradni specjalistycznych przy Szpitalu Powiatowym im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem.	Podniesienie jakości świadczonych usług oraz obsługi pacjentów poprzez modernizację pomieszczeń poradni specjalistycznych: (poradnia kardiologiczna, chirurgii ogólnej, urologii, chirurgii urazowo-ortopedycznej, ginekologiczno-położnicza, okulistyczna, neurologiczna, dermatologiczna, pracownia endoskopii)	Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem		2023-2026	2 000 000	Środki własne Szpitala, KPO	Zadanie szpitala

		Utworzenie centralnej rejestracji dla poradni wraz z zakupem systemów informatycznych do obsługi pacjentów w poradni.						
10.	Rozbudowa Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii.	Rozbudowa Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii w celu zapewnienia lepszego standardu opieki okołoperacyjnej oraz zapewnienia dodatkowych łóżek na wypadek pandemii.	Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem		2022-2026	5 000 000	Fundusz Przeciwdziałania COVID19, Środki własne Szpitala,	Zadanie szpitala
11.	Zakup nowoczesnej aparatury medycznej dla Szpitala Powiatowego im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem.	Podniesienie standardu świadczonych usług poprzez sukcesywną wymianę zużytej aparatury medycznej (tomograf komputerowy, cyfrowe aparaty rtg, itp.).	Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem		2023-2027	5 000 000	Środki własne Szpitala, KPO	Zadanie szpitala
12.	Utworzenie Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego na	Projekt obejmuje budowę budynku i adaptację pomieszczeń na 2	Powiat Nowotarski	Powiat Tatrzański	2024 - 2026	25 000 000	Fundusze Europejskie dla	Tak

	obszarze POF w celu zapewnienia równego dostępu do opieki ambulatoryjnej oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (opieka środowiskowa i ambulatoryjna bez pobytu stacjonarnego).	Punkty Zgłoszeniowo-Koordynacyjne przeznaczone na potrzeby Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego, które świadczy dla mieszkańców powiatów nowotarskiego i tatrzańskiego usługi w zakresie zdrowia psychicznego: medyczne usługi ambulatoryjne dzienne oraz usługi środowiskowe, społeczne i profilaktyki.					Małopolski 2021-2027 ZIT Podhale	
13.	Modernizacja II-go piętra Domu Pomocy Społecznej w Zakopanem.	Podniesienie jakości życia mieszkańcom domu przez dostosowanie II-go piętra budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Powiat Tatrzański		2023-2025	200 000	Środki własne powiatu	Tak

Cel strategiczny 4. Rozwój sprawnego i zrównoważonego systemu transportu i komunikacji zbiorowej w obszarze powiatu oraz wzmacnianie powiązań zewnętrznych.

Lp.	Tytuł projektu	Krótki opis	Podmiot odpowiedzialny	Partner (jeśli występuje)	Termin realizacji	Szacowany koszt (zł.)	Źródło finansowania (jeśli jest znane)	Czy projekt wpisuje się w zadania własne powiatu?
1.	Zrównoważony system transportu publicznego na obszarze ZIT.	Realizacja ZIT ma na celu promowanie partnerskiego modelu współpracy jednostek samorządu terytorialnego w obszarze funkcjonalnym oraz zwiększenie efektywności podejmowanych interwencji poprzez realizację zintegrowanych projektów m.in. w zakresie transportu publicznego, odpowiadających w sposób kompleksowy na	Członkowie Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny ZIT Podhale	Członkowie Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny ZIT Podhale	2023 - 2027	66 500 000	Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 ZIT Podhale	Tak

		potrzeby oraz problemy rozwojowe.						
2.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1648K i 1649K (Zakopane – Morskie Oko)	Droga powiatowa tj. odcinki nr 1648K i nr 1649K przebiega przez teren TPN, jest to jeden z trzech ciągów drogowych stanowiących dojazd do Zakopanego oraz do przejść granicznych w m. Jurgów i przejścia granicznego Łysa Polana, bezpośrednie połączenie dla turystów zmierzających w kierunku Morskiego Oka. Przedmiotowa droga jest priorytetowym odcinkiem, który wymaga przebudowy, jest praktycznie przez cały rok obciążona bardzo dużym ruchem turystycznym, zarówno pieszym jak	Powiat Tatrzański	-	2023 - 2027	48 000 000	Budżet powiatu, w miarę możliwości pozyskanie dofinansowania zewnętrznego.	Tak

		i kołowym (ilość sprzedanych biletów wstępu do TPN w 2022r. Łysa Polana - 773 470). Przebudowa drogi pozwoli na poprawę komfortu i bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.						
3.	Rozbudowa drogi powiatowej nr 1647K Gronków - Bukowina Tatrzańska wraz z przebudową 3 obiektów mostowych.	Rozbudowa drogi wraz z obiektami mostowymi w ciągu drogi powiatowej stanowiącej ważny ciąg komunikacyjny biegnący przez gminę Bukowina Tatrzańska, alternatywę dla drogi krajowej nr 49 oraz drogi wojewódzkiej 960. Droga stanowi połączenie Powiatu Nowotarskiego z Powiatem Tatrzańskim. Rozbudowa wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i warunków komunikacyjnych.	Powiat Tatrzański	-	2023 - 2027	5 000 000	Budżet powiatu. Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych	Tak

4.	Rozbudowa dróg powiatowych nr 1647K Gronków – Bukowina Tatrzańska oraz nr 1650K Biały Dunajec – Bukowina Tatrzańska - Wierch Olczański.	Rozbudowa dróg polegająca na wykonaniu skrzyżowania w formie ronda wraz z infrastrukturą towarzyszącą tj. oświetleniem, odwodnieniem i urządzeniami bezpieczeństwa ruchu.	Powiat Tatrzański	-	2023 - 2027	5 000 000	Budżet powiatu, w miarę możliwości pozyskanie dofinansowania zewnętrznego.	Tak
5.	Rozbudowa infrastruktury drogowej (budowa chodników, oświetlenia ulicznego, urządzeń bezpieczeństwa ruchu) w miejscowości Ząb, Sierockie, Gliczarów Górny.	Rozbudowa polegająca na budowie chodników z przebudową jezdni dróg powiatowych nr 1650K, nr 1651K, nr 1653K z dostosowaniem do parametrów technicznych drogi do klasy „Z” wraz oświetleniem i urządzeniami bezpieczeństwa ruchu.	Powiat Tatrzański	-	2024 - 2027	28 700 000	Budżet powiatu, w miarę możliwości pozyskanie dofinansowania zewnętrznego.	Tak
6.	Rozbudowa infrastruktury drogowej (budowa chodników, oświetlenia ulicznego, urządzeń bezpieczeństwa	Rozbudowa polegająca na budowie chodników z przebudową jezdni dróg powiatowych nr 1653K, nr 1654K, nr 1651K z dostosowaniem	Powiat Tatrzański	-	2024 - 2030	30 000 000	Budżet powiatu, w miarę możliwości pozyskanie dofinansowania zewnętrznego.	Tak

	ruchu) w miejscowości Bustryk, Sierockie, Nowe Bystre.	do parametrów technicznych drogi do klasy „Z” wraz oświetleniem i urządzeniami bezpieczeństwa ruchu.						
7.	Rozwiązanie zintegrowanego zrównoważonego transportu we wspólnym regionie transgranicznym TATRY z naciskiem na ekologiczny transgraniczny transport publiczny. Projekt: „Dwa kraje, ale jedno Tatry, które nas łączą”.	Opracowanie na podstawie wspólnych analiz transgranicznych eksperymentalnych studiów wykonalności, mających na celu ocenę możliwości wspólnych rozwiązań w zakresie transportu publicznego na wspólnym obszarze transgranicznym Tatr (ocena rozwoju transportu kolejowego, ocena jednolitej polityki parkingowej w centralnym obszarze Tatr).	Województwo Preszowskie	Powiat Tatrzański	2023 - 2027	1 000 000	Program Interreg Polska – Słowacja 2021-2027	Tak

Cel strategiczny 5. Aktywna administracja publiczna dla skuteczniejszego wdrażania polityki rozwoju i świadczenia usług publicznych w powiecie.

Lp.	Tytuł projektu	Krótki opis	Podmiot odpowiedzialny	Partner (jeśli występuje)	Termin realizacji	Szacowany koszt (zł.)	Źródło finansowania (jeśli jest znane)	Czy projekt wpisuje się w zadania własne powiatu?
1.	Pozyskanie przez Komendę Powiatową Policji w Zakopanem nieruchomości oraz budowa siedziby Komendy Powiatowej Policji w Zakopanem.	Pozyskanie działki i budowa nowej siedziby Komendy Powiatowej Policji w Zakopanem, spełniającej nowoczesne standardy funkcjonowania służb. Przedsięwzięcie zdecydowanie wpłynie na poprawę warunków pracy policjantów, obsługi interesantów i bezpieczeństwa na terenie Powiatu.	Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem	Powiat Tatrzański	2024 - 2028	70 000 000 - 100 000 000	Budżet państwa.	Powiat jako partner

2.	Przebudowa budynku głównego Starostwa Powiatowego w Zakopanem, w tym dostosowanie do obowiązujących przepisów.	Kompleksowa przebudowa budynku – siedziby Starostwa w celu poprawy warunków pracy oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Wykonanie robót związanych z zagospodarowaniem terenu wokół budynku.	Powiat Tatrzański		2024 - 2025	30 000 000	Budżet powiatu. Finansowanie zewnętrzne.	Tak
3.	Kompleksowa aktualizacja bazy ewidencji gruntów i budynków wraz z przetworzeniem mapy ewidencyjnej prowadzonej w postaci analogowej do postaci numerycznej dla następujących obrębów: Bukowina Tatrzańska, Czarna Góra, Jurgów, Rzepiska, Leśnica, Groń w gminie Bukowina Tatrzańska.	Aktualizacja egib ma na celu podniesienie jakości danych ewidencyjnych oraz poprawę aktualności rejestru, co przekłada się na usprawnienie działalności organów administracji samorządowej, a także poprawę dostępu do danych przestrzennych dla celów inwestycyjnych oraz informacyjnych.	Powiat Tatrzański		2024- 2027	2 500 000	Finansowanie zewnętrzne: dotacja Wojewody Małopolskiego lub dofinansowanie w ramach programów operacyjnych np.: Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021 – 2027; Priorytet 1. Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości; Działanie 1.7 Cyfrowe rozwiązania dla geodezji	Tak

4.	Kompleksowa aktualizacja bazy ewidencji gruntów i budynków wraz z przetworzeniem mapy ewidencyjnej prowadzonej w postaci analogowej do postaci numerycznej dla następujących obrębów: Biały Dunajec, Sierockie w gminie Biały Dunajec.	Aktualizacja egib ma na celu podniesienie jakości danych ewidencyjnych oraz poprawę aktualności rejestru, co przekłada się na usprawnienie działalności organów administracji samorządowej, a także poprawę dostępu do danych przestrzennych dla celów inwestycyjnych oraz informacyjnych.	Powiat Tatrzański		2024-2027	1 000 000	Finansowanie zewnętrzne: dotacja Wojewody Małopolskiego lub dofinansowanie w ramach programów operacyjnych np.: Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021 – 2027; Priorytet 1. Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości; Działanie 1.7 Cyfrowe rozwiązania dla geodezji.	Tak
5.	Kompleksowa aktualizacja bazy ewidencji gruntów i budynków wraz z przetworzeniem mapy ewidencyjnej prowadzonej w postaci analogowej do postaci numerycznej dla obrębu Dzianisz w gminie Kościelisko.	Aktualizacja egib ma na celu podniesienie jakości danych ewidencyjnych oraz poprawę aktualności rejestru, co przekłada się na usprawnienie działalności organów administracji samorządowej, a także poprawę dostępu do danych przestrzennych dla celów	Powiat Tatrzański		2024-2027	800 000	Finansowanie zewnętrzne: dotacja Wojewody Małopolskiego lub dofinansowanie w ramach programów operacyjnych np.: Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021 – 2027; Priorytet 1. Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości; Działanie 1.7	Tak

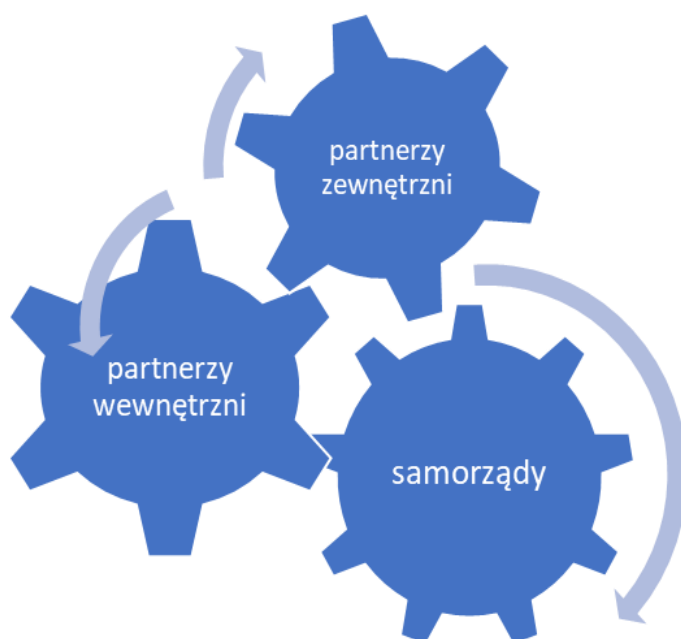
		inwestycyjnych oraz informacyjnych.					Cyfrowe rozwiązania dla geodezji	
6.	Kompleksowa aktualizacja bazy ewidencji gruntów i budynków wraz z przetworzeniem mapy ewidencyjnej prowadzonej w postaci analogowej do postaci numerycznej dla następujących obrębów: Poronin i Nowe Bystre w gminie Poronin.	Aktualizacja egib ma na celu podniesienie jakości danych ewidencyjnych oraz poprawę aktualności rejestru, co przekłada się na usprawnienie działalności organów administracji samorządowej, a także poprawę dostępu do danych przestrzennych dla celów inwestycyjnych oraz informacyjnych.	Powiat Tatrzański		2024-2027	700 000	Finansowanie zewnętrzne: dotacja Wojewody Małopolskiego lub dofinansowanie w ramach programów operacyjnych np.: Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021 – 2027; Priorytet 1. Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości; Działanie 1.7 Cyfrowe rozwiązania dla geodezji.	Tak

Wdrażanie strategii

Realizacja strategii powiatu musi się opierać na czytelnych mechanizmach i konsekwentnie prowadzonych działaniach. Chcemy, aby strategia stała się faktycznym punktem odniesienia dla podejmowanych przez administrację samorządową decyzji, wzmacniając tym samym przewidywalność oraz transparentność procesów rozwojowych i standardy zarządzania strategicznego w administracji.

Chcemy także, aby dzięki realizacji strategii upowszechniły się w społeczności postawy współpracy dla osiągnięcia wybranych celów, aby mieszkańcy uświadomili sobie, że dzięki współpracy można określone cele realizować skuteczniej niż indywidualnie.

Rysunek 63. Schemat kooperacji międzysektorowej dla realizacji strategii

Źródło: opracowanie własne

Przyjęto założenie, że **realizacja strategii** będzie opierać się na wspólnych dla wszystkich **zasadach**, gdyż skuteczność działań zależeć będzie bezpośrednio od skali zrozumienia, akceptacji i aktywności wielu osób, środowisk i instytucji. **Zasady realizacji strategii** to:

Partycypacja - założenie, że decyzje podejmowane są z zaangażowaniem mieszkańców. Partycypacja zakłada otwarcie na współdecydowanie, uczestnictwo mieszkańców ma charakter realny i ma miejsce na wszystkich etapach planowania i wdrażania strategii.

Zrównoważony rozwój – oznacza rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez nadmiernego eksploatowania istniejących zasobów, a więc bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Inteligentny rozwój – oznacza wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zwiększenia wydajności działań, a także do poprawienia komunikacji, aktywności i świadomości mieszkańców oraz władzy publicznej.

Transparentność – zakłada swobodny przepływ informacji pomiędzy administracją a społeczeństwem jak również wewnątrz administracji. Postuluje, aby instytucje powiatowe były dostępne dla wszystkich mieszkańców.

Responsywność – zapewnienie możliwie jak najbardziej elastycznego reagowanie na pojawiające się nowe wyzwania, problemy i zjawiska społeczne. W ten sposób administracja będzie w swym działaniu proaktywna, a nie tylko reagująca na zdarzenia zewnętrzne.

Konsensus – zakłada, że co do zasady w procesie decyzyjnym może dojść do uzgadniania stanowisk między różnymi interesariuszami, dzięki czemu decyzje i funkcjonowanie powiatu zyskują legitymizację ze strony szerszej społeczności. Takie podejście oznacza orientację władz bardziej na współpracę, strony spotykają się do czasu podjęcia akceptowalnej dla wszystkich lub większości decyzji.

Efektywność i wydajność – wdrażane w Powiecie procedury administracyjne oraz projekty powinny uzyskiwać korzystne rezultaty, odpowiadające potrzebom ich interesariuszy, przy jak najlepszym wykorzystaniu dostępnych zasobów. Obejmuje to konieczność koncentracji działań a także zasobów w tym budżetowych, na krótkiej liście zadań najważniejszych.

Partycypacja – przyjęta formuła prac nad strategią.

Strategia to nie tylko dokument, to przede wszystkim – proces. Naturalną konsekwencją takiego założenia było zaangażowanie i współuczestnictwo interesariuszy, lokalnych liderów, z różnych środowisk, na każdym etapie tworzenia strategii. Jest to zgodne z jedną z zasad przyjętych do stosowania we wdrażaniu strategii, partycypacji. Strategia powstała metodą partycypacyjno-ekspercką.

Do prac został powołany przez Starostę Tatrzańskiego Zespół Roboczy.

W ramach prac nad strategią powiatu został przeprowadzony cykl spotkań roboczych i warsztatów, tj.:

- 04.11.2021 r. – spotkanie inicjujące prace, wywiad pogłębiony grupowy,

- 17.11.2021 r. – warsztat diagnostyczny,

- 25.11.2021 r. – I warsztat strategiczny,

- 07.12.2021 r. – II warsztat strategiczny,

- 10.06.2022 r. – spotkanie konsultacyjne z udziałem Radnych Powiatu Tatrzańskiego, Naczelników Wydziałów Starostwa Powiatowego w Zakopanem, Kierowników jednostek organizacyjnych Powiatu Tatrzańskiego, przedstawiciela Komendy Powiatowej Policji w Zakopanem oraz Urzędu Miasta w Zakopanem.

W ramach prac przeprowadzono badanie ankietowe wśród uczniów 3 i 4 klas szkół ponadpodstawowych zlokalizowanych w Powiecie Tatrzańskim.

Aktualizacja strategii

Zgodnie z przyjętą do realizacji zasadą elastycznego reagowania, a szczególnie ze względu na dynamikę zmian zachodzących w otoczeniu, strategia może podlegać aktualizacji, w zależności od potrzeb. O ewentualnym rozpoczęciu aktualizacji strategii decyduje Zarząd Powiatu.

Aktualizacja strategii może obejmować zmianę kluczowych treści dokumentu, takich jak cele, albo tylko zmianę listy projektów strategicznych.

Monitoring strategii

Monitoring wdrażania strategii polega na systematycznym zbieraniu i przetwarzaniu danych opisujących postęp realizacji strategii i skupia się przede wszystkim na terminowości realizacji zadań i osiągnięcia produktów w zaplanowanych terminach. Dlatego też, w monitoring procesu wdrażania strategii będą zaangażowane wszystkie komórki/jednostki realizujące zadania Powiatu.

Za monitorowanie realizacji strategii odpowiada Zarząd Powiatu.

Monitoring będzie przedstawiany w formie Raportu o stanie realizacji strategii, który będzie elementem składowym raportu o stanie powiatu, przygotowywanego zgodnie z art. 30a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym i przedstawianym co roku do dnia 31 maja Radzie Powiatu.

Wskaźniki będą monitorowane z częstotliwością zgodnie z Tabelą wskaźników monitorowania celów strategii, tj. co rok lub co 2 lata.

Projekt *Strategii Rozwoju Powiatu Tatrzańskiego do roku 2027 (z perspektywą roku 2030)* opracował Jacek Woźniak we współpracy z Grzegorzem Romanem i Michałem Dulakiem.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Mapa administracyjna Powiatu Tatrzańskiego	3
Rysunek 2. Ruch naturalny na 1000 mieszkańców w 2021 r.	4
Rysunek 3. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Małopolsce w 2021 r.	5
Rysunek 4. Ruch naturalny w Powiecie Tatrzańskim i w Małopolsce w 2021 r.	6
Rysunek 5. Struktura ludności wg grup wiekowych w Powiecie Tatrzańskim i w Małopolsce	6
Rysunek 6. Struktura ludności w wieku 0-69 lat w Małopolsce i Powiecie Tatrzańskim wg wieku, stan na 31 grudnia 2021 r.	7
Rysunek 7. Prognoza GUS struktury ludności do 2050 r.	8
Rysunek 8. Prognoza GUS liczby ludności Powiatu Tatrzańskiego do 2050 r.	8
Rysunek 9. Saldo migracji stałej i czasowej na 1000 mieszkańców w Powiecie Tatrzańskim i w Małopolsce w 2021 r.	9
Rysunek 10. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w Powiecie Tatrzańskim	10
Rysunek 11. Stopa bezrobocia rejestrowanego, stan na 31.12.2021 r.	11
Rysunek 12. Podatnicy z Powiatu Tatrzańskiego zatrudnieni u płatników z Małopolski	12
Rysunek 13. Kierunki dojazdów do pracy podatników z Powiatu Tatrzańskiego	12
Rysunek 14. Odsetek podatników pracujących w miejscowości zamieszkania, wg gmin Powiatu Tatrzańskiego w 2021 r.	13
Rysunek 15. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Małopolsce w 2021 r.	14
Rysunek 16. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w latach 2010-2021 w powiecie Krakowskim, Nowotarskim i Tatrzańskim	15
Rysunek 17. Struktura dochodów podatników z Powiatu Tatrzańskiego i Małopolski	15
Rysunek 18. Dochody uzyskiwane z różnych tytułów	16
Rysunek 19. Podmioty gospodarki narodowej w Małopolsce, stan na 31.12.2021 r.	17
Rysunek 20. Liczba podatników w 2021 r. i ich zmiana w stosunku do roku poprzedniego, wg gmin	18
Rysunek 21. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach Powiatu Tatrzańskiego w latach 2010-2021	19
Rysunek 22. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w gminach Powiatu Tatrzańskiego w latach 2010-2021	19
Rysunek 23. Liczba podatników w gminach Powiatu Tatrzańskiego	20
Rysunek 24. Liczba podatników na 1000 mieszkańców w 2021 r.	21
Rysunek 25. Liczba informacji podatkowych PIT – 11 wydanych w latach 2010-2021 podatnikom podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie Powiatu Tatrzańskiego	22
Rysunek 26. Odsetek podatników zatrudnionych w wybranych sekcjach w Powiecie Tatrzańskim i Małopolsce w 2021 r.	22
Rysunek 27. Odsetek podatników zatrudnionych w wybranych sekcjach w Powiecie Tatrzańskim i Małopolsce w 2021 r.	23

Rysunek 28. Struktura zatrudnienia w gminach Powiatu Tatrzańskiego	24
Rysunek 29. Przestrzenny wymiar lokalizacji podatników zatrudnionych w wybranych sekcjach gospodarki	25
Rysunek 30. Struktura podatników zamieszkałych w gminach Powiatu Tatrzańskiego wg rodzajów działalności	26
Rysunek 31. Lokalizacja płatników dla podatników z Powiatu Tatrzańskiego	26
Rysunek 32. Udzielone noclegi na 1000 ludności oraz turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności w 2021 r.	27
Rysunek 33. Struktura korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2021 r.	28
Rysunek 34. Struktura poziomu wykształcenia mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego	31
Rysunek 35. Dostępność czasowa do szkół podstawowych w Powiecie Tatrzańskim	32
Rysunek 36. Średnie wyniki egzaminów ósmioklasistów w 2022 r. w Powiecie Tatrzańskim	33
Rysunek 37. Średnie wyniki wybranych przedmiotów maturalnych (poziom podstawowy) w pierwszym terminie w 2022 r. (w procentach)	33
Rysunek 38. Zdawalność matur - poziom podstawowy w 2022 r.	34
Rysunek 39. Zdawalność matur (odsetek osób, które zdały maturę w stosunku do przystępujących) w 2022 r.	34
Rysunek 40. Badania ankietowe uczniów ostatnich klas szkół średnich w Powiecie Tatrzańskim	35
Rysunek 41. Badania ankietowe uczniów ostatnich klas szkół średnich w Powiecie Tatrzańskim	36
Rysunek 42. Organizacje pozarządowe w Powiecie Tatrzańskim	37
Rysunek 43. Organizacje pozarządowe w powiatach Małopolski	38
Rysunek 44. Frekwencja wyborcza w Powiecie Tatrzańskim	39
Rysunek 45. Obszary funkcjonalne cenne przyrodniczo	39
Rysunek 46. Liczba zlikwidowanych kotłów w gminach województwa małopolskiego w 2017-2022	40
Rysunek 47. Mapa aglomeracji wodnych	41
Rysunek 48. Mapa osuwisk	42
Rysunek 49. Średni dobowy ruch roczny pojazdów na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 r.	43
Rysunek 50. Dostępność czasowa w transporcie drogowym w 2021 r.	44
Rysunek 51. Planowane inwestycje kolejowe	45
Rysunek 52. Planowane inwestycje kolejowe	46
Rysunek 53. Docelowa infrastruktura Małopolskiej Sieci Szerokopasmowej	46
Rysunek 54. Wartość i liczba projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich wg powiatów, stan na koniec 2021 r.	48
Rysunek 55. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich wg powiatów, stan na koniec 2021 r.	

Rysunek 56. Wartość projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich wg gmin, stan na koniec 2021 r.	49
Rysunek 57. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich wg gmin, stan na koniec 2021 r.	49
Rysunek 58. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce	50
Rysunek 59. Funkcje Powiatu Tatrzańskiego	57
Rysunek 60. Wyniki ankiety: co stanowi najważniejszy wyróżnik Powiatu Tatrzańskiego?	61
Rysunek 61. Schemat relacji wizji i celów strategii Powiatu Tatrzańskiego	62
Rysunek 62. Tabela wskaźników monitorowania celów strategii	76
Rysunek 63. Schemat kooperacji międzysektorowej dla realizacji strategii	97

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	XLVIII/332/23
Data dokumentu	2023-09-28
Organ wydający	Rada Powiatu Tatrzańskiego
Przedmiot regulacji	w sprawie: przyjęcia „Strategii Rozwoju Powiatu Tatrzańskiego do roku 2027 (z perspektywą roku 2030)”
Identyfikator dokumentu	10B84CCA-7E6A-4098-AA12-9A4F63CB9CBB

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-2129834568
Numer seryjny	3EDC0A62D632A8E75474671649F03A9CA9993BB6
Osoba podpisująca	Edward Andrzej Tybor
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	28.09.2023 13:07:00
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5260300517 COPE SZAFIR - Kwalifikowany Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. PL